

ZALAEGRSZEGI KERTVÁROSI ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

OM azonosító: 037346

Készítette: Szijártóné Herbai Erzsébet

igazgató

Jóváhagyta: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város

Önkormányzata Közgyűlése

Zalaegerszeg, 2024.február 16.

Balaicz Zoltán

polgármester

8900 Zalaegerszeg Köztársaság útja 70.

1. Bevezető, küldetésünk, jövőképünk

Nevelési koncepciónk fokozatosan a mindennapi pedagógiai gyakorlatban alakult ki ötvözve a nevelőtestület saját elképzelését a megismert szakirodalomból átvett és más óvodákban szerzett személyes tapasztalatokkal.

A három tagóvodából álló Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda nevelőtestülete a folyamatosság és megújulás alapelvekből kiindulva közösen alkotta meg Pedagógiai Programját, amelyet eredményesen használ a nevelési célok, feladatok megvalósítása során. Programunk átdolgozásánál figyelembe vettük az óvodával szembeni elvárások változásait, a köznevelési és társadalmi rendszer új kihívásait, a családi nevelésben bekövetkező változásokat, a hátrányos -, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, a sajátos nevelést igénylő és migráns gyermekek integrált, ill. inkluzív nevelésének szükségességét.

Módosított programunkban kisebb szerkezeti változások történtek. Bizonyos tartalmi elemek hangsúlyosabban, korszerűbb, pontosabb megfogalmazásban kerültek a dokumentációba.

Programunk épít a hazai neveléstörténet értékeinek nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások és a magyar óvodáügy nemzetközileg elismert eredményeire, valamint az Óvodai Nevelési Országos Alapprogram tartalmi módosításaira, a Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségekre és az Alaptörvény értékeire.

Pedagógiai Programunk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik a gyermekijogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásával. Az egyenlő hozzáférés elvének biztosításával a különböző fejlettségű, életkorú gyermekek, a migráns és nemzeti kisebbségből származó gyermekek nevelését teszi lehetővé.

Küldetésünknek tekintjük az óvodás gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztésének elősegítését, az eltérő fejlődési ütem, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételét.

Hisszük, hogy közvetített értékeink lehetővé teszik a környezettől való előnyös különbözőség elérését, így óvodánk gyermekszivajtól lesz hangos. A következő években törekszünk a békés, nyugodt, igényes, családi környezet megteremtésére, partnereink elégedettségének kivívására, a kölcsönös bizalmon alapuló együttműködés kialakítására.

Valljuk, hogy mind ezek megvalósításával óvodánk jó híre nemzedékről nemzedékre száll és biztosítja intézményünk jövőjét.

Küldetésnyilatkozatunkban megfogalmazott értékeket egész nevelőtestületünk magáénak vallja és e vezérfonal mentén igyekszik szakmai munkáját végezni.

Tartalom

1. Bevezető	2
1.1. Az óvoda jellemző adatai	7
1.2. A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Pedagógiai Program alapelvei	8
1.3. A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Pedagógiai Program nevelési koncepciója	8
1.4. A program feltételrendszere	10
Az intézmény bemutatása.....	10
Összességében.....	11
1.5. Személyi feltételrendszer	12
1.5.1. Személyi feltételrendszer fejlesztése	12
1.5.2. Tárgyi feltételrendszer fejlesztése.....	13
2. A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Pedagógiai Program Nevelési rendszere.....	14
Szervezett mozgásfejlesztési formák	14
2.1. Gyermekkép, óvodakép, alapelvek	15
A gyermek	15
Az óvoda	15
Az óvodapedagógus	16
Nevelőmunkánk alapelvei.....	17
3. A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Pedagógiai Program cél és feladatrendszere.....	17
3.1. Az óvodai nevelés általános feladatai	18
3.2. Az egészséges életmód , egészségfejlesztés alakítása.....	18
Az egészségnevelés tartalma	19
A megvalósítás feladatai	20
3.2.1. Az egészséges óvodai környezet kialakítása.....	20
3.2.2. Egészséges életmódra nevelés, gondozás	20
Gondozás célja	20
Feladatai	20
Életritmus	21
Az életkori sajátosságoknak megfelelő étkezés	21
3.2.3. Az óvónő szerepe a gondozási folyamatban	21
Egészségvédelem	22
Balesetvédelem	22
3.3. Érzelmi, erkölcsi, és értékorientált közösségi nevelés biztosítása	23
Az érzelmi nevelés célja.....	23
A közösségi élet sajátos területei.....	24
A közösségi és erkölcsi nevelés célja és feladatai	24
3.3.1. A közösségi élet szinterei	24
A befogadás.....	25
A befogadás célja	25
Az óvónő szerepe a folyamatban	25
Együttlét a mindennapokban.....	25
Az óvónő feladatai a folyamatban	26
Óvodai ünnepnapok, hagyományok.....	26
A gyermekek mindennapi életéhez kapcsolódó ünnepnapok	26
<i>Hagyományos ünnepek az óvodában</i>	<i>27</i>
3.4. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	28
Az értelmi nevelés célja	28
Az óvodapedagógus feladata.....	29

3.4.1. Anyanyelvi nevelés, kommunikáció	29
Az óvodai anyanyelvi nevelés célja és feladatai	29
Az anyanyelvi nevelés területei.....	30
<i>Szókincsbővítés</i>	31
3.4.2. Kommunikációs készség fejlesztése.....	32
Verbális fejlesztés feladatai.....	32
Kommunikációhoz kapcsolódó illemszabályok	33
Nonverbális fejlesztés feladatai.....	33
Az anyanyelvi és kommunikációs nevelésben jelentős, hagyományos (valójában didaktikus) módszerek	33
Dyslexia prevenció	34
Beszédvizsgálat	34
Beszédfejlesztő pedagógus, logopédus feladatai.....	35
4. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	35
4.1 A játék	35
Célja	35
A játékon belüli konfliktusok	36
A játék feltételrendszere	36
A játék eszközei	37
A játék tartalma	38
Az óvónő viszonyulása a gyermek játékához.....	38
A játék személyiségfejlesztő hatása	40
4.2 Tevékenységekben megvalósuló tanulás	40
Célja	41
4.2.1.A külső világ tevékeny megismerése	42
A külső világ tevékeny megismerésének célja	42
A külső világ tevékeny megismerésének területei	43
Környezet matematikája.....	47
4.2.2. A környező világ birtokbavétele a művészetek eszközeivel	49
A művészeti nevelés célja	49
Feladata	49
4.2.3. -Mesélés, verselés	50
Célja	50
Mesélés, verselés, bábozás, dramatizálás	50
Az óvodapedagógus feladatai.....	51
Irányelvek:.....	51
A 3-6-7- éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása.....	52
4.2.4. Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc.....	53
A zenei nevelés célja	53
A zenei anyag kiválasztásának alapelvei.....	53
Az óvodapedagógusok feladatai.....	54
Az óvodában játszható énekes népszokások	55
4.2.5. Rajzolás, mintázás, kézimunka	57
Célja	57
Feladatai	57
A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.....	57
4.2.6. A mozgás.....	60
A mozgásfejlesztés célja.....	60
Feladatai	60

A mozgásfejlesztés szervezeti formái	60
A mozgásfejlesztés feltételrendszere	63
4.2.7. Munkajellegű tevékenységek	64
Munkajellegű tevékenységek	64
5. Az óvodai élet megszervezése	66
5.1. A program megvalósításának feltételei	66
5.1.1. A szervezési és működési rend	66
A nyitvatartási idő	66
A csoportok heti rendje	67
A csoportok szervezése	68
A nevelőtestület együttműködése	68
5.2. A pedagógiai munka tervezése, elemzése	69
5.3. Ellenőrzési, mérési, értékelési rendszer	69
A felmérés módszerei	69
Gyerekek értékelése	70
Területei	70
A program bevalásának ellenőrzése, értékelése	71
Belső ellenőrzés	71
Külső ellenőrzés	71
6. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	71
6.1. Sikerkritériumok	73
Testi fejlettség terén	73
Az egészséges életmód alakítása	73
Mozgás	73
Lelki felkészültség tekintetében	73
Az anyanyelvi az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, mesélés, verselés	73
Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	74
Rajzolás, mintázás, kézimunka	74
A külső világ tevékeny megismerése	74
Tanulás	75
Szociális érettség tekintetében	75
Munka jellegű tevékenységek	75
Játék	76
7. Gyermek és ifjúságvédelem	76
Törvényi szabályozás	76
Az óvodai gyermekvédelem célja	76
Szakértői bizottság munkája	78
Az integrált nevelés	78
Az integráció általános elvei	78
Célja	78
Sérülés specifikus fejlesztés elvei, feladatai	79
Az óvoda gyerek – és ifjúságvédelmi rendszere	79
7.1. Az igazgató feladatai	79
7.2. Gyermekvédelmi felelős feladata	80
Bejelentési kötelezettség	80
Feladatai	80
7.3. Az óvónő feladatai	80
Kapcsolattartás a szülőkkel	81
Adatvédelem	81

Az adatok továbbíthatók:	81
8. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek.....	82
Jogi szabályozás	82
8.1. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek óvodai nevelésének általános irányelvei.....	82
8.2. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelését biztosító feltételek	83
8.2.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátás (SNI)	83
Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének alapelvei	83
Az integrált óvodai nevelés előnyei a sajátos nevelési igényű gyermekek számára.....	84
Az integrált óvodai nevelés előnyei a többi gyermek számára	84
A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén	84
Beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermekek	85
Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek	85
Autista gyermekek.....	85
8.2.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek.....	87
Tanulási nehézséggel küzdők.....	87
Magatartási zavarokkal küzdő gyermekek	87
Fejlesztésük.....	87
8.2.3. Kiemelten tehetséges gyermek.....	87
8.3. Kapcsolódó feladatok.....	87
Igazgató feladatai	87
Óvodapedagógusok általános feladata	88
A sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai integrálásának célja	88
9. Az óvoda kapcsolatai	89
Az óvoda és a család kapcsolata	89
Az óvoda és bölcsőde kapcsolata	90
Az óvoda kapcsolata az iskolákkal.....	90
Pedagógiai szakszolgálatok.....	91
Egészségügyi Szakszolgálatok	91
Gyermek és ifjúságvédelmi intézményekkel.....	91
Az óvoda kapcsolata a közművelődési intézményekkel és más szervezetekkel	91
Az óvoda kapcsolata Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatával	92
10. A Pedagógiai Programmal kapcsolatos egyéb intézkedések.....	93
A program nyilvánosságra hozatala	93
A program elfogadása	93
A programhoz felhasznált irodalom.....	94
Mellékletek.....	95
1.sz.melléklet A pedagógiai program bevalás vizsgálata, értékelése	99
2.sz. melléklet: Eszközjegyzék.....	101

I.1. Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése

Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda

Címe: 8900. Zalaegerszeg, Köztársaság útja 70.
Telefonszáma: 92/598-702 +36 30 129 4254

Fenntartója:

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata
8900. Zalaegerszeg, Kossuth L. u.17-19.
Telefonszáma: 92/502-100

Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda

Székhely intézmény:

Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Székhelye

Zalaegerszeg, Köztársaság útja 70.
Telefonszáma: 92/598-702, +36 30 129 4254
Statisztikai férőhelye: 220 fő
Csoportok száma: 6

Tagintézményei:

1. Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Napsugár utcai Tagóvodája

Zalaegerszeg, Napsugár utca 30.
Telefonszáma: 92/313-288
Statisztikai férőhelye: 140 fő
Csoportok száma: 5

2. Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Andrásidai Tagóvodája

Zalaegerszeg Iskola utca 1.
Telefonszáma: 06 30 894 9198
Statisztikai férőhelye: 120 fő
Csoportok száma: 4

Az óvodai csoportok száma: 15

Az Alapító Okirat módosítása szerinti
maximálisan felvehető gyermek létszám: 480 fő

1.2. A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Pedagógiai Programjának alapelvei

A program felfogása - és szemléletmódja az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja irányvonalát követi, melynek kiemelt célja a színvonalas óvodai nevelés biztosítása. Az óvoda funkcióihoz, a társadalomban betöltött szerepeihez, óvodatörténeti előzményeihez, hagyományaihoz, az eddig elért értékeihez, a tudományos kutatások eredményeihez igazodik.

Az óvoda arculatát a korábbi változtatások kipróbálásában és eredményeinek értékelésében részt vevő, aktív, tanulni és jól nevelni akaró óvodapedagógusok határozzák meg, akiknek **alapelve:** a humánus, gyermekek jogait és érdekeit szolgáló pedagógia megvalósítása, gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, az egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosítása.

A pedagógiai program a 3-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságaiból kiindulva határozza meg a nevelési célokat, feladatokat, pedagógiai rendszerét, szem előtt tartva a különleges védelmet, ráfigyelést, gondoskodást, az egyéni szükségleteknek megfelelően szeretetteljes neveléssel, esetenként hátrányt csökkentő szereppel, mindenki számára egyenlő eséllyel.

Az óvodás gyermek, mint a nevelési folyamat legfőbb szereplője:

- Érzelmi dominancia jellemzi, interperszonális kapcsolataiban meghatározó a felnőttekhez fűződő viszonyának minősége. Modellkövető.
- Értelmi fejlődésének alapvető sajátossága az észleléses és észlelési - finommotoros funkciók intenzív fejlődése. A környező valóságot globálisan látja, számára a világ egy és oszthatatlan.
- A játék, mozgás természetes életszükséglete fejlődésének színtere, fejlesztésének eszköze. Én-fejlődésében meghatározó szerepe van a közös játékban alakuló interperszonális kapcsolatoknak, amelyek hatására az önérvényesítő énes magatartásból eljut a kezdeményező, kooperatív-együttműködő magatartás szintjére.
- A kommunikáció, mint a környezettel való érintkezés, önkifejezés eszköze, társas kapcsolatok, a közös tevékenységek állandó kísérője, intenzíven fejlődik.

1.3. A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Pedagógiai Programjának nevelési koncepciója

Szemléletünk szerint a gyermek egyszeri, egyedi, megismételhetetlen személyiség, akinek szüksége van fejlődéséhez a folyamatos mozgásra, tevékenykedésre társaival, felnőttekkel való együttműködésre, kommunikációra adottságai kibontásához, személyisége kiteljesítéséhez.

Ezért nyitott óvodában, a szülőkkel való folyamatos együttműködés keretében a játék, mint a gyermek alapvető tevékenységi formájába integrált tevékenységrendszer keretében a gyermekek érdeklődésére, élményeire alapozva kívánjuk harmonikus személyiségfejlődését segíteni.

A személyiségfejlesztést a képességek oldaláról kiindulva tervezzük, amelyek a motivációval együtt cselekvéseik, tevékenységeik megvalósítását teszik lehetővé.

- **Fizikai, testi képességek:** edzettség, teherbírás, frissesség, energikusság, erő,
- **Szenzoros képességek:** amelyek az információszerzést, feldolgozást szolgálják, látás, hallás, szaglás, ízlelés, bőrérzékelés, egyensúlyérzék.

- **Motorikus képességek:** a mozgási szervrendszer működtetésével.
- **Szellemi, mentális képességek:** gondolkodás, figyelem, képzelet, emlékezet.
- **Kommunikációs képességek:** beszéd, társalgás, meghallgatás, stb.

Fejlesztőmunkánk vezérelve, az adottság a képességek öröklött alapja, ezért alapvető fontosságúnak tartjuk a differenciált, egyéni bánásmód alkalmazását, különös figyelemmel a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett és a sajátos nevelést igénylő gyermekek esetében.

Programunkban kiemelt szerepet kap a játék, mint a 3-7 éves gyermekek adekvát tevékenységi formája.

A gyermekek játéklehetőségét az étkezés, pihenés idejét kivéve egész nap folyamatosan biztosítjuk.

A gyermek tanulását tágran értelmezve a játékon belüli gazdag tapasztalatszerzési lehetőségét kívánjuk biztosítani a környezet fokozatos változtatásával, megfelelő eszközök biztosításával.

Koncepciónkban az óvodapedagógus feltétlen jelenlétével a gyermekek élményeit, érdeklődését alaposan ismerve szervezi köréjük a tapasztalási lehetőségeket, segíti a megszerzett információk tudássá integrálását, a megismerési folyamat sokszori bejárásával a szándékos tanulás módjának elsajátítását, a tanulásra való motiváltság fenntartását.

A gyermeki tapasztalatszerzés érdekében számol a játékban rejlő lehetőségekkel. A spontán játék szabadságának tiszteletben tartásával új játéklehetőségeket teremt, a gyermekek fejlődését segítő játékokat kezdeményez.

Mind ezek mellett fontosnak tartjuk a gyermekek tapasztalatainak tudássá integrálását segítő kötetlen és kötött foglalkozásokat, amelyek a közvetlen és tágabb környezet komplex megismerését kell, hogy szolgálják.

A komplexitásban a természet évszakonkénti változásai, ennek az emberekre gyakorolt hatása, az óvodások, családjuk, az emberek élete, természeti, társadalmi környezete adja foglalkozási rendszerünk gerincét, ezek matematikai jellemzőivel, amelynek befogadását segítik a művészeti jellegű tevékenységek: irodalom, énekzene, ábrázolás, mozgás, mint az önkifejezés eszközei.

A mozgásfejlődés, fejlesztés részben a gyermek spontán választásával - előterek, udvar mozgásfejlesztő berendezéseinek, eszközeinek használatával, mozgásos szabályjátékok keretében, - részben szervezett formában, mindennapi frissítő torna, testnevelési foglalkozások keretében valósul meg.

Alapelv a mozgásigény kielégítése, a mozgás megszerettetése.

Ennek megfelelően:

3 éves korban kötetlen és kötött formában motiválás a mozgásra,

4-5 éveseknek kötelező a heti egy testnevelés, és napi frissítő torna,

5-6-7 éveseknek heti egy kötelező testnevelést, illetve hetente egy zenés együtt mozgást, lehetőség szerint vízhez szoktató foglalkozást, vagy intenzív mozgásos játékot szervezünk.

A mindennapi frissítő torna szintén kötött.

A gyermeki cselekvéses tanulás alapelve, a tudás minősége többoldalú tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával.

Ehhez gazdag, a gyermekek számára érdekes, változatos tevékenységeket kínálunk játékba integrálva. Így: szövés, fonás, csuhé tárgyak, játékok készítése, a „hulladék nem szemét” elvét szem előtt tartva felhasználunk a környezetünkben található minden hasznosítható anyagot, tárgyat.

A tevékenységek szervezésében, a gyermek cselekvésének segítése során fontos alapelv, hogy a gyermek sikerélményhez jusson, amely további tevékenységre serkent.

A gyermekek képességeinek, egyéni sajátosságainak figyelembevételével növekvő időtartamú – 5-35 perces – tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A többi tevékenységforma kötött, vagy kötetlen voltát az adott tevékenység tartalma, és a helyi adottságok határozzák meg, mely az óvodapedagógus kompetenciája meghatározni.

Alapvetően a különböző tevékenységek folyamata párhuzamosan történnek, a gyermekek kezdeményezésére, és az óvodapedagógus tervező, szervező munkája által.

Programunk gyermekközpontú, mert valljuk, hogy céljainkat a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek, és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyedi vonásaiból, egyéni adottságaiból kiindulva lehet a harmonikus személyiségfejlesztést megvalósítani.

Valljuk, hogy a nevelés folyamatában minden életszakaszban és tevékenységformában szüksége van a gyermeknek a felnőtt, az óvodapedagógus orientációjára, amellyel segíti, hogy mind az iskolai, mind az életfeladatokra felkészüljön.

1.4. A program feltételrendszere

Az intézmény bemutatása

A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda jelenleg 15 csoporttal, 480 férőhellyel, 3 feladatellátási hellyel működő intézmény:

- Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Székhelye 220 fő (6 csoport)
- Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Napsugár utcai Tagóvodája 140 fő (5 csoport)
- Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda András hidai Tagóvodája 120 férőhellyel rendelkezik. (4 csoport).

Felvételi körzete a kertvárosi, az andráshidai városrész, amelyet a fenntartó jelöl ki. A feladat-ellátási szerződés szerint Kiskutas Község Önkormányzata közigazgatási területéről az óvodás korú gyermekeket a Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda András hidai Tagóvodája, mint kötelező felvételt nyújtó köznevelési intézmény felveszi, és ott óvodai nevelésben részesíti.

Mindhárom óvodában

- a **csoportszobák** világosak, az ablakok nagyméretűek, az egész napos besugárzást biztosítják, a folyamatos levegőcserét lehetővé teszik.
- a csoportszobai bútorok, az asztalok, székek a gyermekek méretének, korcsoportjának megfelelőek, könnyen mozgathatók, mely lehetővé teszi, hogy a

gyermek tevékenységüknek megfelelően naponta akár többször is átalakítsák környezetüket.

- Az egyes **helyiségek** nagyméretűek, mozgásfejlesztő eszközökkel, játékokkal vannak berendezve, felszerelve, a *berendezésüknél alapelv* az egyes tevékenységi formák szeparált elhelyezése oly módon, hogy a manuális tevékenységekhez és kézműves munkákhoz nyugodt hely, a mozgásos játékokhoz megfelelő nagyságú, akadálymentes tér biztosított legyen.

A berendezés fejlesztésére továbbra is törekszünk.

A gondozási folyamathoz szükséges egyéb helyiségek

Öltöző csoportonként áll rendelkezésre, ahol a gyermekek váltóruhája, cipője, tornafelszerelése jellel ellátott öltözőszekrényekben tárolható.

Mosdó: Berendezése gyermekméretű, a testápolási eszközök elhelyezése lehetővé teszi, hogy a gyermekek a nap minden szakában önállóan használják.

A testápolás egyénienkénti szükséges eszközei: törölköző, fésű, fogmosó felszerelés.

Az **óvodák udvara:** nagy felületű.

Az egyes udvarrészek egy, vagy több csoport együttes használatát teszik lehetővé. A napos, árnyékos, füves-szilárd burkolatú területek aránya, kellemes környezetet biztosít a gyermekek egész évi levegőzéséhez, udvari játékához.

Minden játszóterületen van homokozó, mászóka, a labdajátékokhoz szükséges szabad terület, az elmélyült egyéni és kiscsoportos szerep, és manuális játékokhoz berendezhető, szeparálható udvarrész.

Az udvari játékeszközök megújítása folyamatos, a fejlesztés jelenleg is tart, a rendelkezésekre álló lehetőségek: pályázatok, alapítványi és szülői tevőleges támogatások bevonásával, megnyerésével történik.

Alapvető szempontnak tartjuk, hogy környezetbarát anyagból készüljenek, megfelelő helyet, teret adjunk a gyermekek játékához, a szabadban történő egészséges mozgáshoz.

Az óvodák udvara mentes az allergiát, mérgezést és sérülést okozó növényzettől. A sziklakertek, vagy virággruppok gondozása, udvartakarítás során a gyermekek méretének megfelelő eszközökkel végzik a kertgondozást az egészségügyi és balesetvédelmi szabályok betartásával.

A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Székhelye a Tündéerkert Program keretében EU-s mászóka-rendszerrel bővült.

A Napsugár utcai Tagóvodában 2013 nyarán készült el az eu-s szabványnak megfelelő teljes körű udvari játékállomány korszerűsítése, bővítése.

2017 decemberében az Andrásidai Tagóvoda új épületbe költözött, és az óvoda udvaron esztétikus, stabil, minden igényt kielégítő játékok kerültek letelepítésre.

Összességében:

Az óvodák minden helyiségében, és udvarán érződik az összhang, egészséges életteret kínál a gyermekek fejlődéséhez, berendezéseivel a mozgás megszerettetését, biztonságos végzéséhez szükséges készségek, szokások elsajátítását szolgálja.

1.5. Személyi feltételrendszer

A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda a törvényi előírásoknak megfelelően működik.

Óvodapedagógusok száma 31 fő, felsőfokú óvónői képesítéssel

Pedagógus munkakörök, kötelező óraszám (fenntartói engedély alapján)

igazgató	heti 8 óra
igazgatóhelyettesek	heti 22 óra
tagintézmény-igazgatók	heti 24 óra

Az óvodában a teljes nyitvatartási időben - óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.

Az óvodapedagógusok kötelező óraszám: heti 32 óra.

Nevelőmunkát segítő alkalmazottak:

dajkák	15 fő
egyéb alkalmazottak:	
konyhai feladatot ellátó dajka:	5 fő
óvodatitkár	1 fő
fűtő, karbantartó	2 fő
pedagógiai asszisztens	5 fő

Feladataikat heti 40 órás munkaidőben látják el.

1.5.1. Személyi feltételrendszer fejlesztése

A logopédiai feladatok ellátását jelenleg a Béke Ligeti Általános Iskola, Speciális Szakiskola és EGYMI biztosítja logopédussal, aki mindkét óvodában már 3 éves kortól helyben segíti a megkésett beszédfejlődésű, beszédhibás gyermekek egyéni fejlesztését, prevenciós foglalkozásokat szervez a dyslexia, dysgrafia, dyscalculiára gyanús gyermekek számára.

Támogatott az intézményben minden olyan továbbképzésen való részvétel, amely a program megvalósítását, a korszerű pedagógiai szemléletet, a gyermekek óvodai életének gazdagítását segíti elő:

Különösen:

- logopédia
- gyógypedagógia
- szakvizsga
- módszertani
- továbbképzések, illetve szakok.

További fejlesztési terveink:

Belső továbbképzések szervezése

- óvodapedagógusoknak
- pedagógiai asszisztenseknek.
- pedagógiai munkát segítőknak.

1.5.2. Tárgyi feltételrendszer fejlesztése

Sikeres pályázataink, alapítványaink, szponzorok és fenntartó támogatásának köszönhetően az elmúlt években sokat változott mindhárom óvoda feltételrendszere és felszereltsége. Az óvodák épületének külső és belső állaga a felújítások és karbantartások révén jelentősen javult. Gazdagodtunk mozgásos eszközökkel, és a tanulás feltételeit biztosító játékokkal, fejlesztő eszközökkel.

A régi csoportszobai bútorok nagy része kicserélésre került. Az elhasználódott gyermekasztalok, gyermekszékek helyett megfelelő méretűek és természetes anyagúak kerültek beszerzésre. Megtörtént a Napsugár utcai Tagóvodában öt csoporthoz tartozó mosdó teljes körű felújítása.

A folyamatos bútorcsere és a további felújítás mellett megtörtént a gyermekfektetők cseréje mind a három intézményben, valamint a meglévő udvari mozgásfejlesztő játékok javítására és bővítésére, a nagyméretű homokozók időnkénti homokcseréjére illetve napvédő takaróhálók beszerzésére.

2011-ben a Csillagközi Székhelyóvoda teljes felújításon esett át.

2017-ben pedig az András hidán, új óvoda átadására került sor.

A Napsugár utcai Tagóvodában 2005-ben tornaszoba létesült.

2. A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Pedagógiai Program Nevelési rendszere

Gyermekkép, óvodakép, alapelvek

Cél: személyiségfejlesztés

Feladatrendszer

**az egészséges életmód alakítása,
az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.**

Játék

Verselés, mesélés, Ének, zene, énekes játék gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás kézimunka

Mozgás Külső világ tevékeny megismerése

Munka jellegű tevékenységek

**A tevékenységben megvalósuló
tanulás**

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A program megvalósításának feltételei

2.1. Gyermekkép, óvodakép, alapelvek

A gyermek

Egyszeri és megismételhetetlen egyéniség szociális lény, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is. Magában hordozza fejlődésének, személyisége kibontakoztatásának, önmegvalósításának minden lehetőségét.

Pozitív önértékelése, „én-képe“, önismerete, autonómiája kialakulásának érdekében a csoportjára meghatározott szabályok betartásával szabadon választja

- a játékát (témát, eszközt, játszótársait, alkot szabályokat)
- a játékba integrált tevékenységi formákat
- mikor, miben, kitől kér segítséget.

Joga van:

- személyisége tiszteletben tartásához
- a szeretethez, elfogadáshoz, szeretetteljes neveléshez
- fejlettségének, adottságainak, életkorának megfelelő életmódhoz, játékhoz, neveléshez.

Személyisége úgy fejleszhető eredményesen, ha a környezetéből minden érzékszervével szerzett sokoldalú tapasztalatait a kommunikáció segítségével integráljuk, segítjük nyelvi, képi megjelenítését.

Tanulásához a megismerési folyamat sokszori közös végig járása szükséges, ezért rendkívül fontos a közvetlen környezet jellemzőinek - szín, forma, számosság, tömeg, kiterjedés, anyag, felhasználhatóság, környezet egyéb tényezőire gyakorolt hatás - komplex megismerése.

Az óvoda

A gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Óvodánk épít a családok, a bölcsőde nevelőmunkájára, sajátos pedagógiai lehetőségeit kihasználva, - társak nevelő hatása - kiegészíti azt a gyermekek egyéni szükségleteinek megfelelően.

A nevelési folyamat minden mozzanatában komplexen érvényesíti az óvó-védő, nevelő,- személyiségfejlesztő és szociális funkcióit.

- Gyermekközpontú, befogadó a bontakozó gyermeki személyiséghez igazodóan differenciáltan segíti a környező valóság komplex megismerésében, egyénisége kiteljesítésében. Támogatja a nemzetiségi, migráns kisebbségek kultúrájához való önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, és társadalmi integrálásának segítését.
- A mással nem helyettesíthető játékot tekinti a nevelés, fejlesztés, fejlődés keretének, a gyermek meghatározó tevékenységi formájának.
Biztosítja a gyermekek harmonikus, sokoldalú személyiségfejlődésének ideális személyi és tárgyi környezetét.
- Minden gyermek számára biztosítja, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésbe részesüljön a meglévő hátrányaik csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Az óvodapedagógus

Az óvodai pedagógiai program megvalósításának a gyermekek harmonikus, sokoldalú személyiségfejlesztésének kulcsembere az óvodában.

A szülőkkel együtt felel minden gyermek harmonikus fejlődéséért, személyisége kibontakoztatásáért, boldog, élményekben gazdag óvodai életéért. Együttműködő kapcsolat kialakítása, a szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítése.

Mindennapi pedagógiai munkáját jellemzi:

- az eltérő szociokulturális háttérből érkező gyermekek megkülönböztetés nélküli, előítélet mentes elfogadása, szeretete, megértése, segítése;
- a gyermekek képességeinek, tulajdonságainak differenciált fejlesztése;
- az eltérő fejlettségű, képességű gyermekek fejlődéséhez szükséges folyamatos, speciális segítségadás, a hátrányok csökkentése; tehetséges gyermekek gondozása, fejlesztése
- nevelési feladatai megvalósításához a legeredményesebb módszerek, eljárások megkeresése;
- szakmai kompetenciájának folyamatos erősítése szaktudásának újításával, bővítésével;
- elfogadó, segítő, támogató attitűdje folyamatos modell, mintanyújtás a gyermek számára.
- Gazdag értékelési eszköztárral rendelkezik, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választja ki a leginkább megfelelőt.
- Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak.
- Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeli a teljesítményeket, törekszik a folyamatos, pozitív visszajelzésekre.
- Értékeléseivel, visszajelzéseivel a gyermekek fejlődését segíti.
- Képes önállóan, a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezni-értékelni, és belőlük kiindulva a fejlesztésre vonatkozó tervét elkészíteni, módosítani.
- Pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre, önértékelésre.
- A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.
- Óvodai tevékenységei során felmerülő/kapott feladatait, problémáit önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi.
- Nyitott a szülő, a gyermek, az igazgató, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.
- A nevelési feladatok tudatos tervezésében, megvalósításában a legeredményesebb módszerek alkalmazása, hatékony eljárások megkeresése.

Nevelőmunkánk alapelvei

Az óvoda feladata a családdal együttműködve:

- a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége
- a gyermekek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása és megerősítése
- a gyermekek szeretete, tisztelete, folytonos készenlét, segítségadás fejlődésük érdekében, az egyéni érési ütemhez igazodva az egyén személyiségének kibontakoztatásával, készségek, képességek, kompetenciák fejlesztésével, amelyek az életen át tartó tanulást alapozzák meg,
- humanista, demokratikus, erkölcsi értékek képviselése, átadása a nevelés folyamatában
- a gyermekek érdekeinek figyelembevétele az óvodai életben mindenkor és minden helyzetben
- inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel az óvoda gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva az egyenlő hozzáférési lehetőségét valamennyi gyermek számára
- HH, HHH, SNI-s gyermekek fejlődésének segítése, hátrányok csökkentése, esélyegyenlőség biztosítása
- nemzetiségi, migráns gyermekek befogadása, a beilleszkedés segítése, az inkluzív szemlélet követésével, önazonosság megőrzése, ápolása, átörökítése az előítéletek kizárásával.
- az óvoda kialakult pedagógiai értékeinek megőrzésére törekvés, a magyar kulturális emberi értékek, néphagyományok átörökítése.

3. A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Pedagógiai Program cél és feladatrendszere

Az óvodai nevelés célja: az óvodába járó gyermekek személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlesztése a nevelés eszközrendszerének felhasználásával olyan módon, hogy:

- a gyermekek iskolai életmódját megalapozza, hátrányaik csökkentésével, felzárkóztatással, hogy megteremtődjenek a következő életszakaszban való átlépés belső, pszichikus feltételei
- a környezettudatos szemléletük és magatartásuk megalapozásával
- az SNI gyermekek integrálásával, esélyegyenlőségük biztosításával
- a migráns családok gyermekei az alapvető emberi jogaik biztosításával, őrizték meg és ápolják, erősítsék, önazonosságukat,
- humanista értékrendjük megalapozásával, énképük, önértékelésük erősítésével tegye képessé őket a másokkal való együttműködésre, kommunikációra;
- természetes érdeklődésüket, cselekvési vágyukat kihasználva aktív, folyamatos tanulásra képes emberré neveljen, segítse a hazai kulturális értékek, népi hagyományok megismerését, elsajátítását.

Célunk eredményesnek tekintendő, ha a gyermekek az óvodai nevelés minden területén 75%-os teljesítményt mutatnak. A siker kritériumok, az Ellenőrzés, mérés, értékelés fejezetben található.

Ebből fakadó feladataink:

- a gyermek óvodai környezetének megszervezése oly módon, hogy folytonos cselekvése során szerzett tapasztalatainak tudássá integrálásával értelmi képességei folyamatosan fejlődjenek.
- A környezete kínálta tevékenységekből szabadon, élményeinek, érdeklődésének megfelelően orientáljuk választásra.
- Kihhasználva a közösség személyiségformáló erejét segítsük az együttműködési képessége, kommunikációs képessége folyamatos fejlődését.
- A mozgást, mint a gyermek életelemét tekintve egész napos mozgáslehetőségét biztosítjuk, mozgáskoordinációja testi képességeinek fejlődése érdekében.
- Az egész napos óvodai ellátás keretében:
Pozitív „Én”-képpel, önismerettel, önértékelési képességgel rendelkező folyamatos tanulásra, kommunikációra, együttműködésre motivált és képes harmonikus, sokoldalúan fejlett személyiségű gyermekek nevelése, iskolai életmódra való felkészítése.

3.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata a 3-7 éves korú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelésmegvalósítása.

3.2. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, a gyermek testi fejlődésének elősegítése, az egészséges életvitel igényének kialakítása 3-7 éves korban kiemelt jelentőségű.

A fejlődést befolyásoló legfontosabb tényezők:

- a vele született adottságok, a biológiai érés sajátosságai,
- a környezet hatásai, (földrajzi, természeti, társadalmi);
- életkori sajátosságok

A gyermekek érésének alapja a családban megszerzett biztonságérzet, amely fokozatosan bővül a bölcsődében, óvodában megszerzett biztonságérzettel.

A kiegyensúlyozott, derűs gyermek, aki biztonságban érzi magát, gondozása keretében szükségletei kielégítésre kerülnek, harmonikusan fejlődik.

Az egészséges életmódra nevelés célja és feladatai

- A gyermek gondozása, testi, lelki szükségleteinek és mozgásigényének kielégítése során alapozódnak azok az egészség - és testi kulturális magatartáskészségek, szokások, amelyek az egészséges életvitelhez szükségesek.
- Óvodánkban az egészségfejlesztés során arra törekszünk, hogy hatékony, teljes körű legyen, mely áthatja az óvodai élet egészét.
- A családok egészséges életvitelének segítése, életmódbeli szokásainak befolyásolása az egészséges nemzedék felnevelése érdekében, a gyermek egészségének védelme, óvása, edzése

- Az egészséges életmód, személyi higiéné testápolás, a tisztálkodás, étkezés, különösen, a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.
- A fogmosás ösztönzése, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása, formálása
- Környezettudatos magatartás megalapozása (környezetvédelme, megóvásához kapcsolódó szokások alakítása) megfelelő szakemberek bevonásával, óvodánk Zöld Programjának megfelelően.
- A harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése,
- Egészséges és biztonságos környezet kialakítása, biztosítása.
- Az óvoda közreműködik a gyerekek veszélyeztettségének megelőzésében (bántalmazás, erőszak), megszüntetésében, tevékenyen együttműködik a szülőkkel, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi rendszerhez tartozó intézményekkel, hatóságokkal, speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi- lelki nevelési feladatok ellátásában.

A lelki egészségfejlesztés célja az óvodában

- Segítse elő a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést,
- Támogassa a környezethez való alkalmazkodást,
- Felkészítsen, és megoldási stratégiát kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket,
- Pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érintő változásokra,
- Egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, szűrést szükség esetén soron kívül javasolni.

Az egészségnevelés tartalma

1. Szomatikus nevelés

- Higiénés nevelés (személyi és környezeti higiénia)
- Profilaxisra nevelés (betegség megelőzésre nevelés)
- Kondicionálás (testedzés, sport)
- Balesetmegelőzésre nevelés, elsősegélynyújtás
- Egészséges táplálkozás megkedveltetése

2. Pszichohigiénés nevelés

- Önismeretre, önfejlesztésre nevelés
- Egészséges életvezetésre nevelés, autonómia
- Környezeti hatások feldolgozására nevelés
- Emberi kapcsolatok harmóniájára nevelés
- Abúzusok, devianciák megelőzésére nevelés
- Érzelmi nevelés

3. A szociohigiénés nevelés

- Kedvező társas milió
- Kommunikációra nevelés
- Családi életre nevelés
- Óvoda pszichohigiénéjének alakítása
- Másság elfogadása, együttműködés
- Integrált nevelés
- Egészségpropaganda

- Családi bántalmazás megelőzése

A megvalósítás feladatai

- egészséges óvodai környezet kialakítása
- egészségre nevelés, gondozás.
- a fejlődés nyomon követéséhez fűződő mérőlapok a Program mellékletében (3.4 sz.) megtalálhatóak.

3.2.1. Az egészséges óvodai környezet kialakítása

Az egészséges életmód a gyermek és a külső világ egymásra hatásában, a gyermek folyamatos cselekvése közben formálódik, fejlődik. Ezért a környezettudatos magatartás, a környezet védelme, megóvása, az ehhez kapcsolódó szokások kialakítására és fenntarthatósága fontos feladatunk.

Óvodánk a gyermekek folyamatos cselekvésének, szokásrendszerének alakulásához teremt olyan környezeti feltételeket, amelyek testi, lelki, értelmi fejlődését egyaránt szolgálják.

Az egészséges életmód kialakításának fontos színterei a csoportszobák a hozzá kapcsolódó előterekkel, öltözők, mosdók, az óvodák udvarai.

3.2.2. Egészséges életmódra nevelés, gondozás

A Pedagógiai Program olyan életrendet kínál a gyermekeknek, amely figyelembe veszi fejlődésük egyéni ütemét, pihenő és mozgásigényét. Tevékenységrendszerében lehetőséget biztosít az egész napos mozgásra, a játékra, anéphagyományok ápolására.

Gondozás célja:

Egészséges, biztonságos, barátságos, szeretetteljes légkör kialakítása, az egészséges életmód szokásrendszerének önálló alkalmazása, illetve ennek megalapozása.

Feladatai

A gyermekek helyes életritmusának kialakításához rugalmas napirendet alakítunk ki, amelyben az egyes tevékenységi formákat közvetlenül megválaszthatják a párhuzamosan végezhető tevékenységrendszerben.

A folyamatos játéktevékenységen belül csoportonként egységes az étkezések, mindennapos testnevelés, pihenés, a levegőzés, mese időpontja.

Az óvónő a csoportban minden tevékenységi formában figyelemmel kíséri a gyermekek egyéni szükségleteit, és szerető gondossággal segíti egyre önállóbb kielégítését.

Életritmus

Az óvoda napirendje rugalmas, a játék és mozgásigény kielégítésében folyamatosságot biztosít. Alkalmazkodik a gyermekek életkorához és az évszakok sajátosságaihoz.

Az életkori sajátosságoknak megfelelő étkezés

A gyermekek ízlésének megismerése, formálása alapvető feltétele egészséges fejlődésüknek. Óvodáink főzőkonyháival nem rendelkeznek. Folyamatos kapcsolattartás, tapasztalatok átadása a főzőkonyha élelmezés vezetőjének. A heti étrendet jól kiegészíti a szülők által behozott zöldség, gyümölcs, amelynek nyers fogyasztásával a gyermekek fokozatosan hozzászoknak a rágáshoz.

Az étkezések feltételeit naposi munkával és önkiszolgálással teremtik meg a gyermekek felnőtt irányításával. Minden csoportban fontosnak tartják az esztétikus terítést, ízléses tálalást, a kulturált étkezési szokások betartását.

A rendszeres testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását, egészségügyi szokásainak megalapozását szolgálja. Minden gyermek saját személyi, higiénés felszerelését használja.

A vegyes csoportokban a nagyobbak által nyújtott minta követésével lerövidül a szokások tanulásának folyamata. Homogén csoportokban az óvónő segítségadása a meghatározó.

Az öltözködés a test időjárással szembeni védelmét segíti elő. A gyermek önállósága ezen a téren a szükséges ruhadarabok kiválasztását, önálló felvételét, esztétikus elrendezését jelenti.

Egészségügyi szempontból lényeges, hogy a gyermekek külön játszó, tornaruhával, utcai ruhával, cserecipővel rendelkezzenek, amelyek kényelmesek, könnyen felvehetők.

A *mozgás* az óvodáskorú gyermek lételeme. Egészséges, harmonikus fejlődésük érdekében alapvető fontosságú, hogy eltérő mozgásigényüket az egész napos óvodai ellátás keretében kielégíthessék, ennek formáit a mozgásfejlesztés-testnevelés fejezet tartalmazza. Egészpédagógiai cél a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése.

Edzés: folyamatában a gyermekek ellenálló képessége fokozódik, ezért lényeges, hogy minden évszakban a lehető legtöbb időt a friss levegőn töltsék.

A gyermek edzését segítik a napfürdőzés, víz, jó levegő.

3.2.3. Az óvónő szerepe a gondozási folyamatban

A gyermekek egészséges testi fejlődése érdekében ismerje meg minden gyermek otthoni életritmusát, az életkörülményeit, szokásrendszerét.

Ezért elengedhetetlen, hogy már a gyermekek óvodába lépése előtt megismerje a családot, bizalom teli légkört alakítson ki a szülőkkel.

A családi nevelés folytatása érdekében az óvodapedagógus és dajka együtt segítik a gyermekek zökkenőmentes óvodai beilleszkedését, a közösségi élettel együtt járó új szokások kialakítását, és eddig elsajátított szokások továbbfejlesztését, a gyermekek önállóságának növelését.

A befogadási időszakban szeretettel, megértéssel segíti az új környezet -felnőttek, társak - megismerését a gazdag tevékenységrendszerből való választást, az eszközök biztonságos használatát, szükségleteinek kielégítését.

Fokozatos megerősítésekkel segíti a gyermek „Én“ tudatának kialakulását, önértékelésének fejlődését.

Kísérje figyelemmel a gyermekek fejlődését, egészségi állapotát. Együttműködik a szülőkkel, egészségügyi szakemberekkel, indokolt esetben speciális fejlesztő szakember segítségét kéri. Igény szerint illetve probléma esetén kötelező jelleggel családlátogatás szervezése.

Egészségvédelem

A gondozási, testi nevelési, mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, a higiéniai szabályok betartása elősegíti a gyermekek egészségének megóvását.

Ezen túl az óvodapedagógus fontos feladata az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek - allergia, asztmás tünetek, lázgörcs, epilepszia, cukorbetegség, stb - regisztrálása, a gyermek fokozottabb figyelemmel kísérése, alapvető tennivalók elsajátítása és a fiziológias állapot egyensúlyban tartásához szükséges környezet megteremtése.

Éves rendszerességgel kerül sor a fogorvosi szűrésekre, amelyek lebonyolításában az óvodapedagógusoknak jelentős szerepe van.

Nagy hangsúlyt fektetünk:

- A környezet tisztántartására, portalanítására, szükség szerinti fertőtlenítésére, a környezeti ártalmak kiküszöbölésére pl. szelektív hulladékgyűjtés,- energiatakarékos izzók alkalmazása, keverőfejes csaptelepek felszereltetése, légszennyeződés csökkentése, bokrosítással, zöld növény elhelyezésével, a megfelelő páratartalom biztosítása.
- A gyermekek testi edzettségének megőrzésére, megerősítésére, fejlesztésére
- A megfelelő szabadban töltött időre
- Az UV sugárzás elleni védelemre (nyáron erős sugárzás esetén 11-15 óra között gyermekek sem a napon, sem az árnyékban nem lehetnek, télen -10 fok alatt nem lehetnek kint, erős szélben és sűrű ködben sem).

A kulturált, egészséges szokásrendszerrel rendelkező, szükségleteit önállóankielégítő gyermek értelmi, testi képességei egyaránt harmonikusan fejlődnek.

Környezetére, önmagára igényes, testileg edzett, teherbíró, mozgása összerendezett, jó ellenálló képességgel rendelkezik.

Balesetvédelem

Az óvodapedagógus kötelessége a gyermek testi épségének védelme, megóvása és erkölcsi védelme az óvodában töltött és az óvodán kívül tartott programok ideje alatt. A balesetvédelem magába foglalja a személyi, tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését.

A gyermeki gondolkodásmód sajátosságából, valamint a szenzomotoros koordináció zavarából adódóan következnek be a tipikus gyermekbalesetek - törések, zúzódások - ezek teszik szükségessé a felnőtt állandó kontrollját, a tevékenységek figyelemmel kísérését.

- Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyermeket - konfliktuskezelés, tolerancia.
- Biztonságos környezet megteremtése.
- Szokások, magatartási formák kialakítása, melyek alakítják a gyermekek biztonságra törekvő viselkedését.

A nevelési tervek fontos része a balesetvédelem szabályainak helyszínenként és évszakonként megtervezése, a gyermekek ez irányú oktatásának folyamatos dokumentálása. Amennyiben baleset történik, elsősegélynyújtás után mentőt, orvost kell hívni illetve a szülőt értesítjük. A gyermekbaleseteket minden esetben nyilvántartjuk, kivizsgáljuk.

Az egészséges életmódra nevelés személyiségfejlesztő hatása

Az egészséges, derűs környezet, a szeretetteljes bánásmód alapvető feltétele a gyermekek adottságainak személyiségének kibontakoztatásához. A kulturált, egészséges szokásrendszerrel rendelkező, szükségleteit önállóan kielégítő gyermekek értelmi, testi képességei egyaránt harmonikusan fejlődnek.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A gyermek egész személyiségfejlődését meghatározza interperszonális pszichés biztonságérzete, ehhez folyamatos testi, lelki kapcsolatot igényel óvónőivel.

A „simogatásélmény“ hatására derűssé, kiegyensúlyozottá válik, érdeklődése kinyílik a világ felé.

Az óvónőnek fontos szerepe van abban, hogy a gyermekek megtanulják kifejezni és uralni érzelmeiket, képessé váljanak a különbözőség elfogadására, fejlődjék kommunikációs és együttműködési készségük.

Az érzelmi nevelés célja:

- A gyermek biztonságérzetének megalapozásával kapcsolatfelvételük, kapcsolattartásuk társaikkal és felnőttekkel. Önbizalmuk, önértékelésük erősítése, konfliktusaik demokratikus úton való rendezése.
- Az aktív érzékenység alapozása az emberi és természeti környezet hatásaira.
- A gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődésének segítése, én tudatának alakulása, önkifejező törekvéseinek támogatása.

A családi háttér ismeretében az óvónő törekszik megismerni, megérteni a gyermek érzelmi megnyilvánulásait. Amennyiben az óvónő ismétlődő viselkedési problémát tapasztal feladata az okok feltárása, megismerése és szükséges segítség megadása. Alkalmat teremt a gyermek pozitív érzelmeinek kiváltására:

- a testi és lelki szükségletei kielégítésével,
- derűs, környezettudatos szemléletű, otthonos, esztétikus (hangulatos), biztonságos környezet megteremtésével,
- környezetvédelmi viselkedési magatartásának kialakításával,
- inkluzív szemlélettel a különbözőség elfogadása,

- migráns gyermekek beilleszkedésének segítése,
- az átlagtól eltérő fejlődési ütemű, a HH, HHH, SNI gyermekek felzárkóztatása illetve fejlesztése,
- emberi értékek, élmények nyújtásával.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Tudatosan törekszik kommunikációját saját érzelmi kifejezőmódját hitelessé, sokszínűvé tenni, és a gyermeki érzésvilágba való beleélési képességét fejleszteni. Átérti, hogy a gyermek-óvónő, gyermek-gyermek, gyermek-dajka viszonyát az együttes tevékenységek, élmények határozzák meg. Ennek tudatában alakítja a gyermekek erkölcsi érzelmeit: szeretet, barátság, tisztelet.

Formálja erkölcsi tulajdonságait: tettekézség, együttérzés, bátorság, stb..

Tevékenységek kínálásával a természetszeretet, néphagyományörzés hatásrendszerével tudatosan ébren tartja. Fejleszti intellektuális érzelmeit, a szülőföldhöz való kötődést, a magyarságtudatot és a hazaszeretetet. Erősíti a felfedezést, a kíváncsiságot, a rácsodálkozást, a sikert, az aktivitást.

„Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatózó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.” (ONOAP)

Értékorientált közösségi nevelés

A közösségi nevelés sikeressége a szülők, óvónők, dajkák egész személyiségének, hasonló normaértékű közös nevelésének függvénye.

Az óvodai nevelés ismétlődő közös tevékenységei, hagyományai megteremtik az együttélés egyedi kommunikációs kapcsolatrendszerét.

A közösségi élet sajátos területei:

A játék, a drámajátékok, különböző tevékenységi formák.

A gyermek gyakorolja az önkifejezési formáit, a társas érintkezés mintáit, a közös élmények hatására megérzi a közösség összetartó erejét.

Ha az óvónő szeretettel átsegíti a kapcsolatfelvétel nehézségein és mindezt pozitív élmények, a társaktól kapott visszajelzések is erősítik, a gyermekben kialakul a biztonságérzet, ami a további szocializálódás alapja.

A gyermek ebben az életkorban érzelmi fogékonysága miatt a verbális közlésekkel szemben a metakommunikációra érzékeny.

Ha a tekintet, a gesztus, a mimika, a testtartás, a térköztávolság összhangban áll a szóbeli közléssel, a gyermekben felébreszti a kipróbálás, utánzás vágyát, a felnőtt viselkedése minta lesz számára.

Az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés célja és feladatai

Az együttléthez szükséges készségek, jártasságok formálása, amelyek által megalapozódnak az emberré váláshoz szükséges erkölcsi, akaratitulajdonságjegyek. „A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.” (ONOAP)

3.3.1. A közösségi élet szinterei

A befogadás időszaka
Együttlét a mindennapokban
Óvodai ünnepnapok

A befogadás

Az óvodakezdés első benyomásai, élményei a gyermek egész óvodai életét, óvodához való viszonyát, a létrejövő kapcsolatokat minőségét meghatározzák. A befogadási időszak a családdal való együttnevelés kiindulópontja.

A befogadás célja

A gyermek az új környezetben minél rövidebb idő alatt szerezzen olyan biztonságérzetet, amely meghatározza további viselkedésének alakulását. Ebben fontos szerepe van óvónő-dajka támogatónak, inspirálónak, modellközvetítő szerepének.

Az óvónő szerepe a folyamatban

Már a gyermek óvodába lépése előtt kapcsolatot teremt a családdal, megismerkedik a gyermekkel.

Meghívja csoportjába látogatóba. Az első pozitív élmények után ismételt közös játékokra hívja.

Fontos:

- Az anyás beszoktatás lehetőségének megteremtése a fokozatos befogadás kezdetének, menetének megbeszélése.
- Az óvónő a csoportba járó gyermekeket hangolja rá az új társ érkezésére, fogadására, - segítsék szeretetteljes nyílt odafordulással.
- Az első pozitív élmény kialakulását segítse a gyermek számára kedves bábbal, játékkal.
- Az óvodakezdést segítse elő barátságos meleget árasztó környezet kialakításával.
- Az oldott, őszinte kölcsönös bizalmon alapuló (óvónő-gyermek, óvónő-szülő, szülő-dajka) kapcsolatrendszer mielőbbi kialakulása érdekében szervezzen közös játékdélutánt.

Szeretetteljes magatartással, az egyes szülőkhöz, gyermekekhez elfogadó odafordulással segítenek az átállás nehéz időszakában.

Az érzelmi kötődések mielőbbi létrejöttéhez hitelesen alkalmazzák a megerősítés, a dicséret személyre szóló formáit. Az óvónői és dajkai modell hatása ösztönzőleg hat

a gyermekekre, az új társakhoz való viszonyára. Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

A befogadás pozitív érzelmi benyomásai segítik a gyermeket ebben a folyamatban.

Együttlét a mindennapokban

Az egyes gyermekek társas viselkedésének szintjét jelentősen befolyásolja kommunikációs fejlettségük. A gyermek az egymás mellett játszástól az együtt játszásig, majd az együtt játszás és tevékenykedés során a „mintha” helyzetekben viselkedést gyakorol, tapasztalatokat szerez, alakul az alkalmazkodási készsége.

A viselkedést megerősítő jelzések segítik a gyermeket a kommunikációban, az önértékelés alakulásában, csoportján belül helyének megtalálásában.

A közösen átélt élmények a gyermekben az újra- meg újra átélés vágyát erősítik, az együttműködés reményében alkalmazkodásra serkentik. Ez egy olyan spirál, amelyben a közösségi, társas viselkedéskészség egyre magasabb szinten jelenik meg.

Az óvónő feladatai a folyamatban

- A közösségi élettel kapcsolatos szokás és normarendszer megalapozása, kialakítása
- A befogadás időszakában és a mindennapokban megteremtett bensőséges kapcsolatokat figyelemmel kíséri, segíti a gyermekek alkalmazkodásának fejlődését.
- Reggelente minden gyermeket odafordulással, szeretettel, simogatással fogad;
- A gyerekekről szerzett benyomásai, ismeretei alapján választja meg egyéni bánásmódját;
- A különleges gondozást, bánásmódot igénylő gyermeket elfogadó szeretettel, példamutató figyelemmel segíti.
- Lehetőséget nyújt arra, hogy a gyermek gyakorolja azokat a viselkedési, udvariassági formákat, amelyek az emberi kapcsolattartáshoz, a csoportban éléshez nélkülözhetetlenek.
- Közös élményekkel az összetartozás érzését segíti. A csoportban kialakult biztonságot nyújtó szokásrenddel segíti elfogadtatni a csoport viselkedési szabályait.
- Hangneme, szeretetteljes kapcsolatteremtő stílusa minta a gyermek, a szülők számára, modell értékű.
- A nehezen beilleszkedő, lassabban fejlődő, alacsonyabb szinten álló, érzékszervi, értelmi, vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, a migráns valamint az SNI-s gyerekek beilleszkedésének, elfogadásának segítése, szükség esetén speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel való együttműködés.

Óvodai ünnepnapok, hagyományok

A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Pedagógiai Program szelleméből fakad, hogy nagy jelentőséget tulajdonít a gyermekek személyiségét, élményeit gazdagító hagyományoknak, ünnepeknek.

Az egy-egy ünnepet megelőző lázas készülődés, az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol.

A gyermekek mindennapi életéhez kapcsolódó ünnepnapok

Óvodánkban hagyománya van a gyermekek *születésnapj* köszöntésének.

Ez minden gyermek számára fontos esemény, hiszen középpontba kerül, mindenki rá figyel, vele törődik, ő az ünnepelt.

A szülőkkel közösen kialakított ünneplési módnak fontos szerepe van a gyermekek érzelmi szükségleteinek kielégítésében.

Anyák napja: a gyermekek számára fontos ünnep.

Édesanyja köszöntésére minden gyermek nagy érzelmi aktivitással készül.

Az ajándékkészítés segíti az érzelmi kötődés elmélyülését.

Március 15.- Nemzeti ünnep a felnőttek világához kapcsolódik. Az ünnep értelme a gyermek számára későbbi tanulmányai során világosodik meg.

A zászlós, énekes vonulás, a huszáros jelképek mély élményeket hagynak a gyermekekben. Segítik a hazaszeretet megalapozását, a szülőföldre fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítását, az önazonosság megőrzését, illetve átörökítésének biztosítását.

Június 04. Nemzeti összetartozás napja – A gyermekek részére szervezett közös tevékenység.

Hagyományos ünnepek az óvodában

Az évről évre visszatérő, évszakokhoz kötődő ünnepek fontos szerepet játszanak a gyermek életében.

Az ünnepvárás hangulatát fokozza a csoportok, előterek díszítése, az ünnephez kapcsolódó dalok, versek, mesék, népi játékok, népszokások megismerése, az ajándékkészítés.

A gyermekek hagyományos ünnepei, rendezvényei

Szüreti családi nap

Mikulás

Karácsony

Farsangolás,

Húsvét

Kertvárosi Ovis Nap

Sportvetélkedő

Gyermeknap

Zöld napok: Madarak és fák napja

Víz világnapja

Föld világnapja

Állatok világnapja
Tisztasági nap
Komposztálás ünnepnapja

A mindennapok együttélésében gyakorolt társas viselkedést az ünnepekhez kapcsolódó szokások viselkedésmintái gyakorolják.

Az ünnepi készülődések élményei, a felnőttek bensőséges hittel teli ünnepelni tudása maradandó élményeket hagynak a gyermekekben. Ezt a hitelességet erősíti az ünnepi öltözet, az ünnepnapok mássága.

Az ünnepi készülődésben az érzelemfokozó hangulati elemek kerülnek előtérbe, a kiteljesedést maga az ünnepnap adja.

Az ünnepek előkészítésében a szülők is részt vesznek. Az ünnepi hangulat megkönnyíti a kapcsolatteremtést, módot ad az egyes családok ünnepelési szokásainak megismerésére.

Az óvoda természetes közege a hagyományörzésnek. A népi kultúra gyermektől gyermekig, óvónőtől óvónőig, szájról- szájra hagyományozódik. Hasznos, ha lakóhelyének hagyományaiból merít, gyűjt, így a népi kultúra tovább él, és a mai gyermekek is megtalálják benne a szépséget, örömet, követendőt. A néphagyományok feldolgozása során figyelembe vesszük az óvoda helyi sajátosságait, a csoportok lehetőségeit és az óvónők igényeit.

Néphagyományok, népszokásörző jeles napok: cselekményeit meghatározott rituálék szabályozzák,

- Mihály napi szüret
- Márton nap
- Karácsonyi ünnepkör
- Borbála-nap
- Lucázás
- Kiszézés
- Farsang
- Húsvéti szokások
- Pünkösdlés

3.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A gyermek érzékszervein keresztül, tapasztalati úton a maga globalitásában ismeri meg az őt körülvevő világot.

Értelmi fejlődésének, fejlesztésének feltétele:

- a környezet által nyújtott érzelmi biztonság
- a mozgási, cselekvési szabadság
- a társakkal való együttműködés, kommunikáció
- a gazdag tapasztalati környezet, amelyben a felnőtt mintája, a motivációs helyzetek újabb és újabb aktív cselekvésre készítetik, kreativitását elősegítik.

Az értelmi nevelés célja

A gyermek megismerő kognitív képességeinek megalapozása, fejlesztése:

- egyre pontosabb, valóság-hű észlelés
- figyelemösszpontosításra való képesség

- gazdag képzelet
- reprodutív emlékezet
- problémamegoldó és kreatív gondolkodás
- alakuló fogalmi gondolkodás
- alkotóképesség, kreativitás, képzelet fejlődését.

Programunk az értelmi nevelést nem szűkíti le a foglalkozásokra, csak a gyermekek minden tevékenységi formáját átfogóan értelmezve tartja megvalósíthatónak.

Az óvodapedagógus feladata:

- gazdag tapasztalási lehetőséget biztosító környezet teremtése, a gyermek életterének fokozatos kiszélesítése;
- megfigyeli, számon tartja azokat a gyermekeket, akiknél nem tapasztalható belső szükségletből fakadó érdeklődés, nem fejtenek ki alkotó tevékenységet, társas kapcsolatokban nem kezdeményezők - a családdal együttműködve alakítja ki a gyermek egyéni adottságaihoz igazodva azokat a módszereket, amelyekkel elindítja a fejlődés útján;
- a gyermek tapasztalatszerzésében, tevékenységválasztásában segítő, orientáló szerepet tölt be.
- Fontosnak tartja a gyermekek tapasztalatainak, élményeinek megbeszélését, magyarázat keresésre, gondolkodásra, további tapasztalatszerzésre, egyéni élményekre serkentve őket, segíti, hogy átéljék „aha “ élmény örömet.
- Pozitív megerősítésekkel segíti a gyermek önbizalmának növekedését, és motiváltságának fenntartását.

3.4.1. Anyanyelvi nevelés, kommunikáció

Az anyanyelv használata az élet minden területét áthatja, jelen van az óvodai nevelés minden mozzanatában, annak szerves része.

„Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.”

Az anyanyelv jelrendszerét a gyermekek játékos tevékenységek, társas érintkezések során, utánzás alapján sajátíthatják el.

A beszédelsajátítást befolyásolja idegrendszer fejlődése, a családi, bölcsődei, óvodai környezet, ezért óvodába lépéskor a gyermekek különböző beszédfejlettségi szinttel rendelkeznek.

Az óvodai anyanyelvi nevelés célja és feladatai

- a gyermek beszédképességének gondozása, fejlesztése
- oldott, derűs légkör teremtése, amelyben a gyermek természetes közlésivágya, kapcsolatteremtési készsége fejleszthető.

A beszédfejlődéshez állandó társas kötődés (anya-gyermek kapcsolat, család) szervezett, differenciált környezet kell.

A társas környezet segítségével a gyermeknek bonyolult folyamaton kell átesnie. Tapasztalják a hangok észlelését, létrehozását, majd a szavak megértését és produkcióját.

A legerősebb szocializációs tényező a szülői modell, ami meghatározza a gyermek későbbi beszédét is. A család társadalomban elfoglalt helyzete alapján előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben. Az óvónőnek a differenciált egyéni bánásmód alkalmazásával kell fejleszteni a nyelvi hátrányos helyzetű gyermeket.

Vannak olyan kisgyermek, akik valamilyen szinten megrekedtek a beszédfejlődésben (gyér szókinccsel rendelkeznek, stb.)

A gyermek szókinccsének bővítésének és helyes beszédének kialakítása érdekében a gyermek mondatát szükség szerint kibővítve ismételve meg és közben a helyes nyelvtani elemeket tartalmazza. Az ismétlés a pontosabb megértést is elősegíti.

Fontos feladat a beszédkedvük felkeltése.

A hibák kijavítása csak szabálykövetéssel történhet.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – helyes mintaadással- az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszok igénylésére kell figyelmet fordítani.

Feladataink minden tevékenységi formában jelentkeznek, a beszédfejlesztés az egész óvodai nevelést átfogó feladat.

Olyan helyzeteket kell teremteni, amelyekben a gyermekek beszélhetnek örömeikről, bánataikról, problémáikról, arról, ami őket foglalkoztatja. Ügyelni kell saját beszédpéldájukra, figyelni kell a gyermek egyéni beszéd-sajátosságaira. Úgy kell szólni a gyermekhez, hogy az könnyen érthető, szemléletes, képszerű legyen. Tudatosítani kell, hogy egy kérdésre többféle válasz is adható, közülük több is igaz lehet. Ösztönözni kell őket a változatos nyelvi fordulatok és kifejezések használatára. Igyekezni kell, hogy kellemes légkör alakuljon ki a beszélgetésre. El kell fogadni, megerősíteni azokat a tájnyelvi vagy különleges fordulatokat, amelyeket a gyermekek a beszédükben használnak. (szülők, nagyszülők példája) Segíteni kell a gyermek beszédkapcsolatait, kommunikációját, nonverbális kifejezéseit.

Fel kell ismerni a hiányzó vagy rosszul képzett hangokat, a hangszín és a beszédritmus rendellenességeit, és a gyermek megfelelő fejlődését segíteni kell. Probléma esetén szakemberhez kell irányítani.

El kell sajátítani a helyes viselkedés, az együttélés elemi szabályait, melyeket különböző élethelyzetekben gyakorolhatnak.

„Az együtt érző beleélés az empátia, amely a nem verbális kommunikáció és a metakommunikáció jelzéseinek fokozott feldolgozásán alapul” (Buda B.)

A különböző fejlődést segítő tartalmak az óvodai tevékenységekben tervezettek.

Kiemelten kell foglalkozni a hangképző szervek játékos gyakoroltatásával, a szókinccsbővítéssel, a verbális, nonverbális kifejezésekkel, valamint a dyslexia megelőzésével.

Az anyanyelvi nevelés területei:

A hangképző szervek játékos gyakoroltatása

Az érthető és tiszta beszéd alapja a helyes képzés. A helyes légzéstechnika elsajátítása nem bonyolult feladat, nehézséget automatizálása okoz.

Tisztában kell lenni, hogy beszéd közben hogyan vegyen levegőt. Rövidebb, majd egyre hosszabb mondatok hangos ismétlésével kell megfigyelni, hogy egy lélegzetvételnyi levegőmennyiség milyen hosszúságú mondat kiejtésére elegendő úgy, hogy legalább három kéttagú szót, még el tudjon mondani a maradék levegővel. Artikulációs gyakorlatokkal az ajak ügyesítése hangutánzó játékokkal.

Ajánlások:

- Csibejáték
- Tátognak a halak!
- Utánozzuk a mentőautó szirénáját.
- Hogyan nevetünk?
- Bohóckodjunk!
- Kövér ember, sovány ember.
- Nyelvgyakorlatok.

Beszédkésztség fejlesztése

1. / Fonémahallást fejlesztő játékok:

A pontos beszédhallás feltétele az olvasás és írás megtanulásának, a jó helyesírás kialakulásának. A tudatosítást a hangok felismerése, utánzása, izolálása, időtartamának megkülönböztetése majd a szavak szótagokra bontása jelenti. Először a szó elején, azután a szó végén, végül a szó közepén vannak a felismerendő hangok. A differenciálási játékok segítik a gyermek emlékezetének fejlődését is, ha a hallásán kívül látását és tapintását is bekapcsoljuk a tevékenységbe.

Mássalhangzókkal végzett gyakorlatok:

A sziszegő, susogó hangokkal érdemes kezdeni a gyakorlást, mivel ezeket a legkönnyebb kihallani a szavakból, s így eljutni a legnehezebb zárhangokig (p,t,b,d,g).

Négy-ötéves kortól fontos a hangoztatás.

Zümmögjünk, mint a méhecskék (z), sistereg a fazékban a forró víz (s), sziszegjünk mint a kígyó(sz), csipognak a kiscsibék (csíp,csíp), motorkerékpár verseny (zs) hívjuk vissza a cicát©.

Szó elején lévő hang megnevezése

a.) az óvodapedagógus több szót mond ugyanazzal a kezdőhanggal, a gyermekek megnevezik

b.) b.) más-más kezdőhang megnevezése

A hangok felismerése szavakban

két rokon képzésű hangot (pl. s-sz) egy-egy állathoz (kígyó) vagy tárgyhoz (vonat) kapcsolunk. Ha az óvodapedagógus „sz” hangot tartalmazó szót mond a gyermekek abban, a sarokba szaladnak, ahol a vonat „lakik” (nehezítés: ha az óvodapedagógus olyan szót mond, amelyben nem fordul elő ez a két hang, a gyermekeknek közepén kell maradniuk.

Hat-hétévesek körében alkalmazhatjuk a következő fejlesztő játékot.

- Zöngefelismerés
- Koppants-toppants!

Játékos a magánhangzók ejtésének gyakorlására

Öt-hatévesek körében

- A rövid és a hosszú magánhangzók megkülönböztetése mozgással.
- Tolvajnyelv

Szókincsbővítés

A beszéd megjelenése, a gyarapodó szókincs, a kommunikáció új formái, megkönnyítik a szociális kapcsolatok elmélyülését, a szocializáció folyamatát. A harmadik életévben jelentősen megnövekszik a gyermekek beszédaktivitása, aminek következtében a szókincs növekedése különösen felgyorsul. Ebben jelentős szerepet játszanak a

- társas kapcsolatok
- szókincsgyarapító játékok

A verselésnek, a mesélésnek, az anyanyelvi nevelésnek, az önkifejezés egyik eszközének a nap minden szakában jelen kell lennie.

A népi mondókák, gyermekversek mondogatása során sajátítja el a gyermek a beszéd automatizmusait, a tiszta beszédhallást, a helyes légzést, helyes ejtést, artikulációt, az egyes beszédhangok, hangkapcsolatok törvényszerűségeit (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, nyúlás, hangkiesés, stb.)

A mesehallgatások során a gyermek emlékezetébe vési a mese jellegzetes fordulatait, szövegrészeit. Ezek utánzó képessége révén a későbbiekben megjelennek beszédében, különböző kommunikációs helyzetekben, tevékenységekben.

A népmesék, a műmesék, reális történetek, elbeszélések megismertetik a gyermekeket a körülöttük lévő valóság egyes szituációival, a mindennapi beszéd kifejezéseivel, a magyar nyelv sajátosságaival, szófordulataival, az utánzásra készítő udvarias viselkedés szóbeli kifejezéseivel. Egyensúlyt teremtünk a magyar-külföldi, klasszikus-kortárs, nép és műmese arányában.

3.4.2. Kommunikációs készség fejlesztése

Verbális fejlesztés feladatai

Az anyanyelvi kommunikációs nevelésnek nagyon hatásos módszere a gyermekek meséltetése. Az irodalmi alkotásokból szép szavakkal különleges kifejezésekkel ismerkedik meg, bővül a gyermek szókincse, amely jelen van mindennapi beszédébe. A mesék, a versek szövegéből megismeri egy gondolatnak sokféle nyelvi kifejezését. Ha a gyermekekkel az élethelyzetekhez kötődően természetesen beszélgetünk irodalmi élményekről, akkor a társalgási nyelvet hamar elsajátítják, tudnak kérdezni és kérdéseinkre válaszolni. Óvodáskorban a mese segítségével fejleszthetjük az összefüggő folyamatos beszédet.

A mesereprodukció módszerének nevelőértéke, hogy folyamatos beszédre nevel, a választékosabb kifejezések használatára ösztönöz, beszédbátorságot ad, feloldhatja a beszédgátlást.

A gyermek önálló mesemondása a mese nyelvstilisztikai eszközeinek használatára készítet.

Az irodalmi élményekből fakadó, a gyereket beszédre készítető módszertani megoldás az óvodapedagógus által elkezdett mese folytatása, illetve a mesebefejezés módszere.

A dramatikus játék, a dramatizálás az óvodáskorúak személyiségfejlesztésében, anyanyelvi és kommunikációs képességeinek nevelésében nélkülözhetetlen módszerévé vált.

„Drámajátékaink emberépítést célozzák, feladatuk a személyiségformálás, a kapcsolatfelvétel, a kapcsolattartás, a közlés megkönnyítése.

Kommunikációhoz kapcsolódó illemszabályok

Kapcsolatfelvétel, köszönési szokások kialakítása, bemutatkozás. A teljes nevét mondja érthetően, jól hallhatóan. Egyenesen álljon. Nézzon a szemébe, akinek bemutatkozik

Megszólítás. Szándéknyilvánítás. Légy szíves, legyen szíves, szeretném elmondani nyelvi formák használata.

Tudakozódás. Legyen szíves megmondani.

Üzenetközvetítés szabályai. Köszönni kell, elmondani az üzenetet.

Megjegyezni az esetleges választ. El kell köszönni.

Véleménynyilvánítás. Különbséget tudjon tenni az árulkodás és a jogos panasz között, Indulatait, konfliktusait tudja kezelni.

Nonverbális fejlesztés feladatai

Az óvodapedagógus bábjátékkal nyújtott beszédpélda a gyermekek utánzóhajlamait tekintve rendkívül, jelentős az anyanyelvi nevelésben. Új szavakat, új fogalmakat, tiszta hangképzést, tagolt beszédet, kommunikációs helyzeteket ismer meg.

A beszéd a kommunikációnak csak egyik eszköze gyakran a beszéden túli megnyilatkozásaink hordozzák a legfontosabb információkat.

Különböző játékok szolgálnak arra, hogy megértsék ezt a jelzésrendszert is.

A metakommunikáció elmélyíti, kiegészíti, színessé teszi a verbális közlést. Az esetek többségében nem mindig tudatos, tükrözi a beszélő érzelmeit. Metakommunikáció a mimika vagy az arcjáték, a pantomimika - testmozgás, a végtagok mozgatása - gesztus- mimika, a nyelvi kommunikációt segíti, de gyakran el is fedti azt.

Az óvónők verbális és metakommunikációs közlésének összhangban kell lennie ahhoz, hogy a gyermek számára hiteles legyen mondanivalója. Egyrészt azért, mert a kisgyermek nagy százalékban a metakommunikációra figyelnek. Csak később, a beszéd és a gondolkodás fejlődésével párhuzamosan alakul a figyelmük a verbális közlésekre. Másodsorban azért, hogy megértse a gyerek metakommunikációs közléseit és gondolatait, amit még szavakkal nem tud kifejezni.

Játék a gesztusokkal és a mimikával, testmozgásgyakorlatokkal.

Az anyanyelvi és kommunikációs nevelésben jelentős, hagyományos (valójában didaktikus) módszerek

A bemutatás, beszélgetés, magyarázat, gyakorlás, szemléltetés

Az utánzásra készítő példaértékű, beszédfonetikai és előadás technikai eszközökkel megformált óvónői *bemutatás* biztosíthatja a (többek között) a gyermek szókincsének bővítését

- a konkrét főnevekkel (pl. szalonnát, kolbászt, boszorkányt, stb.)
- a melléknevekkel, különösen jelzői funkcióban (pl. furfangos medve)
- mozgásképzeteket keltő, hangulatfestő, hangutánzó, rokon értelmű igék különböző módú, idejű, ragozású formáit (pl. sompolyogtak, rikoltoztak, stb.)
- tér és idő meghatározásokat (pl. köd előttem, köd utánam)

- népies kifejezéseket (pl. abrakolják)
- a különleges mód és állapotározókat (pl. lélekszakadva)

A *beszélgetés* módszere lehetőséget kínál a szókészlet gazdagítására, új szavak megismerésére is.

A *magyarázat* módszere gyakran kapcsolódik az irodalomhallgatáshoz. A gyermekeket ismeretlen fogalmakkal, eszközökkel, tárgyakkal ismertetjük meg. Vannak olyan ismeretlen fogalmak, amelyeket a mese szövegébe szőtt rokon értelmű kifejezésekkel könnyen érthetővé tehetjük pl. mátká-menyasszony.

Az irodalomhallgatás után sor kerülhet rövid, egyszerű fogalommagyarázatra. Verseket nem szabad magyarázni.

- Gyakran kell élnünk a magyarázat módszerével a számfogalmak, a geometriai formák fogalmának kialakításakor, vagy a környezet megismerése kapcsán vagy éppen a napi tevékenységek egy-egy mozzanatához kapcsolódva.
- Az élményszerzés során a valóság tárgyaival való szoros kapcsolat segít a fogalmak kialakulásában, azok verbális megnevezésében.
- A gyermeki beszédfejlesztésben többször kell alkalmazni a *gyakorlás* módszerét és sok lehetőséget biztosítani a kedvelt irodalmi alkotások és tevékenységek ismétlésére.

Dyslexia prevenció

A dyslexia megelőzhető abban az esetben, ha már az iskolába lépés előtt megtörténik a beszédhibák kijavítása és – optimális esetben- a dyslexia veszélyeztetettség megállapítása, illetve előrejelzése. Ez utóbbi a spontán beszéd, szókincs, összefüggő beszéd, relációs szókincs, beszédhibák, hallási differenciálóképesség stb. vizsgálatával történik.

A dyslexiás gyermekek nagy része beszédhibás, ezért fontos szerepe van a beszédjavításnak (légző gyakorlatok, hanggyakorlatok). A kiejtési hibákat nem szabad javítani 3-4 éves korban. 5 éves kor körül a kiejtési és grammatikai hibákat (nem minden esetben) érdemes úgy javítani, hogy megismételjük a gyermeknek a helyes formát anélkül, hogy felhívnanánk a figyelmet a hibára.

6 éves kor körül érdemes a feltűnőbb ejtési hibákat módszeresen javítani.

Dyslexia gyanú esetén a gyógymód alapja az intenzív egyénifejlesztés, szakember segítségével alkalmazkodva a gyermek egyéni haladási tempójához.

Artikulációs hibák javítása fontos (beszédfejlesztés, szókincs bővítés tárgyképek segítségével, közben a balról-jobbra való haladás kialakítása. Iránygyakorlatok. Mozgásirányok megfigyeltetése. Téri relációk verbalizálása (előtt, mögött, stb.)

Beszédfejlesztő pedagógus, logopédus feladatai

A logopédus és beszédfejlesztő pedagógus feladata a beszéd-rendellenességek javítása. Mindez komplex feladat, mivel ezek megelőzésével, felismerésével és rendszeres szűrésével is jár. Vizsgálja a beszéd és nyelvi fejlődés elmaradásait, a beszédzavarokat, és kezeli a beszédhibákat, a beszéd és nyelvi hátrányokat kompenzálja. Az olvasás és írászavarokat az újratanítás és a logopédia sajátos eszközeivel és módszereivel javítja. Feladatához tartozik a logopédiai tanácsadás, kísérés és utógondozás.

4. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

A XXI. századba érve az emberek, családok és benne a kisgyermek életük jelentősen megváltozott.

A család életük megváltozott. A szülőket a létfeltételekről való gondoskodás a megélhetési, munkahelyi gondok, a társadalmi változások követése, következményei, a világ hírei kötik le. Este az édesanyákat lefoglalja a család szükségleteiről való gondoskodás, a hétvégén az elmaradt házimunka. A gyermek szobájába szorul, magára marad játékaival, a televízióval, videofilmekkel, kizorul a felnőttek világából.

Egyre több gyermek életéből hiányzanak a közösen végzett házimunka során szerzett tapasztalatok, a meghitt együttlétek. A világ számukra a dolgok megmagyarázhatatlan, bonyolult, kusza szövevénye, amelytől nyugtalanok, frusztráltak, egyre nehezebben együttműködők.

Programunkkal egy átlátható tapasztalati világot teremtünk a gyermekek köré, amelyben nap, mint nap érzékelheti, végigélheti a számára sokszor misztikus történések folyamatát, választ kap a sok-sok „miért”-re, és mindezt a számára legkomolyabb tevékenységi formában, a játékban.

Programunk a játékot a tanulás fontos tevékenységi formájaként fogja fel a tanulás, munka és mozgásfejlesztés mellett.

Megvalósítása azonos gondolkodást kíván a játékról, az óvónő szerepéről az alábbi kérdésekben:

- mit jelent a játék a gyermek életében,
- a játék feltételrendszere,
- az óvónői viszonyulás a játékhoz.

4.1 A játék az óvodás gyermek létfontosságú alaptevékenysége, örömforrás, önmagáért való, szabadon választható, mással nem helyettesíthető.

Célja:

maga a játék, amelynek minden mozzanata örömforrás,

- az eszköz birtoklása
- a vele végzett manipuláció
- az újra és újra ismételt mozgás, cselekvés,
- a felnőttektől tanult kifejezések reprodukálása a „mintha” helyzetekben,
- a szereppel való azonosulás,
- a játék szabályainak folytonos változtatása, újra alkotása,
- a társakkal való alkudozás, kompromisszumkötés,

- a játék pótolhatatlan hatása a társakkal átélt közös élmény.

A gyermek, játék közben ismerkedik a világgal, összeköttetést jelent számára az élő, élettelen környezettel, megismeri azok törvényszerűségeit.

Reagálásával módosítja a környezetét, ismerkedve annak hatásával.

Kíváncsisága belső indíttatású, tapogatózások láncolata, amely ismeretszerzéshez vezet.

A sokféle mozgásban kipróbálja erejét, ügyességét és egyre biztosabban eligazodik környezetében, a térben.

A játék folytonos erőforrás, az érzelmek legtermészetesebb megnyilvánulási színtere. A játékban büntetlenül, következmények nélkül alakíthatja át, élheti újra élményeit, tapasztalatait, teremthet maga köré mesevilágot, abban a biztos tudatban, hogy most játszik.

Kíváncsiságai, vágyai, álmai a játékban mindig beteljesülnek. Nem ütközik akadályba, ha belép a felnőttek világába - szabadon kiélheti önállósodási vágyát, megismerési vágyát, utánzási szenvedélyét, cselekvési vágyát, mozgási vágyát, átalakulhat mindazzá ami, vagy aki szeretne lenni.

A játékban társigénye kielégítése érdekében mások ötleteinek elfogadására, kreatív együttműködésre kényszerül. Részes lehet a játékszabály alkotásának, hagyományai megteremtésének.

A játék választása, a szerep vállalása önkéntes, a vállalt szerep beleélésre, utánzásra, fantáziadús önkifejezésre készíti, amely sokszor önmagát is meglepő, kacagtató élmény.

A játékon belüli konfliktusok

Birtoklási vágyból, önérvényesítési törekvésekből, ellentétek ütköztetéséből fakadnak - ami természetes velejárója a játéknak.

A játékon belül gyakorolható ezeknek a problémáknak az önálló megoldása (rábeszélés, megegyezés, kompromisszumkötés, szabályok kialakítása, pozitív példák megerősítése, következetesség).

Az „ÉN“ tudat erős dominanciája mellett megjelenik a „TE“ és „MI“ tudat, amely az összetartozás érzéséhez vezet.

Ez olyan erős motiváló erő, amely hatására a gyermek képessé válik a játékszabályok betartására.

A játék feltételrendszere

A játékon belüli tanulás, mozgásfejlesztés, egyéb tevékenységek tartalmas, eredményes megvalósításának alapja az elmélyült, nyugodt játék, ami a legtöbb esetben a feltételek gondos megteremtésén múlik.

Nyugodt, biztonságérzetet keltő légkörben a gyermekek szabadon választják meg és tervezik meg játékukat, választják hozzá a társat, a helyet, az eszközöket, természetes egymás elfogadása, viselkedésének tolerálása.

A *hely* a gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térben kibontakozását szolgálja.

A játék színtere a csoportszoba, de felhasználható felnőtt felügyeletével a csoportszobához kapcsolódó előtér is, a játéktér megnövelése érdekében.

Az óvónő a gyermekekkel alakítja ki az állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat, ügyelve arra, hogy az egyes játszócsoportok ne zavarhassák egymást.

A csoportszoba legnyugalmasabb részét fenntartják az irodalmi, zenei élmények befogadására, az elmélyülést igénylő vizuális tevékenységekhez, kézműves foglalkozásokhoz, mesékhez.

Fontos, hogy az építés, konstruálás, barkácsolás helye állandó legyen, így a megkezdett munka több napon keresztül folytatható.

A gyermekek a kisebb bútorokat - asztalok, székek, térelválasztók - szabadon mozgathatják saját játékelképzelésük megvalósításához.

A játék egyik legfontosabb színtere az *udvar*, amely csoportonként, illetve kétszoptonként tagolt.

Ezt a területet a közös élmények hatására mindinkább magukénak érzik, szívesen vesznek részt gondozásában, rendjének helyreállításában.

A csoportszobában megkezdett tevékenység itt tovább folytatható, új elemekkel, tartalommal gazdagítható.

Maradandó élményt nyújt, tapasztalatszerzést és élményszerzést biztosítanak a gyermekeknek, a túság adta új helyek, játéklehetőségek - bújócskázások, kincskeresések, stb.

A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába.

Lényeges szempont, hogy az elmélyülten játszó gyermekeket ne zökkentse ki a játék folyamatából.

Körültekintő szervezés esetén a gyermekek számára kínált egyéb tevékenységek, helyének és idejének helyes megválasztásával az elmélyült játékot nem zavarja meg. Ezekbe azok a gyermekek kapcsolódnak be, akiket a játék folyamata nem köti le, nem találtak megfelelő társat, témát, eszközt, vagy más oknál fogva a játékba nem tudtak elmélyülni.

A kötött foglalkozások időpontja előre meghatározott - testnevelés reggeli időpontja, egyéb iskola-előkészítő gyermekek részére szervezett kötelező foglalkozások a délelőtti játék után kerülnek megszervezésre - a gyermekek minimum 1,5 órás összefüggő játékigényének tiszteletben tartásával.

A játék eszközei

A játékpiacon által ma ezrével kínált játékeszközök jelentős része alkalmatlan a közös játékhoz.

Az óvónő igényességén, tudatosságán, a csoportjába járó gyermekek ismeretén, előrelátásán múlik, hogy a gyermekek rendelkezésére álló játékkészlet esztétikus,

tartós, életkornak, játékigénynek megfelelő legyen, segítse elő a gyermekek fejlődését, élményekkel teli játékát.

Serkentsen gondolkodásra, fantáziálásra, problémamegoldásra.

A mai játékeszközöket harmonikusan egészítik ki a természetes anyagokból készült, gyermekek, óvónők által készített ősi-népi játékeszközök, amelyek értéke abban rejlik, hogy

- természetes anyagból készültek,
- kapcsolódnak a természeti környezethez,
- hordozói egy sajátos ízlésvilágnak, ízlésformáló hatásúak,
- a felnőttek munkaeszközeinek, használati tárgyainak kicsinyített másai,
- az eszközökben megjelenik az egyszerű ember találékonysága, felfelfogossága.

Játékeszköz lehet a gyermek számára minden környezetében található dolog - faág, kavics, csigaház, falevél, amelyek esetenként jobban aktivizálják képzelőerejét, és fontosabbak számára, mint a legdrágább játékszerek.

A *dramatikus játékok*, *bábjáték* minden csoport nélkülözhetetlen eszközei. A gyermekek fantáziáját szárnyalásra készítik. Az esztétikus színes kelmékből, papírokból ízlésesen elkészített korona, palást, menyasszonyi, királylány ruha, kalap, fátyol, szakácssapka, huszárcsákó, stb. mind elindíthatói lehetnek egy mesedramatizálásnak, szerepjátéknak, a fiú, lány, öregapó, öreganyó, kutya, róka, farkas, mackó, macska, stb.. bábok egy-egy mese megelevenítésének, újbóli átélésének

Ezek a játékok a gyermekek önkifejezőmódját teljesítik ki, ezért szükség van az eszköztárban olyan szövet-kelmedarabokra, amelyek sokféle érzelm megjelenítésére, érzelmi hatás újraélésére adnak lehetőséget a gyermekeknek - lehet tündér, lepke, boszorkány, stb.

A játék tartalma

Programunk felfogása szerint a játék témáját minden gyermek szabadon választja meg, amelyek kiegészülhetnek

- énekes, - táncos játékokkal: párvalasztó, fogyó-gyarapodó, lánykérő, lakodalmas, vásáros, stb..
- mozgásos, - küzdő játékokkal: versengő, sor és hidas játékok, kötélhúzás, stb..
- népszokásőrző dramatikus játékokkal: jeles napok
- népi játékszerek készítése barkácsolással (bábu, csutkababa, töklámpás, fűzfa síp, pánsíp, stb. egyéb eszközök)

Mind ezek értékes új tartalmakkal töltik meg a gyermekek óvodai játékát.

Az óvónő viszonyulása a gyermek játékához

A gyerek első játszótársa a szülő, az óvodapedagógus. A felnőtt tudatos jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékapcsolatok kialakulását, élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Fontos az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége, szükség és igény szerinti együtt játszása, támogató, serkentő, ösztönző magatartása, indirekt reakciói.

Az óvónő a gyermek megismerésére törekszik és ehhez a játék rendkívül sok információt szolgáltat számára, ha intenzíven együtt él csoportjával.

A játékból való „olvasni tudás” empátiát, tapintatot, megfelelő szintű intelligenciát követel.

Az óvónő ráérez a gyermek lelkiállapotára, empátiája segítségével lelki problémáira. Magatartásával képes feloldani a feszültséget, elszigeteltséget. Csodálatos hatalmának alapja a gyermek és óvónőjének szeretetteljes, bizalomteljes kapcsolata. Megerősítő viselkedésével megalapozza a gyermekek toleráns viselkedését, elfogadtatja a magányos, agresszív, eltérő viselkedésű gyermekeket.

A gyermekek spontán játékába az óvónő beavatkozása csak mintaadás, indirekt jellegű, konfliktusmegoldás segítése, valamint testi épség megőrzése érdekében indokolt.

Az óvónőt a fantáziát serkentő és kíváncsiságot ébresztő derű, játékos kedv jellemzi. Ebből fakadóan intuíciói biztos eligazítást adnak abban, hogy a gyermek az adott játékfolyamatban mikor igényel újabb ötletet, játékeszközt. Mérlegeli, hogy melyik az a pont, amikor csak személyes bekapcsolódásával tudja átlendíteni a holtpontra, mikor szükséges újabb tapasztalási lehetőséget szervezni a játék új perspektíváinak megnyitásához.

Élmények nyújtásával folyamatosan segíti a játék gazdagodását.

Az együttes játékban az óvónő egyenrangú játszótárs, - de mint alárendelt szerepet játszó is mindig modell.

Mintaadása a gyermeket utánzásra készíti. Az óvónő együttjátszás, szerepvállalás esetén soha nem irányít, így is modell, tekintély.

Ebben a helyzetben a gyermeket a játékszabályok segítik az eligazodásban, amit az óvónő is köteles betartani.

A szabályok nem csak a társasjátékokban, hanem a játékeszközökkel való bánásmódban, a szokásrend alakításában is megjelennek.

Az óvónő a hagyományos játékok mellett - gyakorló, szerep, szabály stb. - gondoskodik a dramatikus, bábjátékok, mozgásos, népszokásokat megjelenítő játékok eszközfeltételeiről is. Segíti azok hangulati elemeinek, egyensúlyának megteremtését. Színvonalas óvónői vezetés, modellálás hatására kedvelté válnak a csoportban ezek a játékok.

Az egyes csoportok játéka, annak tartalmi gazdagsága, elmélyültsége, eszközfeltételei, a játékhoz biztosított hely tükrözi az óvónők játékhoz való viszonyulását.

A gyermeki szabadság, önállóság a játékban teljesedik ki. A gyermek játékát tiszteletben tartó óvónő egész csoportja a játék színtere, játékidőben megszűnik a bútorok, berendezések dominanciája.

Az óvónő személyes példájával erősíti az egyes játszócsoportok érdekeinek, nyugalmanak védelmét, tiszteletben tartását.

A játék iránt elkötelezett óvónő minden gyermeket segít abban, hogy megtanuljon játszani, ehhez, ha szükséges idejét nem sajnálva játszótársul szegődik.

Ezzel a magatartásával személyes példát nyújt a játékból, csoportból valamilyen okból kilógó gyermekek befogadására.

A csoportjába járó gyermekek személyiségfejlődését fontosnak tartó óvónő együtt játszik, hogy játszva taníthasson, nevelhessen, játszva vezethesse csoportját.

A játék személyiségfejlesztő hatása

A játékban (gyakorló, szimbolikus, konstruáló, szabályjáték) a gyermek teljes személyisége fejlődik.

Az értelmi képességekre gyakorolt hatása megmutatkozik az érzékszervek működésének pontosabbá válásában.

Fejlődik az észlelés, a megfigyelő-képesség, az önkéntes, és szándékos figyelem, az emlékezet, a képzelet, és a gondolkodás működése.

Segíti az intellektuális képességek fejlődését, a játék közben felmerülő problémák megoldását.

A játékon belüli szituációteremtés fokozza a gyermekek szellemi aktivitását, problémaérzékenységét, fejleszti kommunikációs készségét, megmozgatja a gyermek alkotó képzeletét, fantáziáját.

Játék közben a *gyermekek mozgása* a szervezett foglalkozásokhoz viszonyítottan, sokkal intenzívebben fejlődik.

Új mozgásformákat tanul, amelyeket csoportban, előtérben, udvaron egyformán gyakorol. A mozgásformát önként, játékban vállalva megnövekszik belső motiváltsága, képes legyőzni félelmét, gátlásosságát, nem fékezi a teljesíteni akarás. Alakul térérzékelése, fejlődik szenzomotoros koordinációja.

A játékban könnyebbé válik számára szokások elfogadása, közelebb kerül az erkölcsi szokások felismeréséhez, fejlődnek jellembeli tulajdonságai, viselkedése, udvariassága.

A játékban átélt közös örömök, siker, és kudarcélmények segítik abban, hogy megtanulja érzelmei kezelését, uralja indulatait.

Feszültség levezető hatása oldottá teszi a siker újbóli átélésére és a kudarcok megelőzésére ösztönzi.

A játék felerősíti a szocializálódás folyamatát. A játékban a gyermek felfedezi a többiekét és a visszajelzések alapján reálisabb képet alakít ki önmagáról. A közös élmények alakítják társaihoz való viszonyát. Új érzelmek, új tulajdonságok jelennek meg, - együttérzés, kibékülés, vigasztalás, engesztelés, stb.

Kommunikációs kapcsolatteremtő képessége, verbális kommunikációja dinamikusan fejlődik.

A játéköröm, élmény újbóli átélése fejleszti a gyermek önfegyelmét, érzelmi-akarati egyensúlyának megteremtését.

4.2 Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Programunk szélesan értelmezi a tanulást. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, általa fejlődnek.

A szociális és intellektuális képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges szerepe a játék és a teljes óvodai élet.

Kétségtelen, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, képszerű gondolkodás leginkább a játékon keresztül fejlődik.

Ehhez társulnak olyan szervezett tevékenységben megvalósuló tanulási lehetőségek, mint az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermekek kérdéseire, válaszára épülő ismeretszerzést is magába foglalja.

Lehetőség és igény szerint használja az IKT eszközöket.

A programban fontos szerepe van az óvónő által kezdeményezett kötött és kötetlen foglalkozásokon megvalósuló tanulásnak, amelyek számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét adják a gyermekeknek.

A játékon belüli megismerés számukra azt jelenti, hogy az óvónő által kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak úgy, hogy nincs játéklerekés, részvételi kényszer, a gyermekek a tevékenység befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdhetnek.

Komplex tevékenységek keretében kerül megerősítésre, elmélyítésre mindaz a tapasztalat, ismeret, amelyeket a gyermek spontán, vagy tervezett tapasztalatszerzése során összegyűjt.

A **komplexitás** számukra azt jelenti, hogy egységben szeretnénk megmutatni és érzékeltetni mindazt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető.

A komplexitás érvényesítése segíti a gyermeket gondolatai szóbeli, képi kifejezésében, élményei újra átélésében.

Ezért programunkban a gyermekek számára szervezett kötött, kötetlen kezdeményezéseken a **környezet megismerése köré komplexen csoportosítjuk az esztétika befogadását segítő művészeti, mozgásos-manuális tevékenységeket.**

A tanulás a teljes személyiséget fejleszti, támogatja folyamatos, rendszeres, mindennapos.

A pedagógiai módszerek a gyermeki kompetenciák fejlesztését támogatják.

Célja:

- készség, képesség fejlesztése, tapasztalatok bővítése, rendezése
- segítséget nyújt a gyermeknek ahhoz, hogy a világot megismerje, megértse,
- örömmel, érdeklődéssel, belső motiváltsággal vegyenek részt a megismerés folyamatában,
- ismereteik, tudásuk gazdagodjon, rendszereződjön
- fejlődjenek értelmi képességeik (érezkelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).

Többféle tevékenységi formában szerveződik:

Formái:

- utánzás, minta-és modellkövetéses magatartás, viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- játékos, cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, kísérlet
- gyakorlati probléma, és feladatmegoldás
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokban megvalósuló tanulás

A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermekek igényéhez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat, segítve a tehetséges gyermekek képességeinek kibontakozását.

A nevelés egészén belül megvalósítható tanulás kötött és kötetlen, mikro csoportos formában valósítható meg.

A gyermekek értékelése személyre szabott, pozitív egyéni fejlesztő jelleggel történik.

4.2.1.A külső világ tevékeny megismerése

Az emberiség alig 100 éve még együtt élt, lélegzett környezetével, a legfontosabb törvényszerűségeket a természetből merítette. Tudása nem elvont tények, hanem a gyakorlati tapasztalatok és a hozzájuk tapadt szokások, szertartások formájában őrződött meg.

A következő generációk jövője, léte attól függ, hogy milyen szemlélettel, értékrenddel, viselkedéskultúrával rendelkeznek, hogyan viszonyulnak természeti és társadalmi környezetükhöz.

Ennek alakítása, megalapozása már kisgyermekkorban kell, hogy elkezdődjön, amit a Zöld Óvoda cím elnyerése is bizonyít. E szakmai elismerés kötelez bennünket a kritériumrendszer folyamatos megvalósítására.

Az épített és természeti környezet védelme, óvása, egészséges táplálkozás, szelektív hulladékgyűjtés, hulladék újra hasznosítása, energiatakarékosság, hagyományok, zöld jeles napok mind megtalálhatók a nevelőmunka tervezésében, megvalósításában.

Az óvoda felnőtt közössége életmódjával, személyes példájával mintát nyújt a környezettudatos magatartásra.

Berendezési tárgyaink, bútoraink tükrözik környezetbarát szemléletmódunkat, a természetes anyagok felhasználásának érvényesülését. Sok növény ültetésével alakítjuk és formáljuk folyamatosan egyéni arculatunkat.

Programunk tudatosan épít a gyermeki jellemzőkre: a rácsodálkozás, erős közlési vágy, nyitottság, érzelmi fogékonyság a természet szépségeire, az élőlényekre, a személyes kipróbálási vágy, az állandó cselekvéses késztettség-, amelyek mind kedveznek a tevékenységeken keresztüli tapasztalatszerzésnek, megismerésnek.

A külső világ tevékeny megismerésének célja

- A természeti és szűkebb lakókörnyezethez való érzelmi viszonyulás megalapozása. Az élő és élettelen világ megismertetése, megszerettetése, óvása, védelme.
- A környezet-harmonikus viselkedéshez szükséges jártasságok, készségek megalapozása.
- A gyermekek érzelmvilágának gazdagítása a természethez, az emberek életéhez kapcsolódó hagyományörző tevékenységekkel. Helyi, népi és más népek, családi hagyományok megismerése, ápolása, tárgyi kultúrájának bemutatása.

A külső világ tevékeny megismerésének tartalma

A külső világ tevékeny megismerése sokrétű, az egész nevelési folyamatot, a gyermekek minden cselekvését áthatja, nem határolható le előre meghatározott tevékenységekre, időkeretbe.

Legfontosabb alapelv

Mindent a természetes környezetben megfigyeltetni, az összefüggéseket, változásokat megértetni és ez által megfelelő ismeretekhez juttatni a gyermeket.

Különösen:

- a helyi sajátosságokra, lehetőségekre alapozva a gyermekeket körülvevő világ személyes megtapasztalása,
- szerepek, magatartási módok megtanulása, viselkedési és életviteli stratégiák kialakítása és gyakoroltatása,
- környezeti értékek felismertetése, fogalmak tisztázása,
- olyan képességek fejlesztése, amelyek szükségesek az ember és kultúrája megértéséhez,
- a környezet védelme érdekében a tudatos, felelősségteljes cselekvés kialakítása.
- megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és atárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét

A kisgyermek óvodába lépéskor a környezetből szerzett tapasztalatait az otthoni környezetből hozza.

A családi nevelésnek a gyermekek ismereteiben, környezethez való alkalmazkodásában, kommunikatív képességeiben alapozó, meghatározó szerepe van - és elsődleges szerepe a fejlődés folyamán megmarad. A gyermek ismereteit, tapasztalatgazdagságát a szülők igényességén túl a nagyszülők, utazások, kirándulások, nyaralás, lakókörnyezet jelentősen gazdagítják - ami részben anyagi lehetőségek függvénye is.

Az óvoda a maga környezetével, tevékenységrendszerével ki kell, hogy egészítse, pótolja, gazdagítsa a gyermek tapasztalatszerzését

- más jellegű tevékenységek gazdag választékával: közös játék, mozgás, túrák, kulturális programok, ábrázolási tevékenységek stb. kínálatával,
- mindazoknak a fontos tapasztalási lehetőségeknek a megszervezésével, amelyek hiányoznak a környezetben való biztonságos eligazodáshoz, az összefüggések megértéséhez,
- tudatos fejlesztő eljárásaival az óvodán kívüli nevelést kiegészíti, az esetleges hátrányokat kompenzálja.

–

A külső világ tevékeny megismerésének területei

A természeti és társadalmi környezet megismerése

Születéstől-felnőttkorig megtapasztalhatják környezetükben (óvoda, család, rokonság, szomszédok) az emberek mindennapi életét, annak változásait, feszültségeit, tevékenységeit, szórakozását, stb.

A születéstől - felnőttkorig cím alatt megfogalmazott komplex foglalkozások magukba foglalják az alábbi témaköröket.

A *Családról*, életéről, a családtagok otthoni szerepéről, egymáshoz való viszonyáról, szükségleteiről, munkájáról, együttélésének konkrét tapasztalatairól hozott ismeretek feldolgozását.

Önmaguk megismertetését:

születésüktől hogyan növekedtek, változtak és változnak

- testük felépítésének, védelmének megismerése, érzékszerveik szerepét, védelmét,
- az orvos gyógyító munkáját,
- szükségleteik - mozgás, játék, étkezés,
- önállóságuk, ügyességük, beszédük, tudásuk stb.
- készülés az iskolára,
- egyszer mindenki felnőtt lesz.

Birtokba veszik óvodájukat - épület, felnőttek munkája, gyermekek tevékenységei.

Kapcsolatot tartanak a bölcsődével ahova jártak.

Megismerkednek az iskolával, könyvtárral, mozival, színházzal, amelyek fontos szerepet játszanak életükben.

Gyakorolják a gyalogos közlekedést, megtanulják legfontosabb szabályait, megismerik a közlekedési eszközöket.

Megismerkednek a városrész fontos épületeivel - üzletek, posta, patyolat, stb.

Megfigyelik a napszakok, napok, évszakok változásait - s velük tevékenységeik, életmódjuk változásait.

A természeti környezet megismerése

A gyermek kapcsolata az élővilággal

Az élőlényekkel való kapcsolatteremtés alapvető igénye a gyermeknek, amely a rácsodálkozástól a szeretetteljes barátságig, a megfigyeléstől a gondoskodásig, együtt játszásig, sokféle érzellemmel, sokféle formában megjelenik.

Az óvodásokat elsősorban az állatok érdeklik: figyelik, utánozzák mozgásukat, hangjukat, szívesen kerülnek velük testközelbe.

Egyforma lelkesedéssel fogják meg a csigát, gilisztát, bogarakat, lepkéket, madarakat, cicát, kutyát, nézik az akváriumban úszkáló halakat, ha arra lehetőségük nyílik.

Az óvodák udvara, a közeli kertek, szőlőhegy, erdő sok érdekes látnivalót kínál számukra,

- a talaj lakói,
- az ott élő madarak változatossága,
- a talaj közelben élő, csigák, békák, gyíkok, rovarok, bogarak, egerek, nyulak, stb.
- háziállatok megfigyelésének megszervezése nagy körültekintést kíván.

Egyaránt fontos a gyermekek biztonsága, az óvónő segítő, támogató jelenlétével a rovarok, állatok védelme és a tapasztalatok gazdagsága.

A közvetlen tapasztalatszerzési lehetőségeket jól kiegészítik természetes környezetükben az állatokról, életükről készített videofilmek, egyéb digitális anyagok.

A városi gyermekek mivel állatkert, vadaspark nincs a közelben sok-sok érdekes ismerettel, tapasztalattal gazdagodhatnak a közös filmnézések, képeskönyv nézegetések során.

A *növények* fejlődése *közvetlenebbül megfigyelhető*. Nem mozognak, nem néznek vissza, nem adnak hangot, így kevésbé érdekesek. Ezért fontos, hogy felnyissuk a szemüket a bennük rejlő csodákra

- hogyan lesz a magból gondos ápolás mellett virágot hozó, termő növény,
- a kopasz faágból virágos, lombos faág,
- milyen változatos ízekkel, illatokkal, színekkel kápráztatnak el bennünket,
- hogyan teszik esztétikusabbá, szebbé környezetüket.

A növényvilág változatosságának megismertetése is fontos feladat

- a fűfélék,
- virágok, dísznövények,
- konyhakerti-, fűszernövények,
- bokrok, cserjék,
- gyümölcsfák, díszfák, fenyőfélék, erdei fák növekedése, évszakonkénti változásai, terméseik megismerése, felhasználása, sok érdekes élményt, ismereteket nyújt.

Az *élettelen természettel* a gyermekek kapcsolata szintén sokrétű.

Az őselemekkel való megismerkedés - tűz, víz, levegő - hol misztikusan, hol a legtermészetesebb módon van jelen játékukban, de mindig nagyfokú kíváncsiság, olykor félelem fűti őket.

Az *anyagok* tulajdonságaival való ismerkedés, kísérletező tapogatózás mindig nagy élményt jelent számukra

- a homok, agyag, termőföld, kövek, kavicsok, a velük való találkozás mindennapos,
 - a víz ital, étel része
- tisztálkodási elem
- patak, folyó, tó, tenger,
- csapadék - eső, dér, hó, jég sok-sok érdekességet rejt magában,
- a tiszta levegő a maga megfoghatatlanságával sok játékon át megtapasztalható,
 - a tűz a gyermekek óvodai környezetében nem tapasztalható, egy-egy kirándulás alkalmával, ha a szülők nyílt tűzön főznek, elámulva állják körül és csodálják - fontos, hogy pusztító erejét és megelőzését is megismerjék,
 - a szél, mint légmozgás
 - az anyagokkal illetve az elemekkel való ismerkedés során a környezetbarát szokások megalapozása: takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, illetve hulladékkezelés, szelektálás.

A gyermek és tárgyi környezete

„Non scolae vitae discimus“ - tartja a latin mondás (nem az iskolának, az életnek tanulunk).

Óvodánkban a valóságos élethelyzetekben szerzik meg a mindennapi élethez szükséges tudnivalókat.

Gazdag, nevelő hatású környezetet szervezünk a gyermekek köré, amelyben nem magyarázatokat hallva, hanem tevékenység közben munkálkodva tanulják meg környezetük tárgyainak funkcióját, használatát, védelmét, óvását átrendezésükkel környezetük újratereztésének lehetőségeit, a tisztaság helyreállítását.

Környezetük legfontosabb tárgyai

- az öltözködés elemei - ruhák, cipők - ezek rendje, tisztaságának, épségének megőrzése, variálhatósága mind fontos ismeretek a gyermekek számára,
- a csoport, az óvoda játékeszközeinek gazdagsága - az általuk teremthető varázslatos játékvilág miatt a legvonzóbb,
- tisztálkodás, takarítás eszközei,
- konyhai eszközök (saláta készítése),
- bútorok, textíliák, más berendezések.

Fontos, hogy a gyermekekben tudatosodjék, környezetük alakítása mindig munkát kíván, érezzék annak fontosságát, élvezzék eredményeit, gyümölcsét.

A természetes környezet védelme

Cél: környezetkímélő és környezetvédő magatartás kialakítása, az ezekkel kapcsolatos szokások korai megalapozása.

A Zöld Óvoda kritériumrendszerének szem előtt tartása (melléklet Zöld Óvoda kritériumrendszere)

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájukeredményét, környezetükre való hatását.

Ilyen tevékenységek lehetnek:

- madáretető, itató készítése,
- kertészkedés, növények gondozása,
- udvarrészük rendben tartása.

A gyermekek természethez való kötődését és az élőlények megszerettetését szolgálják azok a valódi történetek is, amiket az óvónő a megfigyelések során elmond.

Mindezeket zenei alkotások, dalok, versek, mesék is színesíthetik.

Az élővilág megfigyelésének körültekintő megszervezése, az óvó-védő tevékenységek eredményeként a gyermekek eljutnak annak belátásához, hogy az **élővilágot óvni, védeni kell.**

Fontosnak tartjuk a környezettudatos magatartás kialakítása során a személyes pozitív példaadást.

A különböző séták, túrák, tevékenységek a megfelelő szokások, szokásrendszerek, magatartási formák kialakítását is szolgálják, amelyek belsővé válása a természetben való kulturált viselkedést eredményez.

Személyiségüket gazdagítva a természetszeretet szükségletként jelentkezik. A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás megalapozására, alakítására.

Környezeti nevelés és néphagyomány-ápolás

A gyermek a hagyományos óvodai ismeretanyagot: a család, az óvodai környezet, az emberi foglalkozások, a közlekedés, az emberi test, a napszakok, az évszakok, az állatok, a növények, stb. egy sajátos hatásrendszerben szerzi meg.

Az ember, a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban vannak. Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek őrzik, erősítik:

- az évszakok változásából fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy-egy jeles névnaphoz kapcsolódó természeti jelenségek szokásaival fűszerezve,
- az időjárás változásaiból fakadó, a hagyományos népi életmódot utánzó környezetalakító munkálatok (növénygondozás, csíráztatás, hajtatás, stb),
- termések, gyógynövények gyűjtése szmogtól, permetezésről mentes helyeken,
- szüretelés szőlőhegyen - befőzés, savanyítás, aszalás,
- gondoskodás akvárium, terrárium lakóiról, télen az udvarra látogató madarokról,
- jeles napok előtti készülődések, jeles napok körének szélesítése, érzelmi ráhangolódás
- rendszeres környezetmegismerő séták, tájmegismerő túrák.

A környező valósággal való ismerkedés során a gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai, mennyiségi jellemzőiről is. Minden tevékenységükben megjelenik a matematika pl.

- játékokban párosítanak: csésze-csészealj, tányér-pohár,
- halmazokat képeznek: gyümölcstál készítése, játékválogatás, könyvek rendezése, stb.

Ismerkednek a mennyiségekkel, sorszámokkal, mérnek, felhasználva környezetük tárgyait, játékait, berendezéseit, tehát természetes élethelyzetekben ismerkednek mindazzal, amelyhez korábban kötelező foglalkozásokat szerveztünk számukra. Programunk egyik új eleme, a

Külső világ Tevékeny megismerése- matematikai tartalom

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok, ezért a matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb.

– A matematikai nevelés terén is két életkori szintet jelenítünk meg:

- *Első szint:* - az 5. életévig. „Bevezetés a matematikába”

Feladata: a környezet megismeréséhez kapcsolódóan a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

- *Második szint-* az „intenzív fejlesztés” szakasza, az 5-6-7.életévben.

Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása.

Eligazodás a gyakorlati életben, probléma helyzetek megoldásában, a tevékeny életmegkedveltetése.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes helyzetben folyhat a matematikai tapasztalatok megszervezése.

A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására.

A cselekvéses tanulás alkalmat ad, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük.

Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett belső érdeklődésből fakadó tevékenység, a gyermek a negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is a kisebb-nagyobb csoportban (mikrocsoportban) az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására.

Az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermek tanulási teljesítményét, tudását, viselkedésének és magatartásának tartalékait.

Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel foglalkozásokon, az óvodapedagógus dönti el.

Az óvodapedagógus feladatai:

- olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését,
- a komplex kötött, vagy kötetlen foglalkozásoknak minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
A matematikai képességek fejlesztését játékosan, vagy játékba építetten szükséges megvalósítani.
- Alkalmazkodik a gyermekek egyéni,- lassú, vagy gyors fejlődési üteméhez, fokozott figyelmet fordít a tanulási zavarok megelőzésére.

A matematikai nevelés tartalma - témakörök

Halmazok

- Halmazok képzése
- Halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint
- Halmazok szétválogatása, bontása részhalmazokra
- Halmazok elemeinek sorba rendezése
- Halmazok összemérése becsléssel, párosítással, másolással
- Mennyiségek összemérése

Kiterjedések

- magasság
- hosszúság
- szélesség
- vastagság
- terület
- tömeg
- űrtartalom

Mennyiség:

- létrehozása, kiegészítés, bontás,
- sorba rendezése
- kisszámok felismerése, összkép alapján
- mennyiség - kiterjedés összefüggése

Tájékozódás térben és síkban

- építés, tükörjáték, geometria

A természet megismerése a művészetek által

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamilyen művészeti ág művelése, az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban el kell, hogy kezdődjön. A *művészet*, a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenekelőtt az egyéniség színeinek, személyiségének kibontakoztatása. Ezért sohasem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósíttatni a gyermekekkel. Fontosnak tartjuk a szimbolikus képességek megalapozását, amely egy alkotó folyamat, a felismert lehetőségek és tényleges megvalósíthatóság összhangját jelenti. A játékos művészeti formák teszik lehetővé a rejtett képességek felszínre hozását, segítik elő abelső kép kialakulását a gyermek fantáziájának, kreativitásának fejlődését.

A művészeti nevelés célja:

- Az egyetemes emberi kultúra megismertetése.
- A gyermek önmegvalósításának elősegítése.

Feladata:

A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása.

Az óvodapedagógus feladatai

a világ szépségeivel megismertetni a gyermekeket,
a kreatív képességek kibontakoztatásának feltételeit megteremteni:

- oldott légkör, nagy mozgás és szabadságtér,
- megfelelő eszközök megteremtése,
- sok-sok élmény, tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása,
- minél több eszköz használatának megtanítása,
- minél több alkalmat adni a gyermekeknek arra, hogy érzéseiket, ötleteiket a játékban, bábozásban, drámajátékokban, dramatizálásban, ének-zenében, mesében-versben, rajzolással, festéssel, stb.. kifejezésre juttathassák.

A **művészeti tevékenységek** fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű.

Ebbe a fogalmkörbe a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, tánc, a játék, a dramatizálás, festés, agyagozás, rajzolás, barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája.

A művészeti tevékenységek nem egy-egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, amelyeket játékidőben vagy szabadidőben, a nap folyamán bármikor gyakorolhatnak a gyermekek.

A **komplexitás** itt az életben előforduló jelenségek megörökítését jelenti.

Az ősszel lehulló falevelet színezhajjuk, lerajzolhatjuk, festhetjük, énekelhetünk, mesét, verset mondhatunk róla, bábót készíthetünk belőle. Ez így együtt jelentkezik a valóságban is és együtt kell visszatükröződnie a foglalkozásokon is.

4.2.2 Verselés, mesélés

Célja:

A gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Mesélés, verselés, bábozás, dramatizálás

A mese a gyermek érzelmeinek, képzeletének a játékhoz viszonyítottan fejlettebb megnyilvánulási formája, mert itt a képzelet forrása és vezérlője már nem a közvetlen tapasztalat.

A mesében a szavak, a beszéd segítségével működik a fantázia, amely felszabadítja a gyermeket a tárgyakban rejlő kötöttségek alól és nagyobb lehetőséget ad a valóság képzeletbeli átalakítására. A mesében és a játékban nincs lehetetlen.

Mindkettőt kettős tudattal éli át a gyermek. Mese, - és játéktudata a valóság megismerésével párhuzamosan erősödik.

A mese a maga csodavilágával, azonosulást kiváltó szereplőivel segíti át a gyermeket az élet nagy kérdéseinek, napi érzelmi problémáinak, konfliktusainak feloldásán.

/A halott feltámadhat, a rossz mindig megbűnhődik, a kicsi legyőzheti az óriást, a sárkányt, a mostoha lehet gonosz és jó stb../

A mese tartalmát, felépítését tekintve az a kultúrtartalom, ami a gyermek pszichés, intellektuális fejlődését leginkább biztosítja.

Ezért rendkívül fontos, hogy mindennapos legyen az óvodában és az elmélyülést segítő körülményeket megteremtjük a meséléshez, és mindig szöveghűségre törekedve, de könyv nélkül meséljünk.

A vers játék a nyelvvel, az érdekesen, szépen hangzó beszéddel.

A hangzásával és hangulatával fogja meg a gyermekeket. Ezért a mondóka minden nap előkerül.

A népköltészet verses anyaga eleve mozgásos játék is. Párban, kisebb csoportokban, közösen a játéköröm kedvéért számtalan önkéntes ismétléssel ragad rá a gyermekekre.

A nagy magyar költők versei, strófái egy-egy alkalmas helyzetben kifejezik a kedélyállapotot, fokozzák a játék illúzióját.

Szinte minden játékhoz találnunk hangulatot fokozó, ötleteket adó költői alkotást. Elősegítjük, hogy tevékenységüket mondókával, verseléssel színesítsék,

megtanulják kifejezni egy-egy meghitt pillanat, élmény kapcsán feltoluló érzelmeiket verssel, dallal.

Az óvodapedagógus feladatai

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.

A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatikus játékok, bábozás).

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.

A felhasznált irodalom igényes összeállítása az óvónő joga és feladata.

Csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét. Ezért a kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.

„Válogasson a magyar népi illetve műalkotásokból, a mai kortárs irodalmi művekből és a migráns gyermekek kulturális értékeiből. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi

–, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.”

Tudatosítsa a szülővel a mesehallgatás, a mesélés, családi életben való szerepének fontosságát.

Irányelvek:

A 3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze az óvónő.

Olyan meséket válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

A 4-5 évesek meséi már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus-realisztikus mesék.

Kapjanak helyet a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát.

Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikusok és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, hangulatokat, kedélyállapotot, érzelmeket kifejező, ritmusélményt nyújtó versei.

Az 5-6-7 éves kor a mesehallgatás igazi ideje.

Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába.

A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban napokon keresztül izgatottan várják.

A gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat.

Az óvónő tervezzen bátrabban lírai verseket, mert a gyermekek már ebben a korban is megérik a költői képek érzelmeit kifejező erejét.

A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszerettetését, a néphagyomány-ápolást, az évszakok szépségét.

A 3-6-7- éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása.

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélményei a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak.

A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében, teljes biztonságérzetben hallgatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában.

Az óvónő teremtsen minél több lehetőséget a vidám rímusok korai megkedveltetésére. Sokszor ismételjék együtt az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de kerülje a gyakoroltatás érzetét.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassa rá a gyerekeket a mese figyelmes végighallgatására.

A mese többszöri meghallgatása után a kellékek biztosításával ösztönözzön a mese dramatizálására, bábozására. Csak annyi eszközt alkalmazzon, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását.

A kiscsoportos korú gyermekek ismerjenek meg 10-12 mondókát és 10-14 új mesét.

A 4-5 éves gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvónő meséit, arcukon megjelenik a felfedező, figyelő ámulat.

Játékokban egyre gyakrabban jelenik meg a mesélés, bábozás, dramatizálás, az ismert mondókák, versek, kiolvasók ismételtetése.

Az óvónő segítse játékos rögtönzéseiket.

Ismerjenek meg 4-5 mondókát, 4-6 rövid verset, 10-14 új mesét.

5-6-7 éves korban is minden alkalmat használjon fel az óvónő a kiolvasók, rímusok, előző években tanult versek ismétlésére.

Ismerjenek meg 4-5 kiolvasót, 15-20 új verset, amelyek kapcsolódjanak a gyermekek közös élményeihez.

Játsszanak rímes találós kérdésekkel, alkossanak együtt rímjátékokat.

A gyermekek ismerjenek meg 15-20 új mesét. Teremtsék meg közösen a mesehallgatás csoportra jellemző hangulatát, az irodalmi élmény befogadásához szükséges „szertartás” kialakításával. Pl. zenei szignál, mesesarok berendezése, stb.. a mese befejezése után, hangulati feloldás.

A gyakori meséléssel az óvónő érje el, hogy a gyermekek bábozással, dramatizálással megjelenítsék a mesealakokat, játékokban újraéljék sajátos élményeiket, a mese történéseit.

A gyermekek próbálják meg ismert mesék befejezését, újak kitalálását. Készítsenek albumot kedvenc verseikről, meséikről vizuálisan megjelenítve élményeiket. Folytatásos mesét az óvónő főként elalvás előtt olvasson.

A mese, vers, bábozás, dramatizálás a nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze. Ezeken keresztül elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók ejtése, artikulációja. A mesékből, versekből új fogalmakat ismernek meg, új kifejezésekkel

gazdagodik beszédük. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek megtanulják a szabad önkifejezést, fejlődik önismeretük, önértékelésük, növekszik önbecsülésük.

4.2.3. Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc

„A kisgyermek zenei nevelését már a születése előtt meg kell kezdeni” - vallotta Kodály Zoltán Zene az óvodában c. előadásában.

A gyermek már három éves kor előtt is megfigyelhetően érzékenyvé válik a zenére. Reagál rá mozdulataival, tekintetével, hangadásaival. Ha édesanyja ölébe veszi, dúdolgat, mondókákat, lovagoltatókat játszik vele, máris sokat tesz, hogy elindítsa azon az úton, amit Kodály Zoltán megálmodott.

A kisgyermek ritmusérzéke, hallása a rendszeres játék és éneklés hatására spontán fejlődik, éneklési készsége kialakul. Ha ezt a lehetőséget nem kapja meg otthon, akkor az óvodában kell biztosítani az első, meghatározó zenei élményeit. Kodály szerint: „Amit itt tanul a gyermek, soha nem tudja elfelejteni: részévé válik. Az ország közízlésére kiható.”

Az ízlésformálásban nagyon fontos, hogy az óvodapedagógus miből válogat számára dalokat, dalos játékokat, zeneműveket, mert a gyermeknek még nincs értékrendszere, mindent befogad, amit a rádióban, televízióban hall, utánózni próbálja, ismételgeti. Ezért fontos, hogy legalább az óvoda mindenben a legjobbat, legértékesebbet nyújtsa számára.

A zenei nevelés célja:

- A közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, mozgáskultúrájának fejlesztése. Játékos zenei alkotókedvük ösztönzése.
- Minél több zenei élménnyel anyanyelvük megalapozása.

Eszköze: a zene, énekszó, énekes játék

A zenei anyag kiválasztásának alapelvei:

Minden nép, zenei nevelésének saját néphagyományából kell kiindulnia, mert a nyelv és dallam itt tökéletes egységet alkot.

A gyermeknek a kis zenei formákon keresztül kell elérkeznie a világirodalom remekeihez.

A gyermekdalok, mondókák mellett a művészeti értékű komponált zene is a nevelés anyaga. 1974-ben jelent meg Forrai Katalin: Ének az óvodában c. könyve. A szerző, mint Kodály közvetlen munkatársa hitelesen közvetíti a nagy magyar zenepedagógusnak az óvodai zenei neveléssel kapcsolatos elveit.

Programunkban Forrai Katalin útmutatásainak megfelelően kívánjuk folytatni eddigi eredményes nevelőmunkánkat.

A dalanyag, énekes játékok kiválasztásában fontosnak tartjuk a dalok hangterjedelmére, ütemére, ritmusára vonatkozó ajánlásait, és a zenei készségfejlesztés ütemezésére, metodikájára vonatkozó útmutatásait.

Óvodánkban főként az énekes zenehallgatási anyagban dominánsan jelenik meg a zalai népdalgyűjtők: Vajda József és Horváth Károly által gyűjtött, publikált és megismertetett Göcseji népdal és mondókakincsükkel.

Az óvónő a gyermekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak.

Az óvodapedagógusok feladatai

- A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-6-7- éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.
- Biztosítson lehetőséget a migráns gyermek kulturális értékeinek megismerésére is.

3-4 évesek

Tanuljanak meg legalább 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot.

A rövid mondókák 2/4-es üteműek, negyed és páros nyolcad ritmusúak.

E kor legjellegzetesebb játéka az ölbeli játék. A gyermekek a jóízű játékok közben, közvetve szerzik meg a zenei készségeket, és ismerik meg az alapfogalmakat.

Tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni.

Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait, és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Érzékeljék különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést.

Az óvónő énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.

Keltse fel érdeklődésüket a zenehallgatás iránt, hogy képesek legyenek az elmélyült zenehallgatásra.

A mindennapok során a különböző tevékenységeket minél gyakrabban kísérje saját énekével.

A 4-5 évesek

Énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat.

A 4-5 új mondóka és 12-15 új gyermekdal megtanulása mellett ismétlegessék a 3 éves korban tanult dalokat is.

Az európai, magyar gyermekdalok hangterjedelme dur-hexakord.

A körjátékok már nehezebbek, szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító stb. játékok.

A tiszta éneklés érdekében minél gyakrabban énekeljenek önállóan a gyermekek.

Énekeljenek halkabban, hangosabban, lassabban, gyorsabban.

Játsszanak kérdés-felelet játékot, változatos szövegekkel és ritmusmotívumokkal.

Érezzék az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát.

Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztése érdekében.

Próbáljanak meg közösen ritmus-hangszereket készíteni, kísérjék vele közös mondókázásukat, éneklésüket.

A zenei élmény legyen mindennapos lehetőség, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.

Az 5-6-7 éves gyermekek

Tanuljanak meg legalább 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot, és 3-4 alkalomhoz illő műdalt.

A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak találjanak ki szimbólumot, amit saját mesealbumukban, a zenepolcon elhelyeznek.

Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra és lehetőséget adnak a közös élmények felelevenítésére, megismétlésére.

Az óvónő válogasson olyan dalokból, amelyben már szünet és szinkópa is előfordul. A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvónő bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat is tervezzen - ezek lehetnek a néptánc elemei is.

Az óvónő a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgás-anyagát olyan egyszerű lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak.

A gyermekek tiszta éneklését a minél gyakoribb közös és egyéni énekléssel segítse elő.

A hallásfejlesztést segítő fogalompárok: halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással vagy dallambújtatással.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

A gyermekek játsszanak minél gyakrabban zenei formaérzék-fejlesztő játékot, hogy különböző mozgással megérezzék a motívumok hosszát.

Az óvónő fejlessze a gyermekek alkotóképességét, teremtsen lehetőséget arra, hogy egy-egy zenei feladatot többféleképpen lehessen megoldani.

Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekek kapjanak lehetőséget arra, metallofonon, szintetizátoron is játszhasanak.

Az óvónő a szülőkkel közös rendezvényeken, játszódélutánokon a zene iránt érdeklődő szülőket is vonja be a közös éneklésbe.

Rendezzenek közös hangversenyeket, hallgassanak együtt zenét, kórusmuzsikát.

Az óvodában játszható énekes népszokások

Azok az énekes népszokások fordulhatnak elő az óvodában, amelyek megfelelnek a gyermekek életkori sajátosságainak, kapcsolódnak az évszakok változásaihoz, az évente visszatérő naptári ünnepekhez, jeles napokhoz. Nem a szereplés, hanem a játék öröme, egyedi íze az, ami indokolja ezeknek az énekes népszokásoknak az éltetését.

Lucázás

A gyermekek kis pohárkába búzát vetnek, hogy majd hazavihessék a család karácsonyi asztalára. A fiúk saját csoportjukban, otthon mondják mondókáikat, jókívánságaikat, énekelnek a lányoknak, akik ajándékokkal kedveskednek a lucázó fiúknak.

Pásztorjáték

A nagyobb gyermekek pásztorjátéka része lehet az ünnepre való készülődésnek, fokozva ezáltal a várakozás örömét.

Karácsonykor a kisebbek csoportjában, testvéróvodában énekléssel köszöntik az óvoda gyermekeit, felnőtteket, szülőket, akik vendéglátással viszonzák a kedvességet.

Farsang

Az előkészületekhez hozzátartoznak a télcsúfoló dalok, tréfás mondókák énekelgetése, mondogatása, ami a farsangon folytatódik.

Elkészül a „kiszebábu“ is, amit a farsangi multság végén szétbontanak, vagy elégetnek az óvoda udvarán.

Ez a télűzést, a tavasz várását jelképezi. Farsang napján a gyerekek jelmezeiket magukra öltve mulatnak.

Az óvónők közös énekes játékokat, néptáncot kezdeményeznek, versenyjátékokat szerveznek.

Az egy-két napon át tartó farsangi játékokat a szülőkkel közös télcsúfoló-este zárhatja.

Komatálzás

Népszokásból lett gyermekjáték. A komatálban finom falatok vannak, gyümölcs, pogácsa stb., amiből kóstolót visznek a szomszéd csoportnak, akik viszonzák a kedvességet.

A közös játékkal a csoportok, egyes gyermekek közötti kapcsolat mélyül, baráti kapcsolatok alakulnak.

Pünkösdlés

A játék egy, vagy több csoport részvételével lovasversenyes pünkösdi királyválasztásból, vagy a lányok pünkösdjárásából áll.

Lehetőség nyílik a különböző ügyességi játékok gyakorlására, a győztes *pünkösdi királlyá választására*.

A lányok „házzól-házra“, csoportról-csoportra járnak köszöntésüket és jókívánságaikat elmondani. A közöttük legkisebb leánya a *pünkösdi királyné*, akinek barátnői kendőt tartanak sátoaként a feje fölé, közben virágszirmokat hintenekszét. A háziaktól a köszöntésért ajándékot kapnak.

Lakodalmas

A játékra általában nyáron kerül sor, de bármikor játszható.

A gyermek az igazi lakodalom eseményeit utánozzák, közben lakodalmi csúfolgatókat, névcsúfolókat kiabálnak, párválasztó, leánykérő, kapus és egyéb dalos játékokat játszanak.

Az egyes csoportok óvónői a felsorolt játszható énekes népszokásokból a gyermekek fejlettségéhez igazodva szabadon választhatnak a csoport mindennapi életének, a gyermekek közös élményeinek gazdagítása a magyar néphagyomány átörökítése érdekében.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését.

A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása éreztesse meg a nyelv kifejező erejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segítse a magán- és mássalhangzók pontos képzését, ejtését.

A sokféle énekes játék adjon alkalmat a szókinccs bővítésére.

4.2.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az óvodai nevelés egészét áthatja. Ezen belül résztvekenységnek tekinthetjük az ábrázoló tevékenységet, amely ugyanúgy alaptevékenysége a gyermeknek, mint a játék.

A valóság két fontos dimenzióját segítik feldolgozni a gyermeknek: míg a játék az ember-ember közötti társas viszonyulások interorizációját, addig az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára.

/A tárgyi világba - első és legfontosabb helyen- beletartozik az ember is, mint test, mint külső megjelenési forma! /

A szem-kéz együttműködése, koordinációja bonyolult idegéletteni folyamatokon keresztül valósul meg, melynek vezérlő egysége az agy.

„A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.”

Célja:

- A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele, az intellektuális látás kialakítása.
- A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- A gyermekek tér- forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladatai

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum mellett az újrahasznosító anyagok dominálnak. Az alkotó tevékenységekhez a megfelelő hely, olyan tér legyen, ahol a mozgó gyermektől védett az alkotók köre. Az óvónő a munkasarkot úgy alakítsa ki, hogy maximum 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen.

Az alkotáshoz olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekeket vonzza a tevékenység, nem gátolja a sikertelenségtől való félelem a bekapcsolódást. A tevékenységekhez biztosítson elegendő időt, a gyermekek addig alkossanak, amíg a kedvük tartja.

Legyenek tárolóeszközök, polcok a különböző anyagok elhelyezéséhez.

Egyenként tanítsa meg az óvónő az eszközök biztonságos kezelését.

A rajzoláshoz, festéshez, mintázás-agyagformáláshoz, szövéshez, fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez és műalkotással való ismerkedéshez az óvónő gondolja végig a feltételeket, és teremtsen meg a mindennapi szabad játékban is.

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek, s azok tartalmának, minőségének fejlesztése

A 3-4 éves, óvodába kerülő gyermekeknek tegye lehetővé az óvónő, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel.

Kezdődjen el az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség kialakítása -, együttesen gyönyörködve a saját alkotásokban, a mű-, - és népművészeti szépségekben.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és építés köré rendelhetők. Ezek ne különüljenek el élesen egymástól. Az óvónő tervezze meg a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit.

Nem tervezhető téma a szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában. A gyermekeknek legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra.

A **képalakítás** jelenjen meg festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, agyagba, homokba karcolással, nyomattal. Az óvónő segítse a gyermekek képalakító képességének megindulását, a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a **plasztikai alakításban**.

Ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát, nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva, stb. A gyermekeknek legyen biztosítva a mindennapi agyagozás.

Ismerkedjenek meg az építés során a különböző tárgyak formáival, alakzataival.

Örüljenek a létrehozott produktumoknak.

Gyönyörködjenek az ovigaléria évszakonként változó kiállított alkotásaival, kerüljenek kiállításra a ő „műveik“ is.

A 4-5- évesek alkotó-alakító tevékenysége színvonalában jelentősen fejlődik. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet segítse élményeikhez kapcsolódó témákkal, s azokhoz megfelelően illeszkedő technikával óvónőjük.

Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, környezet, tárgyak megjelenítése.

A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott

színárnyalatokban.

Használjanak ceruzát, krétát, filc- és rostirónokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához.

A gyermekek alakítsanak képeket spárgából, fonalakból, textilből, termésekből. A **plasztikai munkák** során legyenek képesek a formák tagolására.

Tudjanak játékuhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Használjanak különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során variálják a teret, az építés lehetőségeinek részletezését. Használjanak ehhez nagyobb méretű dobozokat, takarókat, hengereket, berendezési tárgyakat.

A gyermekek segítsenek az eszközök előkészítésében, elrakásában.

Az 5-6-7- éves gyermekek alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve az óvónő segítse a képi, plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A **képalakítás** során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót. Az óvónő gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket, pl. batikolás, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkarok, lenyomatok, makettek, márványozás, stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjen meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményeinek ábrázolása is.

A gyermekek használjanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon.

A tehetséges **gyermekek** kapjanak lehetőséget tűzzománc képek készítésére. Fedezzék fel a tűzzománcozás színvarázsló erejét.

A gyermekek **plasztikai munkájában** is jelenjen meg a közösen alkotott többalakos térbeli kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék, stb. Az ügyesebbek *dolgozzanak egyénileg korongozón, gyermekeknek méretezett szövőkereteken, készítsenek csuhé figurákat.*

Éljék át minél gyakrabban az ajándékozás örömét. Válják igényükké az ünnepekhez kötött ajándékkészítés szüleiknek, testvéreiknek, csoporttársaiknak, óvónőiknek.

Az óvónő segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében, barkácsolásában.

A szülők segítségével gyűjtsék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat.

Legyenek megtervezői a környezetalakító díszítő munkának. Vonják be szüleiket az óvoda szépítésébe.

Az óvónő segítse a gyermekeket abban, hogy az **építés** során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze búvóhelyeket, mobil színpadot, stb.

A térbeli tapasztalat segítse az eredeti megoldások kivitelezését is.

A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítsenek elő minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Az óvónő biztosítsa a több napon át tartó lehetőségét is.

Az **ovi-galéria** a gyermekek alkotásainak kiállító helye - legyen ez szemet gyönyörködtető, ízlésformáló önérték, önbecsülésük növekedésének helye is. Legyenek büszkék saját, és társaik alkotásaira, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is meglátogatni.

Az óvodás gyermekek vizuális nevelése érdekében a kötött és kötetlen foglalkozások megszervezésénél ügyelni kell arra, hogy

– a gyermekek sokrétű tapasztalattal rendelkezzenek az ábrázolás témájaként

tervezett körülöttük lévő tárgyakról, dolgokról, azok viszonyáról, térbeli elrendezéséről (mozgással, cselekvéssel és a különböző érzékszervi funkciók együttműködésével szerezze tapasztalatait).

- Az óvónő várja ki, mit akar egy-egy témában visszaadni a gyermek saját tapasztalataiból, és abban segítse, hogy alkotása minél tökéletesebbé váljon.
- Témaadással segítse az ábrázoló tevékenység változatosságát, képzeleti gazdagodását.
- Törekedjék arra, hogy a lehetséges technikai megoldásokat a gyermekek minél hamarabb és minél pontosabban elsajátítsák.

4.2.5. Mozgás

A járás megtanulásával a mozgáslehetőségek kiszélesedtek. A gyermek mozgástapasztalatai gyarapodnak és a fejlődéssel párhuzamosan minőségi változáson mennek át.

Mozgástapasztalatait felhasználja szükségletei kielégítésére, a felnőttekkel, társaival való kapcsolattartásra.

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek mozogni, tevékenykedni. Számukra az igazán érthető és feldolgozható információ, amit megtapasztalhatnak mozgás és tevékenység útján.

A mozgás, tevékenykedés domináns szerepe a tanulásban az óvodáskor egész időszakában megmarad.

Programunkban a mozgásfejlesztés az egész személyiség fejlesztésére irányul, szervesen illeszkedik a gyermekek egésznapos tevékenységébe. A személyiség sokoldalú fejlesztését a változatos tevékenységeken keresztül biztosítja.

A mozgásfejlesztés célja:

- A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.
- A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, az értelmi- akaratilag, érzékszervi képességeinek fejlesztése a természetes mozgáskedv fenntartásával.

Feladatai:

- A mozgásfejlesztés lehetséges szervezeti formáinak kihasználása a gyermekek mozgásigényének kielégítése érdekében.
- A 3-6-7- éves gyermekek fejlettségéhez, egyéni szükségleteihez, képességeihez igazodó mozgásfejlesztő játékok, testnevelés mozgás anyagának összeállítása.
- A mozgásfejlődés, fejlesztés feltételrendszerének megteremtése.

A mozgásfejlesztés szervezeti formái

A szabad mozgástevékenység a szabad játékban

Célja a természetes mozgáskedv kielégítése az óvoda épületében, udvarán, közeli játszótéren.

Óvodánkban egész évben, az egész nap folyamatában biztosítjuk a gyermekek egyénileg eltérő mozgásigényének kielégítését.

Ehhez az előterek, udvarok speciális adottságait kihasználva fokozatosan és tudatosan fejlesztjük az eszközrendszert.

Segítjük az eszközök biztonságos használatának megtanulását, begyakorlását.

A szabad mozgástevékenység óvónői felügyelettel valósul meg. Keretében a gyermekeknek lehetősége van a nagymozgások (csúszás, kúszás, mászás, bújás), egyensúlyérzéklet fejlesztő mozgások, térérzékelést, téri tájékozódást fejlesztő játékok választására, az énekes játékok gyakorlására.

Szervezett mozgásfejlesztési formák, irányított mozgásos tevékenységek

A **frissítő mozgás** a gyermekek napi életében fontos szerepet tölt be. Ez a mozgásforma minden gyermek számára kötelező, felfrissíti, edzi őket, elősegíti mozgásszintjük, testi képességeik fejlődését, játék dominanciájával a mozgásélmények közös átélését.

Ezt a tevékenységet az óvodapedagógusok naponta szervezik a csoportjuk életébe szervesen illő időpontban. Tartalma dominánsan mozgásos játék, ami bemelegítő és levezető mozgásformákkal egészül ki.

Zenés gimnasztika

Az utánzásra alapuló mozgás anyaga a gimnasztika elemeiből épül fel: kartartások, testhelyzetek, kar, - törzs, - lábmozgások, különböző irányú járások.

Az eltérő életkorú, mozgásfejlettségű gyermekek részvételét segíti, hogy az első tíz perc mozgás anyaga a legfiatalabb korosztály számára tervezett, majd fokozatosan nehezedik, amikor a kisebbek lehetőséget kapnak más tevékenységek választására.

A zenés mozgás jól fejleszti a gyermekek ritmusérzékét, mozgáskoordinációját, az ovisok kedvelt mozgásformája.

Mozgás foglalkozások

A 3-4 évesek számára eleinte kötetlen majd kötött, mozgást megszerettető együttes játék, amely keretében megismerik a gyermekek a különböző mozgásformákat, az ezekhez kötődő szabályokat. Anyagát a nagymozgások: járás, futás, kúszás, mászás, bújás, ugrás, dobás és az egyszerű szabályokat tartalmazó mozgásos játékok adják.

A 3-4-5- évesek számára heti egy kötelező foglalkozást szervez óvónőjük, amely keretében a nagymozgások, mozgásos játékok gyakorlása a domináns.

Az 5-6-7 évesek mozgása már összerendezettebb, harmonikus, sokféle mozgáselemet ismernek. Képesek 30-35 perces folyamatos dinamikus mozgásra, bonyolult mozgásformák reprodukálására.

Csoportjukban hangsúlyos a finommotorika, mozgásos észlelés, alakítás, formaállandóság és szabálytudat fejlesztése.

Számukra heti két kötelező testnevelés foglalkozást szervezünk, amit tovább bővítünk valamint zenés gimnasztikával, sport jellegű szervezett mozgásformákkal, illetve lehetőség szerint vízhez szoktató foglalkozással is megismertethetjük a gyermekeket.

- A mozgás foglalkozások mozgás anyaga

Nagymozgások

- járások
- futások
- kúszás, csúszás, mászás, bújás
- egyensúlyozás
- gimnasztika
- dobások
- ugrások

Finommotorikát fejlesztő mozgásformák

- kéziszer gyakorlatok
- zenés utánzó mozgás

Mozgásos szabályjátékok

A különböző mozgásformák szabályokhoz kötött játékos gyakorlását segítik elő. Az egyre bonyolultabbá váló szabályok, változó eszközök teszik vonzóvá minden korosztály számára.

Sportjellegű tevékenységek

gyalogtúra, kocogás, futóversenyek, versenyjátékok, labdajátékok - a gyermekek fejlettségéhez, teherbíró-képességéhez igazodó tevékenységi formák, amelyek színesítik a gyermekek mindennapjait, lehetőséget adnak az egészséges életvitel megalapozására, a szülők bevonásával a családok mozgásszegény életmódjának megváltoztatására.

A tanköteles korú gyermekek számára szervezett a helyi önkormányzat által is támogatott program: amely keretében a játékos foglalkozásokon keresztül minden gyermek vízbiztonságot szerez, megkedveli a vízi játékokat, késztetést érez az úszás megtanulására.

Speciális mozgásfejlesztés

A speciális mozgásfejlesztés tartás és láb deformitásokat megelőző torna, amely szervesen beépül a testnevelés foglalkozások és a frissítő torna anyagába.

Fakultatív mozgásfejlesztő tevékenységek

Lehetőségek és igény esetén szakképesítéssel rendelkező óvónők irányításával szervezhető.

A mozgásfejlesztés feltételrendszere:

A mozgásfejlesztéshez az óvodapedagógusok teremtik meg a biztonságos feltételeket.

Ehhez ismerni kell a korosztályra jellemző általános fejlődési tendenciákat, és a csoportba járó gyermekek mozgásszintjét, mozgásigényét.

E tényezők figyelembevételével kell a helyet, időt és az eszközöket biztosítani a mindennapokban.

A hely

Az óvodák épülete és környezete speciális lehetőséget nyújt az egész évi mozgásfejlesztéshez. Az udvarokon, nagy előterekben és a tornaszobában egyaránt biztosítható a nagy lendületű, aktív mozgáshoz és más mozgásformákhoz szükséges hely.

Az eszközök

A mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése a feladat.

Az eddigi folyamatos fejlesztés eredményeként több változatos mozgásformára inspiráló eszközzel rendelkezünk, amelyek további bővítésre, kiegészítésre szorulnak.

A jelenleg:

Rotikom készlet, Tini-kondi, kombinált tornaállvány, Greiswald, Body-roll készlet mellett bordásfalak, mini trambulín, Mozgáskotta, rúgós és dobós játék áll rendelkezésre, amelyeket a gyermekek mozgásigényének megfelelő kombinált eszközökkel szükséges bővíteni.

Ezek időnkénti cseréjével a gyermekek minden mozgásformát gyakorolhatnak a téli időszakban is.

A korszerűsítés, fejlesztés folyamatos.

4.2.6. Munkajellegű tevékenységek

A munka az óvodás gyermek számára játék. Szívesen használja a felnőttek eszközeit, utánozza tevékenységüket, viselkedésüket.

A játékban azonban az egyes munkafolyamatok néhány elemét jelenítik meg, nem élik át elmaradásának következményeit, illetve értékteremtő szerepét.

Az óvodai munkajellegű tevékenységek célja: a munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezetükhöz fűződő viszonyát, a gyermekek közösségi kapcsolatát és kötelességtudatát.

Feladatunk a különböző típusú munkák, munkajellegű tevékenységek tervezése, szervezése, fejlesztő jellegű értékelése, feltételeinek biztosítása, a munkaeszközök biztonságos használatának megtanítása, a gyermekek önállósodásának segítése a munkavégzésben.

Munkajellegű tevékenységek

- önkiszolgáló munka
- mindennapi étellel kapcsolatos munkák
- az egyes évszakokhoz kapcsolódó munkák

Az önkiszolgáló munka a gyermekek egyre nagyobb fokú önállósodását eredményezi saját szükségleteik kielégítésében.

- Étkezésekhez megterítenek, leszedik az asztalt.
- Öltözködésnél ruhájukat önállóan előveszik, kiválasztják, esztétikusan összehajtva elrakják.
- Megtanulják testápolási eszközeik használatát és rendben tartják.

Mindennapi étellel kapcsolatos munkák

Az egyes tevékenységekhez kapcsolódnak:

- hely kialakítása,
- eszközök előkészítése, elrakása, a rend helyreállítása
- játékpolicok, kuckók rendben tartása,
- megbízatások teljesítése.

Az egyes évszakok más-más gyermeki munkára adnak lehetőséget a szabadban:

- ősszel a lehullott levelek összegyűjtése
- télen hó letakarítás a járdáról
- tavasszal játszóudvar takarítása, kerti munka
- nyáron növénygondozás, játszóeszközök rendben tartása, takarítás, stb..
- virágoskert, növénykert ápolása a szabadban.

A munkavégzés feltételei

- a gyermekek munkavégzéséhez megfelelő méretű, biztonságos eszközökre van szükség,

- a gyermekek fejlettségéhez igazodva célszerű az elvégzéshez szükséges időt biztosítani,
- a munkavégzést ne zavarják más tevékenységet végző gyermekek,
- a gyermekek munkakedvét fenntartja és fokozza, ha tudatosítjuk, elismerjük az eredményességét, megdicsérik a munkát önként vállalókat a csoport előtt.

Naposi munka

Alkalmat ad arra, hogy minden gyermek felmérje teljesítményét a rendszeresen visszatérő munkaformában, megtapasztalja közösségért végzett munkája hatását a csoport életére, fokozódjék munkatempója, kitartása, önmagával és környezetével szembeni igényessége.

5. Az óvodai élet megszervezése

5.1.A program megvalósításának feltételei

A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Pedagógiai Program megvalósításának feltételei

- a szervezési, működési rend
- a személyi, tárgyi feltételrendszer (segédanyagok, digitális eszközök)
- korszerű szemléletű pedagógiai dokumentáció
- tervszerű ellenőrzés, értékelés.

5.1.1. A szervezési és működési rend

A Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda szervezési és működési rendjét a köznevelési törvény, intézmények működését szabályozó miniszteri és helyi önkormányzati rendeletek alapján készített Szervezeti Működési Szabályzat határozza meg.

A csoportok napirendje folyamatos, a gyermek biológiai (életkor, alvás, mozgásigény, ebéd rendszeres időpontja) társas szükségleteit szem előtt tartva alakítja ki az óvónő.

Napirend és hetirend

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyerekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyerekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A napirend tekintetében az udvarra történő kimenetel és bejövétel időpontjának meghatározása a mérvadó, mellyel elkerülhető az egyszerre történő, tömeges csoportmozgás. A napirend kialakítása során törekszünk a gyerekek életkorának és egyéni igényének megfelelő életritmus kialakítására. A napirenden belül ezért a legtöbb időt a gyerekek legfontosabb tevékenysége, a szabad játék kapja. A szabadlevegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába.

Az érzelmi biztonságot a napirendben rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységekkel - ebéd, pihenés – igyekszünk megteremteni, melyek segítik a gyerekeket eligazodni az időben, és egyben megadják a napi életritmust is. Így a

napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a kisgyerek számára.

A gyerekek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó egyensúlyának biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabadlevegőn való hosszú idejű tartózkodást – évszakokhoz igazodó fokozatos növelését –, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakoztatását.

A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye, illetve a tevékenységek párhuzamosan is végezhetőek.

A beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Később az iskolára való felkészítés feladatai a hetirend és napirend pontosabb betartását helyezik előtérbe.

Az óvodás gyermek számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma, amely biztosítja számára a szabad játékot, a tevékenységek szabad megválasztását.

Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerét. Minden nap egy kiemelt nevelési terület köré csoportosítva valósítjuk meg a komplex ismeretnyújtást.

Az alapprogram értelmében a napi és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki, a gyermekek egyéni szükségleteihez és a helyi igényekhez igazodva.

A csoportok szervezése

Programunk homogén, részben osztott és vegyes életkorú csoportokban egyaránt megvalósítható.

A szervezés módját a nevelőtestület a felvett gyermekek életkorának figyelembevételével határozza meg.

A nagyok tevékenysége fokozza tevékenységi vágyát, érdeklődését, segítsége gyorsítja a szocializáció folyamatát.

A nagyobbak önbizalmát erősíti, önértékelését fejleszti a kisebbek jelenléte.

A gyermekek életének, tevékenységének szervezésében törvényszerű a szomszédos csoportok közötti együttműködés, egyeztetés.

A nevelőtestület együttműködése

Az óvodapedagógusok csoportba sorolásakor elsősorban a gyermekek érdekeit kell figyelembe venni. A felmenőrendszer biztosításával a gyermekcsoport érzelmi kötődését erősítjük az óvodapedagógusokhoz.

A program megvalósítását segítik a szakmai munkaközösségek, amelyek tagjai a mozgás, beszéd, rajz, értelmi, szociális képességek fejlődésének fokozatait, vizsgálati módszereit ismerve, folyamatosan nyomon követik a gyermekek fejlődését, segítik a fejlesztési eljárások kidolgozását.

A pedagógiai munka tervezése, elemzése

A pedagógiai tevékenységek tervezése a jelen dokumentumban megfogalmazottak szerint történik.

Az óvodapedagógusok a csoportnaplóban dokumentálják:

- a csoport nevelési-fejlesztési terveit negyedévente értékeléssel együtt;
- a tematikus tervet;
- a megvalósításhoz fűzött reflexiók
- a minden napos mozgás anyagait,
- feljegyzéseket a csoport életéről
- szervezési feladatok
- kapcsolattartás a szülőkkel, pedagógiai szakszolgálatokkal;

Gyermeki fejlődés nyomon követése

A gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési, fejlesztési eljárások folyamatos írásbeliséget kívánnak (egyéni fejlesztési napló, mérőlapok vezetése, egyéni megfigyelések vezetése 5 területen (látás, hallás, mozgás, beszéd, értelmi képességek) A gyermekek fejlődését szolgáló intézkedések, megállapítások, javaslatok rögzítésre kerülnek.

A gyermekek egyéni fejlődését évente kétszer megfigyelés alapján, mérőlapokon regisztrálják, mely útmutatót ad a további fejlesztéséhez. Egyéni dosszié a gyermekek fejlesztési terveit és a fejlesztéseket tartalmazza. A gyermeki produktumok egyéni dossziékban kerülnek összegyűjtésre.

A *felvételi-mulasztási naplóban* a gyermekek adatait, hiányzásokat követik nyomon.

Étkezési naplóban a napi étkezési igényeket regisztrálják.

5.3. Ellenőrzési, mérési, értékelési rendszer

Óvodába lépéstől folyamatosan mérjük a gyermekek fejlettségi szintjét.

A mérés célja a gyermekek egyéni képesség-fejlettségi szintjének, ismereteinek mérése, az iskola-előkészítés egyénre szóló, konkrét feladatainak meghatározása.

Gyerekek értékelése

A célok eléréshez szükséges a fejlődést elősegítő folyamat ellenőrzése az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig.

Ez magában foglalja a gyermek, fejlődési jellemzőinek, valamint az óvodapedagógus nevelői hatékonyságának tudatos nyomon követését.

Ezt szolgálják programunkba a bevezetett mérési ellenőrzési eszközök.

Az értékelés alapja nemcsak mérés lehet, hanem pl.: dokumentumelemzés, megfigyelés, interjú, kérdőív és más eszközök is.

A megfigyelés lesz az általunk javasolt mérési módszer, amelynek eredményeit nem feljegyzés, hanem 0-5-ös skála alkalmazásával rögzítjük.

A 0-5 skála lényege, hogy alkalmazása során a megfigyelő nem magát az eseményt írja le, hanem értékítéletet mond a megfigyelt jelenségről egy előzetesen rendelkezésére bocsátott skálán történő elhelyezés útján. A skálán a megfigyelő általában a megfigyelést követően értékeli.

A skála számjegyei és a hozzájuk rendelt meghatározások:

- 5 - Ezt a tevékenységet a gyermek önállóan végzi, része a mindennapi életének
- 4 - Ezt a tevékenységet a gyerek kis segítséggel végzi, gyakran megfigyelhető.
- 3 - Erre a tevékenységre a gyerek részéről voltak próbálkozások, segítséget igényel.
- 2 - Ezt a tevékenységet a gyerek sok segítséggel végzi, az óvodapedagógus kezdeményezésére.
- 1 - A gyerek érdeklődik a tevékenység iránt, voltak már próbálkozásai
- 0 - Ezzel a tevékenységgel kapcsolatban semmilyen szándékot vagy tevékenységet nem tapasztaltam a gyermeknél.

Az általunk javasolt sikerkritériumok, amelyek az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának a „Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére” című fejezetéhez illeszkednek.

Területei:

- A) Testi fejlettség terén:
 - egészséges életmód alakítása
 - mozgás
 - látás
 - hallás

- B) Lelki felkészültség terén:
 - anyanyelv fejlesztése, mese, vers
 - ének-zene, énekes játék
 - rajzolás, mintázás, kézimunka
 - a külső világ tevékenység megismerése
 - tanulás / értelmi fejlettség/

- C) Szociális érettség tekintetében
 - érzelmi nevelés, szocializáció
 - munka jellegű tevékenységek
 - játék

20 lapon 10 tevékenységi forma nevelési eredmény vizsgálatához szükséges 100 sikerkritérium található. Jól látható, hogy minden egyes siker kritériumhoz 4 korosztályt rendeltünk. Mindezt kiegészíti a látás, hallás fejlettségének nyomon követése és rögzítése, melyet gyermekeként külön lapon vezetünk. Az eredmények ismeretében a gyermekek fejlesztése fejlesztési terv alapján történik. A fejlettséget összesítő táblázat és a mérőeszköz mellékletként csatolva.

A program bevalásának ellenőrzése, értékelése

Évente a nevelőtestület minden tagja kritikusan értékeli a program

megvalósíthatóságát, eredményességét, összevetve eddigi nevelési eredményeinkkel.
Az eredményesség értékelése kétfázisú:

Belső ellenőrzés

Az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szint mérésében a nevelőtestület minden tagja érdekelt, a mérések eredményeit a szakmai közösségek értékelik és tesznek javaslatot a módosításokra.

Külső ellenőrzés

A külső szakember bevonásával végzett szakmai ellenőrzések segítik a program szakmai eredményességének részrehajlás nélküli értékelését, segítséget adnak a szükséges korrekciók időbeni elvégzéséhez.

6. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
2. Az iskolaérettségnek az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az iskolában, óvodásból iskolássá szocializálódik.
 - a) A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus, finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
 - b.) A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszi az iskolai tanulás megkezdésére. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különösen jelentősége van a térbeli észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a térbeli tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

 - az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
 - megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
 - a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
 - c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben, készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásában, a feladatok egyre eredményesebb, szükség szerint kreatív elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, **beszél**; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
 - **elemi ismeretekkel** rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
3. A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
 4. A neurológiai és egyéb hátránnyal küzdő gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

6.1. Sikerkritériumok

Testi fejlettség terén

Az egészséges életmód alakítása

1. Önállóan használja a WC-t.
2. Vigyáz a mosdó rendjére.
3. Önállóan mos kezet, használja a körömkéfét.
4. Önállóan mos fogat, a fogápoló szereket tisztán tarja.
5. Szükség szerint használ zsebkendőt.
6. Ügyel az étkező asztal esztétikus rendjére.
7. Helyesen használja az evőeszközöket.
8. Mozgása harmonikus, összerendezett.
9. Szokásává vált a rendszeres, gondos tisztálkodás.
10. Helyesen, megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik, ruháját rendbe rakja.

Mozgás

1. Szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban.
2. Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni.
3. Versenyjátékokban betartja szabályokat.
4. Tud ütemtartással járni.
5. Tud helyben labdát pattogtatni és járás közben vezetni.
6. Tud egykezes felsődobással célba dobni.
7. Tud gurulóátfordulást végrehajtani előre.
8. Tud néhány mozgásos játékot (futó,- fogójáték) irányítás nélkül játszani.
9. Tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat.
10. Képes babzsákkal egyensúlyozó járásra vízszintes padon.

Lelki felkészültség tekintetében

Az anyanyelvi az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, mesélés, verselés

1. Szívesen mesél, báboz, dramatizál.
2. Gondosan bánik a könyvekkel.
3. Emlékezetből felidéz néhány életkorának, fejlettségének megfelelő mondókát, verset.
4. Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
5. Udvariassági kifejezéseket használ.
6. Beszéde tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
7. Várja, igényli a mesehallgatást.
8. Tud történeteket kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni.
9. Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számáragondolatainak érthető kifejezését.
10. Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt.

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

1. Élvezettel hallgat zenét.
2. Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
3. Tud néhány életkorának megfelelő hangterjedelmű, ritmikai felépítésű dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel eggyedül is énekelni.
4. Tud dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
5. Tud társaival térformákat alakítani.
6. A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi.
7. Tud élvezettel irányítás nélkül játszani néhány dalos játékot.
8. Felismeri a halk, hangost, és tud halkán, hangosan énekelni, beszélni.
9. Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kísérni.
10. Zenei ismereteit tudja aktualizálni a napi tevékenységek során szerzett tapasztalataihoz.

Rajzolás, mintázás, kézimunka

1. Örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol.
2. Alkotásában kifejezi gondolatait, élményeit.
3. Élmény és fantáziavilágának képi szabad önkifejezésére törekszik.
4. Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
5. Önállóan és csoportosan is készít játékot, kelléket, ajándékot.
6. Téralkításban, építésben másokkal együttműködik.
7. Ábrázolása változatos színhasználatot és tagoltságot mutat.
8. Emlékezet utáni témákban a részleteket is ábrázolja, megjeleníti a mozgást, arányokat, kiterjedéseket és mindezeket térben is elhelyezi.
9. Díszítő, tervező feladatot változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával, agyagba karcolással, stb. megold.
10. Tud különféle technikával képet alkotni, a technikát önállóan a rendelkezésre álló anyagokból megválasztani.

A külső világ tevékeny megismerése

1. Saját tevékenységéhez kötötten megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat.
2. Ismeri környezete növényeit, állatait, részt vesz a növénygondozásban, a természetvédelemben.
3. Képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, kevesebbet, nagyobbat, többet létrehozni.
4. Helyesen használja a tő és sorszámneveket.
5. Tud 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni. Meg tudja állapítani több, kevesebb vagy ugyanannyi-e.
6. Tud tájékozódni saját testén, helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat.
7. Ismeri a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatát.
8. Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik. Tudja lakcímét, testvérei nevét, szülei foglalkozását, saját születési helyét, idejét.
9. Ismeri és betartja környezete közlekedésének legfontosabb szabályait, s a közelben lévő közintézményeket.
10. A tárgyakat legalább 10-ig meg tudja számlálni, össze tudja hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.

Tanulás

1. Az egyszerű feladatokat megérti.
2. Ha a helyzet megkívánja, kivárja amíg rákerül a sor.
3. Érdeklődik környezet tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
4. Képes beilleszteni új tapasztalatait a meglévő ismereteinek rendszerébe.
5. Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő.
6. Tevékenységeinek eredményeit reálisan értékeli, hibái korrigálására képes.
7. Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
8. Szándékos figyelemre képes, időtartama életkorának megfelelő.
9. Él benne az iskola, a tanulás utáni vágy, feladatai végrehajtásában kitartó.
10. Érzékszervei által szerzett sokoldalú tapasztalatait képes komplex tudással rendezni.

Szociális érettség tekintetében

Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés

1. Ragaszkodik a csoporttársaikhoz, és a csoportban dolgozó felnőttekhez.
2. Igényli a csoportban kialakult szokásrendszer alkalmazását.
3. A játékszereken megosztja társaival.
4. Segíti társait a tevékenységekben.
5. Türelmesen meghallgatja a felnőtteket és társait.
6. A csoportba érkező vendéget szeretettel, udvariasan fogadja.
7. Az udvariassági formák betartásával kommunikál.
8. Érdeklődik társai iránt, meghallgatja őket.
9. Konfliktushelyzetben társaival egyezkedik.
10. Számon tartja társai hiányzásainak okát.

Munka jellegű tevékenységek

1. Szívesen vállal egyéni megbízásokat.
2. A tevékenységekhez használt eszközöket, szerszámokat, anyagokat, gondosan, esztétikusan rakja el.
3. Részt vesz az udvar rendben tartásában.
4. Az étkező asztalt esztétikusan teríti meg.
5. Étkezés után az edényeket elrakja.
6. Aktívan vesz részt a teremrendezésben, ágyazásban.
7. Szívesen végez munka jellegű tevékenységet.
8. Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát.
9. A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
10. Ügyel saját személye és környezete rendjére.

Játék

1. Alkalmazkodik a játék szabályaihoz.
2. Játékhelyzetben újraalkotja a felnőttek tevékenységét.
3. Társaival a játék során cselekvéseit összehangolja.
4. Képes berendezni a játéktérrel a szerepjáték témájának és az elképzeléseinek megfelelően.
5. A játékokhoz készített eszközöket felhasználja további játékaik során.
6. Képes megérteni és elfogadni játszótársai elgondolásait.
7. Le tud mondani egy-egy kedves játékszerről.
8. Képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására.
9. Képes szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására.
10. A játéktémát napokon keresztül folytatja társaival.

7. Gyermek és ifjúságvédelem

Törvényi szabályozás

A Gyermek jogairól szóló New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény 1991. évi LXIV. törvényében megfogalmazták a gyermeket megillető jogokat. E jogok összessége minden gyermekre kiterjed.

Az óvodai gyermekvédelem célja

Óvodánkban a gyermekvédelem célja: hogy a törvényi, jogszabályi előírások érvényesítésével biztosítsa a gyermekek védelmét, jogainak és érdekeinek

érvényesítését.

Minden óvodapedagógus, a gyermekek ellátását segítő alkalmazott kötelezettsége a bármilyen okból hátrányos, különös gondozást igénylő gyermekek, borszín, nemzeti, etnikai hovatartozás alapján való megkülönböztetés nélküli bánásmód érvényesítése. A gyermeki jogok védelme minden óvodánkban dolgozó felnőtt óvodapedagógus és jogi személy kötelezettsége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

Gyermekvédelmi kategóriák:

a.) Hátrányos helyzet:

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek. Óvodánkban figyelemmel kísérjük ezeket a tüneteket, s alkalmazzuk a preventív, megelőző, felzárkóztató megoldásokat, mert a programunk célja, hogy a segítség akkor érkezzon, amikor még a problémák kezelhetőek, megoldhatóak az adott helyzetben.

A hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását lehetővé teszik az ideális csoportlétszámaink, ezért csoportonként alkalmazzuk a differenciált bánásmód elvét és egyéni feladatok adásával segítjük a gyermekek fejlődését.

Anyagilag rászorult családok részére segélyezési javaslattal segítünk a gyermekek helyzetén. Kiemelt figyelemmel kísérjük a családok életének **alakulását**.

b. Halmozottan hátrányos helyzet:

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

c. Veszélyeztetett helyzet:

Az óvodánkban járó gyermekek vonatkozásában törvényi kötelezettségünk, hogy a gyermekek veszélyeztetésének gyanúja, tünete esetén jelezzük a Gyermekjóléti Szolgálat felé.

Ha veszélyeztetett gyermekről tudunk, jelezzük az igazgatónak, tagintézmény-igazgatóknak és a gyermekvédelmifelelősnek. Ha szükséges, ők jelzik a Gyermekjóléti Szolgálat felé.

Célunk, hogy e szervek közreműködésével segítsük a szülőket a gyermek gondozásában, ellátásuk megszervezésében, a családban jelentkező működési zavarok megszüntetésében.

Veszélyeztető okok lehetnek:

- Gondozás, nevelés hiánya
- Erkölcstelen családi környezet
- Megromlott családi kapcsolat
- Bűnöző családi helyzet
- Egészségügyi okok
- Anyagi okok
- Család életmódját veszélyeztető káros szenvedély
- A családon belüli agresszió, gyermekbántalmazás

Szakértői bizottság munkája

- A fogyatékoság megállapítása Zala Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Zalaegerszegi Tagintézménye (Zalaegerszeg Apáczai Csere János tér 5/a. tel: 511-208), ill. az Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság feladata (a fogyatékoság típusától függően).
- A szakszolgálat vizsgálata alapján javaslatot tesz a gyermek különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára, és helyére, valamint az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra, melyről írásban értesítést küld.
- A fogyatékoság megállapítására irányuló szakértői bizottsági vizsgálatok a szülő kérésére, ill. egyetértésével indulnak. A szülő a vizsgálatot bármikor kérheti.
- Ha az intézmény látja szükségét, hogy a gyermek ilyen vizsgálaton vegyen részt, erről a szülőt indoklással együtt tájékoztatja, és javaslatot tesz a bizottsági vizsgálaton való részvételre.
- A vizsgálatra éves, ill. 2 éves rendszerességgel kerül sor, különös tekintettel az iskolaválasztásra, a további integráció lehetőségének mérlegelésére.

Az integrált nevelés

Az integrált nevelés az ép és a különleges bánásmódot igénylő gyermekek együtt nevelése.

Gyakorlatának alapvető feltétele: a beilleszkedni akaró egyik fél akaratának, ill. az

öt fogadó másik fél akaratának összhangja.

Az integráció általános elvei:

- Az integrációt az egész nevelőtestület felvállalja
- A csoportjukban integrációt folytató kollégákat az egész alkalmazotti közösség támogatva segíti
- Az integrálhatóság minden esetben egyéni döntést igényel, figyelembe véve az összes körülményt
- Csoportba való beosztás előtt az óvónők személyesen találkoznak a kisgyermekkel és a szülőkkel.

Célja:

- hogy minden gyermek megkülönböztetés nélkül vehessen részt az óvodai nevelésben;
- hogy a különleges bánásmódot igénylő gyermekek is minél hamarabb és minél könnyebben tudjanak beilleszkedni a közösségbe;
 - hogy személyiségük fejlődése mindinkább megközelítse az ép fejlődésmentű gyermekek személyiségfejlődését.

Az integrált nevelés humanisztikus céljai csak akkor valósulhatnak meg, ha ehhez biztosítjuk, és hozzáférhetővé tesszük a törvény által előírt kötelező feltételeket, többlet szolgáltatásokat a fogyatékos gyermekek számára.

Sérülés specifikus fejlesztés elvei, feladatai

A különleges gondozást igénylő gyermekek között fennálló, a szokásostól még inkább eltérő különbségek, nagyobb mértékű differenciálást, a szokásostól eltérő eljárások és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások alkalmazását teszik szükségessé.

Az óvoda gyerek – és ifjúságvédelmi rendszere:

Az óvónő alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése, tanítása.

Kötelessége minden óvónőnek, hogy gondoskodik a gyermek testi épségének a megővéséről, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről, tárgyilagos és többoldalú ismeret átadásáról.

A hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása.

Minden óvónő feladata óvodánkban, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, megszüntetésében.

Az óvónőnek információ szerző és továbbító szerepe van. A gyermekekről szerzett információt az igazgatónak, tagintézmény-igazgatóknak és a gyermekvédelmi felelősnek továbbítja.

Az óvónők és a szolgáltatást nyújtó szervek közt az összekötő kapocs az igazgató, tagintézmény-igazgató és a gyermekvédelmi felelős. Az óvoda minden dolgozója titoktartási kötelezettséggel tartozik a családok, gyermekek személyiségi jogainak védelme érdekében.

7.1. Igazgató feladatai

Az óvoda igazgatója felel azért, hogy egyrészt életkor- specifikus szolgáltatás megszervezéséért az óvodában, másrészt olyan tartalmú legyen, ami erősítheti az óvoda nevelési céljainak elérését, és jól illeszkedik az óvoda sajátos arculatához, programjához.

A pedagógiai program megvalósulása során érvényesüljenek azok a nevelési alapelvek és feladatok, amelyek a gyermekek ellátása során személyiségfejlődését meghatározzák az óvodánkban.

Az óvoda igazgatója felelős a gyermekvédelmi feladatok ellátásáért, megszervezéséért, a gyermekvédelmi felelős munkájához szükséges feltételekről.

A nevelési év kezdetekor a szülőket szóban és írásban tájékoztatja a gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségéről.

A gyermekvédelmi felelős megbízásáról az igazgató gondoskodik.

7.2. Gyermekvédelmi felelős feladata

Bejelentési kötelezettség

A gyermekvédelmi felelős koordinálja és segíti az óvodapedagógusok gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját.

Feladatai:

- Az óvónők felmérései alapján a veszélyeztetetteket, illetve hátrányos helyzetű gyermekeket jegyzékbe veszi.
- Az óvónők jelzése alapján megismert és veszélyeztetett gyermekeknél családlátogatás keretében megismeri az otthoni környezetet.
- Problémafeltáró családlátogatásról feljegyzést készít.
- Az ezzel kapcsolatos dokumentációt folyamatosan ellátja.
- Évente felméri a gyermekvédelmi és hátrányos veszélyeztetett gyermekeket.
- Nyilvántartja a gyermekvédelmi támogatásban részesülőket.
- Anyagi veszélyeztetés esetén rendszeres, vagy rendkívül gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi.
- Tájékoztatja a szülőket, hogy óvodán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel problémáikkal.
- A hirdetőtáblákon keresztül tájékoztatja a szülőket, a fontosabb gyermekvédelmi intézményekről, címük, telefonszámuk megjelölésével.
- Segélyezési javaslatot tesz az anyagilag rászorult családok részére.
- Gyermekbántalmazás, vagy veszélyeztető tényező esetén értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot.
- A Gyermekjóléti Szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken.
- Az ott tapasztaltakról tájékoztatja a Családsegítő Szolgálatot és Gyermekjóléti Központot.

7.3. Az óvónő feladatai

Az óvodapedagógusok kötelessége, hogy a saját csoportjukba járó gyermekek családi környezetéről, nevelési körülményeik helyzetéről, egészségi állapotukról folyamatosan tájékozódjanak, melyeket szükség szerint a gyermekvédelmi felelős rendelkezésére bocsát.

Kapcsolattartás a családjogi képviselővel.

Dokumentáció:

Hátrányos, halmozottan hátrányos illetve veszélyeztetett gyermekek fejlődési menetének dokumentálása, figyelemmel kísérése.

A gyermekek fejlődéséért, felzárkóztatásáért a csoportban dolgozó két óvodapedagógus felelős.

A hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását, óvodánkban valamennyi óvodapedagógus, logopédus, és a Nevelési Tanácsadó pedagógusai végzik.

Kapcsolattartás a szülőkkel

Az óvodában és a családban történtek kölcsönös ismerete az alapja annak, hogymi óvónők és szülők a nevelésben egymást segítő, erősítő, egyenrangú partnerek legyünk.

A családi életet tiszteletben kell tartanunk. A szülőknél tudatosítani kell, hogy a gyermek fejlődéséért elsősorban a családi környezet felelős. A gyermek intelligenciája, viselkedése, viszonyai, érzelmi élete főleg családi minta szerint formálódnak.

Az óvónő viselkedésével, a szülő felé való közeledésével a család életének könnyebbítője tud lenni. Folyamatos megfigyelésével, közvetlen – de mértéktartó beszélgetésével sok mindent megtudhat a család életéről, helyzetükmilyenségéről. A szülők által elmondott belső családi dolgokat diszkréten kezeljük. Szükség esetén a szülők figyelmébe ajánljuk a megfelelő segítő szervezetet, intézményeket. (Családsegítő Szolgálat, Önkormányzat Szociális és Igazgatási Osztálya).

Kapcsolattartás formái:

- Egyéni beszélgetések
- Szülői értekezlet
- Fogadó óra
- Családlátogatás

Adatvédelem

Az óvodánkban járó gyermekek adatait védi a törvényi szabályozás, ezért a személyes adatok védelme érdekében az adatokhoz csak meghatározott személyek juthatnak hozzá.

A dokumentációs naplók illetéktelen személyektől elzárva tartandók, minden adatot titkosan kezelünk.

Az adatok továbbíthatók:

- Fenntartó, bíróság, rendőrség, ügyészség, önkormányzat, államigazgatási szerv, nemzetbiztonsági szolgálat részére valamennyi adat

- Pedagógiai szakszolgálat intézményeitől a nevelési-oktatási intézményeihez illetve vissza
- Az óvodai fejlődéssel, iskolába lépéshez szükséges fejlettségével kapcsolatos adatok a szülőnek, a pedagógiai szakszolgálat intézményeinek, az iskolának. A gyermekek fejlettségére, fejlődésére irányuló vizsgálatokhoz, eredményeinek továbbításához a szülő írásos hozzájárulása szükséges. A szülő hozzájárulása nélkül köteles az óvoda információt szolgáltatni a
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Gyámhatóság részére.

Az adatok statisztikai célra felhasználhatók, és statisztikai felhasználás céljára személyazonosításra alkalmatlan módon átadhatók.

8. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

Jogi szabályozás:

- 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- Intézményi Alapító Okirat
- 22/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 4. §.12.pontja

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek

- 1.) Különleges bánásmódot igénylő gyermek
 - 1.1. Sajátos nevelési igényű gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulás esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd
 - 1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
 - 1.3. Kiemelten tehetséges gyermek
- 2.) A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényszerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

8.1. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek óvodai nevelésének általános irányelvei

- A sérült gyermek harmonikus személyiség fejlődéséhez a sikeres próbálkozásait értékelő, a másságát elfogadó környezet kialakítása.
- Meg kell találni azon képességek területeit, amelyekben kiemelkedő teljesítményre is képes lehet a gyermek.
- A nevelés hatására, a sérülés arányában ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek. Ennek érdekében a segítségadás optimális mértékét kell megtalálni, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- Az egész napos tevékenység során a csoportos, kiscsoportos vagy egyéni foglalkozás is szolgálja a különleges gondozási igényt. Ennek érdekében sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása szükséges. Indokolt lehet speciális segédeszközök használata, ezzel párhuzamosan azok elfogadtatása, következetes használatára, és megőrzésére nevelés.
- A feladatok végrehajtásánál törekedni kell arra, hogy az ép, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző

gyógypedagógiai- orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

- A minden területen történő fejlesztés az egyes fogyatékosági típusnak megfelelően más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

8.2. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelését biztosító feltételek

- A megfelelő környezeti tényezők – tágas, világos, jól felszerelt csoportszobák, a hozzájuk tartozó nagy előterek, a nagy területű udvarok – megfelelő mozgásteret biztosítanak e speciális fejlesztő munka eredményes végzéséhez.
- A fogyatékosági típusának megfelelő képesítésű gyógypedagógus (terapeuta) végezze, ill. segíti a nevelést.
- Együttműködünk a Gyógypedagógiai Központtal, a Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal.
- Fejlesztő pedagógusok állandó közreműködése, segítségadása speciális fejlesztő eszközeinek mindennapos használata nagymértékben hozzájárulnak a fejlesztéshez.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátás (SNI):

- A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, vagy vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek ellátása.
- A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos, vagy súlyos rendellenességével küzdő gyermekek ellátása szerepel, az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem,- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek ellátását is értjük alatta.

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének alapelvei:

- A gyermekek számára a jelen programban meghatározott nevelési tartalmak a sajátos nevelési igényű gyermekek számára is szükségesek.
- A gyermekeknek a különböző tevékenységekben annyi segítséget kell adni, ami szükséges az önálló tevékenységükhöz.
- A gyermekek ismeretében a fejlődés segítése igazodjon a gyermekek fejlődési üteméhez.
- Kerüljük a gyermekek túlterhelését.
- A habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák elemi gyógypedagógus segítségével kerüljenek be az óvodai nevelő munkába.
- A speciális fejlesztési team munkájában több szakember részvételével, a gyermekek igényeinek megfelelő időkeret, eszközök, módszerek alkalmazása történik.
- Habilitációs, rehabilitációs egyéni, illetve csoportos fejlesztés gyógypedagógusi kompetencia.
- A sajátos nevelési igényű gyerekek speciális fejlesztését a fogyatékosági típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógusok látják el, a szakemberrel, illetve a megfelelő intézménnyel való együttműködési megállapodás keretében.
- Egyéni fejlesztési terv speciális szakember közreműködésével készül.
- A szülőkkel rendszeres együttműködés szükséges (információ a gyermek

fejlődéséről)

- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése, differenciáló módszerek alkalmazásával folyik.

Az integrált óvodai nevelés előnyei a sajátos nevelési igényű gyermekek számára:

- Az együtt tevékenykedés, a kölcsönös kommunikáció, a mindennapi együttes szituációkban természetesen tanulják a társak magatartás mintáit, szokásait.
- A gyermekközösség erősíti a sajátos nevelési igényű gyermekek önbizalmát, a többi gyermeket követve jobban fejlődik önállóságuk.
- Fejlődésükre ösztönző a többi gyermek eredményeinek tapasztalása.
- A közösségben reálisabban tudják bemérni sajátosságaikat, jobban fejlődik önismeretük.
- Megtapasztalják, hogy ők is sok mindenben képesek ugyan arra, mint társaik.
- A közösségben megtanulják elfogadni és elfogadtatni másságukat.

Az integrált óvodai nevelés előnyei a többi gyermek számára:

- A sajátos nevelési igényű gyermekekkel együtt nevelt gyermekek megtanulják elfogadni az egyéni különbségeket.
- Megismerik a másságot, tapasztalják, hogy mindenkinek máserőségei, gyengéi vannak.
- Megtanulnak odafigyelni másokra, megtanulják a másikat tiszteletben tartó segítség formáit, technikáit.
- Érzékenyebbé, kifinomultabbá válik kommunikációjuk.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek akaratereje, önállóságra való törekvése fejlődött.
- Egészséges önképük, önbizalmuk megalapozódott
- Kommunikációs technikájuk, együttműködési készségük fejlődött.
- Képessé váltak a közösségbe való beilleszkedésre.
- A fejlettebb területeken képességeik tovább fejlődte k.
- Hiányos képességeik kezelésére speciális technikák és eszközök használatát ismerték meg.
- A közösségben minden gyermek alkalmazkodó készsége, toleranciája, empátiája fejlődött az együttnevelés során.

Beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermekek

- A gyermekek szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája a kapcsolódó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Az eltérés megnyilvánulhat az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségbe, az utánzóképeség gyengeségében.
- Az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, ill. a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése alapozhatja meg a tanulási zavarok megelőzését speciális terápiák alkalmazásával (diszlexia prevenció, diszkalkulia prevenció, grafomotoros fejlesztés, stb.), lsd. Anyanyelvi nevelés c. fejezet.

Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek

- Több területet érintő, mélyreható, tartós és súlyos pedagógiai problémáról van szó, amely erősen megnehezíti, vagy lehetetlenné teszi a fejlesztést.
- Fejlesztésükben:
 - Meghatározó az ép óvodáskorú gyermekekkel történő együttnevelés – az integrált nevelés. A társakkal megélt számtalan élmény és minta nagymértékben segíti a spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését.
 - A gyermek szükségletei szerint folyamatosan kell gondoskodni gyógypedagógiai megsegítésről, hogy a tankötelezettségi korára elérje azt az iskolakészültséget, amellyel tanulmányait elkezdheti.

Autista gyermekek

Az autizmussal élő gyermekek óvodai nevelésének alapelvei megegyeznek az Óvodai nevelés országos alapprogramjának alapelveivel és kiegészülnek a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének vonatkozó irányelveivel.

Az autizmussal élő gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása:

„Az autizmus a szociális viselkedés, a kommunikáció, a képzeleti működés és a rugalmas gondolkodás fogyatékosága. A viselkedés jellegzetes tüneteivel leírható állapot, amely különböző, agyi fejlődési és működészavart okozó organikus tényezők hatására jöhet létre”. (Balázs 2004) Okai között – amelyek nem teljesen tisztázottak – elsősorban genetikai és idegrendszert károsító hatásokat, esetleg azok interakcióit feltételezik. A genetikai meghatározottság igen erős.

Az autizmus minden értelmi szint mellett előfordulhat, és gyakran társul más fogyatékosággal, fejlődési zavarral. Ennek megfelelően a klinikai kép igen sokféle lehet, az autizmus súlyossága, az értelmi színvonal, az egyéb képességek, illetve fogyatékoságok és a gyermek személyisége függvényében.

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvény (Nkt.) az autizmus spektrum zavarokban érintett gyermek számára is biztosítja a fogyatékoság típusának megfelelő pedagógiai ellátáshoz való jogot a sérülés felismerésének pillanatától kezdve. A speciális pedagógiai ellátásnak a gyermek 3, de maximum 5 éves koráig korai fejlesztés formájában kell megvalósulnia, majd ezt követően sérülés- specifikus óvodai ellátásra jogosult.

Óvodánkban az alábbi sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését vállaljuk:
Fogyatékoság típusa szerint.

Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda Székhelye

- enyhe értelmi fogyatékos
- beszéd fogyatékos
- autista
- mozgásszervi fogyatékos
- egyéb pszichés fejlődési zavar

Napsugár utcai Tagóvoda

- enyhe értelmi fogyatékos
- beszéd fogyatékos
- autista
- egyéb pszichés fejlődési zavar

Andráshidai Tagóvoda

- egyéb pszichés fejlődési zavar
- enyhe értelmi fogyatékos
- beszéd fogyatékos
- érzékszervi fogyatékos (látás, hallás)
- autizmus
- mozgásszervi fogyatékos

- Ennek megfelelően óvodánkban, integrált nevelés keretében, a törvényi előírásnak megfelelően gondoskodunk a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséről.
- Attól kezdődően, hogy fogyatékoságukat megállapították, biztosítjuk számukra azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek a gyermekek sajátos óvodai neveléséhez, valamint az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátásukhoz szükségesek.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Tanulási nehézséggel küzdők

- Általában egyes tanulási helyzeteket érint átmeneti jelleggel (valamivel lassúbb tempó, hosszabb betegség miatti elmaradás, családi problémák miatt bekövetkező tanulási visszaesés stb.)
- Többnyire a normál pedagógia eszközeivel is megszüntethető (Differenciált fejlesztés, fokozott segítségadás)

Magatartási zavarokkal küzdő gyermekek

- A hiperaktivitás két legalapvetőbb eleme a túlmozgás és az impulzivitás. A túlmozgás sokszor nem egyszerűen azt jelenti, hogy a gyerek másoknál többet mozog, hanem hogy rendezetlenül, nem a megfelelő időben, helyen, és módon mozog. Az impulzivitás azt jelenti, hogy a gyerek nem tudja megfékezni magát, az impulzusok vezérlik. Előbb cselekszik, és utána (esetleg) gondolkodik. Ezen jellemzők miatt lényegében folyamatos veszélyben vannak a hiperaktív gyerekek és a körülöttük lévők is. Nehezen tudják visszafogni késztetéseiket.

Fejlesztésük

- Fontos szerepet kap nevelésükben, hogy szeretik a mozgást, a társas helyzeteket, az újdonságokat, az élményeket. Ennek megfelelően alakítsuk környezetüket.
- Következetesen betartott szabályrendszert építsünk ki a gyermekek felé. Elvárásainkkal igazodnunk kell a gyerek lehetőségeihez. Legyen nagy szabadsága a szabályokon belül, de bizonyos határokat soha ne léphessen át.
- Mindig tudatni kell velük, hogy mit várunk el tőlük.
- Nagy figyelmet fordítsunk a konfliktus helyzetek megelőzésére.

Kiemelten tehetséges gyermek

- Biztosítjuk a kiemelkedő képességű gyermekek számára az időt, helyet és az óvónői figyelmet és segítséget, hogy lehetőségük legyen az érdeklődési körüknek megfelelően magasabb szinten, elmélyültebben foglalkozni egy-egy adott témával.

Kapcsolódó feladatok

Az igazgató feladatai:

- Konzultál az óvónőkkel, a fejlesztő pedagógussal, nyomon követi a gyermekek kiszűrését.
- Összegyűjti, és jelzi a fenntartó felé a megemelt normatív támogatásra jogosultakat.
- A csoportok létszámát a fogyatékoság súlyosságának, a különleges gondozást igénylő gyermekek számának megfelelő arányban alakítja ki.
- Gondoskodik a fogyatékoságnak megfelelő szakemberről, megállapodást köt a gyermek fejlődése érdekében.
- Továbbképzés, ill. előadások szervezése különböző típusú fogyatékoság, veszélyeztetettség jeleinek megismertetésére, a mielőbbi felismerés érdekében.

Óvodapedagógusok általános feladata

- A különbözőséget elfogadó környezet kialakítása.(szülők, gyermekek)
- Széleskörű segítségadás nyújtása, megszervezése. Meg kell találnunk a segítségadás leghatékonyabb mértékét, hogy fogyatékosághoz mérten, még önállóan tudjon cselekedni.
- A gyermekkel szemben támasztott elvárásaink meghatározását mindig fogyatékoságának jellege, súlyossága mértékének figyelembevételével szakellátást biztosító pedagógussal együtt határozza meg.
- Minél előbb meg kell találnunk, mely területeken képes kiemelkedő teljesítményre, s e területeket fokozottan gondozzuk, fejlesszük.
- Szakmai ismeretek bővítése, sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák

- szakszerű megválasztása és alkalmazása szakember segítségével.
- Kapcsolattartás a fogyatékoságnak megfelelő orvossal, speciális szakemberrel.
- Spontán integráció esetén, a különbözőség gyanúját észlelve, minél előbbi kapcsolat felvétel a megfelelő szakemberrel, a hivatalos állapotfelméréshez. (Szakértő és Rehabilitációs Bizottság Zala Megyei Pedagógiai Pedagógiai Szakszolgálat Zalaegerszegi Tagintézménye)
- Együttműködés a szülőkkel, családi nevelés segítése, az őket megillető szociális támogatások, juttatások igénylésére a figyelem felhívása.
- Egyéni lemaradásokat csökkenteni, a kiemelkedő képességű gyermekek fejlődését elősegíteni.

A sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai integrálásának célja:

- Közösségbe való beilleszkedésük segítése (alkalmazkodó készség, akaratérő, önállóság, érzelmi élet, együttműködés fejlesztése) óvodapedagógiai eszközökkel
- Képességeik fejlesztése (vizuális, akusztikus, taktilis, motoros, és nyelvi) fejlesztő eszközökkel
- A hiányzó vagy sérült funkciókat helyreállítani, újakat kialakítani
- A meglévő ép funkciókat bevonni a hiányok pótlása érdekében
- Funkciók egyensúlyát kialakítani
- Speciális segédeszközöket elfogadtatni, használatukat megtanítani
- Egyéni sikereket segítő tulajdonságokat, funkciókat fejleszteni
- Befogadóvá váljon lelkileg is az intézmény.

9. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvoda a családdal együtt azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A szülőkben tudatosítani kell, hogy a gyermek fejlődéséért elsősorban a családi környezet felelős. A gyermek intelligenciája, viselkedése, viszonyai, érzelmi élete főleg otthoni minta szerint formálódnak.

A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbit a gyermekéről, ő ismeri a legjobban igényeit, szükségleteit, az óvodapedagógus viszont szaktudásával és a korosztály nevelésével kapcsolatban rendelkezik gazdag tapasztalattal, amely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez.

A korrekt, partneri kapcsolat elengedhetetlen. Az óvodai munkában az egyik legalapvetőbb feladat a szülő, pedagógus együttműködés. Ennek hosszú ideje megvannak a hagyományos formái, ezeket a formákat kell megtölteni a kor és a társadalom igényeihez alkalmazkodó tartalommal.

Az óvoda körültekintően szervezi meg az együttműködés, kapcsolattartás formáit, amely az információáramlást, szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának, szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni.

Ahhoz azonban, hogy az együttműködés létrejöjjön, sokat tehet a pedagógus. – Ha egyenrangúnak tekinti a szülőkkel való kapcsolatot,- ha segíti a szülők bekapcsolódását az óvodai életbe, megszervezi tevékenységüket,- ha tájékozódik a családok viszonyairól, helyzetéről,- ha alapos tájékoztatást ad az óvodával, gyerekekkel kapcsolatos kérdésekről,- ha a szülőkkel való együttműködést a kölcsönös bizalomra, őszinteségre építi,- ha a pedagógus viselkedésének elsődleges

követelménye a megelőlegezett bizalom, az empátia, a barátságos, humánus értékelés. Ennek a tartalomnak kell beépülnie a következőkben összegyűjtött együttműködési formákba:

1. Szülőértekezletek: A térelrendezés a kötetlenebb forma lehetőséget ad a szülőknek az aktívabb, oldottabb részvételre (körformában elrendezett székeken ülnek az óvónők is)

A szülőértekezletek témáját a szülők igényeinek, érdeklődésének figyelembe vételével határozzuk meg.

- logopédus, pszichológus, orvos stb. előadása
- pillanatképek a csoport életéből videofilm bemutatásával
- a gyermeknevelését, fejlesztését segítő pedagógiai, pszichológiai tartalmú filmek ajánlása, közös megnézése, a látottak megvitatása
- kapcsolatteremtő, ismerkedő, névhívogató stb. drámajátékok játszása a szülőkkel közösen.

2. Fogadóóra

3. Családlátogatás (indokolt esetben, igényektől függően)

4. Nyílt napok – jó alkalom, hogy a szülő belelásson az óvodai nevelésbe, lássa a pedagógus módszereit és ez által is megnyerje az óvodai nevelőmunka tényleges támogatására.

5. Szülői fórumok – véleménynyilvánítási, alkalom, amikor a szülők együtt mondhatják el véleményüket az egész óvodát érintő kérdésekről.

6. Társas együttlétek – szülőkkel közös összejöveteleinken lehetőség nyílik arra, hogy pl. – kézműves technikákkal ismerkedjenek, népi kismester szülő, vagy pedagógus irányításával.

7. Óvodai rendezvények – szüreti multság, karácsony, farsang, óvodai nap, sportnap, gyereknap, stb. Itt a szülők oldottabb hangulatba kerülhetnek közelebb az óvodai élethez, pedagógushoz, szülőtársakhoz.

8. Alapítványi bál

9. Alapítványi kuratórium

Az óvodai alapítvány kuratóriumának szülői képviselője is kell, hogy legyen. Az ő képviselőjükkel a szülők beleszólhatnak az alapítványi bevételek felhasználásába, szponzorokat szerezhetnek, így részt vehetnek némiképp az óvoda gazdálkodásába.

10. Szülői Szervezet

Feladata a szülői jogok érvényesítésének, s az óvodai munkának segítése.

Kirándulások – a közös szervezés, kötetlen egész napos együttlét, a gyermekekkel közösen átélt élmények erősítik a gyermekek, szülők, óvónők, dajkák közötti kapcsolatokat.

Ünnepélyek – főként az évzáró ünnepély az óvodában tanult verseket, meséket, dalokat, viselkedésformákat mutatja be.

Nyitott óvoda – reggel és délután egyaránt lehetőség van néhány szavas kölcsönös tájékoztatásra.

Az együttműködési formák a szülői igényeknek megfelelően módosulnak, tovább fejlesztésre kerülnek: online felületek működtetése zárt csoportok formájában)

Az óvoda és bölcsőde kapcsolata

Az óvodába lépés előtt a gyermekeket a család mellett a bölcsőde neveli, ezért az átmenet zökkenőmentessé tétele érdekében olyan tartalmi kapcsolatra van szükség,

amelyben egymás nevelőmunkáját kölcsönösen megismerhetik, segíthetik a nevelők.

A kapcsolattartás formái:

- kölcsönös látogatások
- tapasztalatcserek
- szakmai megbeszélések, tájékoztatók

Az óvoda kapcsolata az iskolákkal

Az iskolákkal kialakított szakmai kapcsolat a gyermekek zökkenőmentes iskolakezdését segíti elő.

A rendszeres kapcsolattartás módot ad a nevelési célok összehangolására, a szomszédos intézmények nevelési elképzeléseinek kölcsönös megismerésére.

A jelenlegi kapcsolattartási formák biztosítják

- a tapasztalatcsereket, kölcsönös látogatásokat, amelyek keretében az óvoda, tájékoztatást ad a gyermekek várható beilleszkedéséről, tájékozódhat a gyermekek iskolai fejlődéséről, előre haladásáról, az iskola a gyermekfejlődését dokumentáló feljegyzések alapján segítséget kap a beilleszkedésteredményesen segítő módszerek megválasztásához,
- az egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel, közreműködés segíti a kapcsolatok elmélyülését,
- iskolások szereplése óvodai rendezvényeken,
- óvodások látogatása iskolai rendezvényekre,
- közös szakmai munkaközösségi foglalkozások, továbbképzések szervezése elősegíti a pedagógiai tevékenység feladatainak, folyamatának, eredményeinek elismerését, egymásra épülésének megismerését, a gyermekek átmeneti problémáinak közös feloldását.
- közös szakmai foglalkozások, továbbképzések együttlétek szervezése

Pedagógiai szakszolgálatok

Óvodánk a gyermekek eredményes iskolai életre való előkészítése érdekében folyamatosan kapcsolatban áll:

Zala Megyei Pedagógia Szakszolgálat Zalaegerszegi Tagintézményével,
Zala Megyei Művelődési és Pedagógiai Intézettel,
Zalaegerszegi Nyitott Ház Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Iskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménnyel,
Béke Ligeti Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes
Gyógypedagógiai Módszertani Intézménnyel.

Egészségügyi Szakszolgálatok
szakorvos, védőnő

Gyermek és ifjúságvédelmi intézményekkel

Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat
Zalaegerszeg Megye Jogú Város Szociális és Igazgatási Osztálya

Az óvoda kapcsolata a közművelődési intézményekkel és más szervezetekkel

Az óvodánk nevelőtestülete eddigi szakmai kapcsolatainak fenntartására törekszik a

közművelődési intézményekkel, amely keretében:

- a könyvtárlátogatást, könyvtári foglalkozásokat fontosnak tartja a gyermekek olvasóvá nevelése érdekében.
- Igényesen válogat a közművelődési intézmények kínálatából annak érdekében, hogy a gyermekek életét, élményeit, tapasztalatait színesítse.
- Különösen fontosnak ítéli, az óvodás gyermekek számára érthető, élményt nyújtó: bábelőadásokat, színházi, népzenei előadásokat.
- Szükség esetén kapcsolatot tartunk az érintett kisebbségi egyesületekkel, kisebbségi önkormányzatokkal .
- Együttműködés a helyi civil szervezetekkel, egyesületekkel, alapítványokkal.

Az óvoda kapcsolata

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatával

A Zalaegerszegi Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Közgyűlése, a Polgármesteri Kabinet, a Humánigazgatási Bizottságon, az intézményfenntartó szakreferensen keresztül valósul meg

A folyamatos kapcsolattartás segíti a kölcsönös, hiteles és naprakész információcserét, az intézmény törvényes működtetését, a felmerülő problémák megoldását az óvodára vonatkozó bizottsági és közgyűlési határozatok végrehajtását.

A ZeGESZ és az óvoda napi partneri kapcsolata az óvoda zavartalan működését, a költségvetési keret ésszerű, takarékos felhasználását eredményezi.

„A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint– szakmai kapcsolatot tart fenn.”

10. Érvényességi rendelkezések

A Pedagógiai Program érvényességi ideje: határozatlan

A Pedagógiai Program felülvizsgálatának és módosításának kötelező indokai:

- Jogszabályváltozás,
- Feladatváltozás esetén

Lehetséges indokai:

- Sikeres innováció eredményeinek beépítése,
- A minőségi munka eredményeinek beépítése, színvonalának emelése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása.

A Pedagógiai Program nyilvánossága:

- Minden csoportban megtalálható.
- Egy példány az igazgató irodájában.
- Az Oktatási Hivatal közzétételi lista
- Az óvoda honlapján.

Legitimációs záradék

Készítette: Az intézmény igazgatója **Szijártóné Herbai Erzsébet**

Elfogadta:

Zalaegerszegi Kertvárosi Óvoda nevelőtestülete

Dátum: 2024. január. 16.

Jóváhagyta:

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése

Tájékoztatásul kapják:

- ◆ tagintézményigazgatók
- ◆ minden csoport

Közzététel: írásban

Irattározás dátuma: 2024. február 16.

A program hatályba lépése: 2024. február 16.

Iktatószáma: 2024/33

A felülvizsgálat rendje: vizsgálati terv szerint

Mellékletek

1. sz. melléklet: Nyomon-követőlap a pedagógiai program bevalásához

2.sz. melléklet: Eszközjegyzék

1.sz. melléklet: A pedagógiai program bevalás vizsgálata, értékelése

Szempon- tok	Módsz- er	Felel- ős	Vizsgálat ideje
Program megvalósítás személyi és tárgyi feltételei	Dokumentumelemzés az eszközjegyzéknek megfelelően	igazgató tagintézmény- igazgató munkaközösség vezető	minden év első félév
Pedagógiai dokumentumrendszer felülvizsgálata, értékelése	Dokumentumelemzés	igazgató tagintézmény- igazgató munkaközösség vezető	minden év második félév
Közvetlen partnerekkel való kapcsolattartás felülvizsgálata. A partneri igény és elégedettség mérésükövetően - partnerlista szerint	kérdő ív interj ú beszélgetés	igazgató tagintézmény- igazgató munkaközösség vezető	Minden 3. évben
Az óvodai funkcióik érvényesülésének vizsgálataminden csoportban: - óvó-védő funkció - szociális funkció érvényesülése - nevelő személyiségfejlesztő funkcióérvényesülése - összesítő elemzés, értékelés	megfigyelés a megadott szempont sorok alapján	igazgató tagintézmény- igazgató munkaközösség vezető	Vizsgálat folyamatos Értékelés minden 3. évben
Az egyes nevelési területeken elért eredmények értékelése, a gyermekek egyéni fejlettségének mérése alapján Csoportonként, illetve korcsoportonként a mellékelt sikerkritériumok szerint Összegző értékelés	megadott szempontsorok alapján megfigyelés	igazgató tagintézmény- igazgató munkaközösség vezető	minden év május 31-ig Évente Háromévente
A program kiegészítése változtatások	Dokumentumelemzés adatfeldolgozás	igazgató tagintézmény- igazgató munkaközösség vezető	Aktualitások figyelembevételével

1. ÓVODA

I. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

	A	B	C
	Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés
1.	1. Csoportszoba		
2.	óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült esetén kemény ágybetétek, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén védőszegély (rács).
3.	gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülőkével.
4.	gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes óvoda asztalok.
5.	fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	
6.	szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló legalább egyötödének lefedésére alkalmas méretben	
7.	játéktartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1	
8.	könyvespolc	gyermekcsoportonként 1	
9.	élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	
10.	textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
11.	edény- és evőeszköz-tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
12.	szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	
13.	hulladék szelektálására alkalmas gyűjtőedények	épület szintenként 1	a települési szabályozásnak megfelelően annyi gyűjtőedény, amennyi az elkülöníthető hulladéktípusok száma
14.	2. Tornaszoba		
15.	tornapad	2	
16.	tornaszőnyeg	1	
17.1	bordásfal	2	
17.2	bordásfal	3 gyermekenként 1	új óvoda építése esetén.
18.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	pl. greiswald, mozgás-kotta, body-roll, Bosu jellegű fejlesztő eszközök

19.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel; a pedagógiai programban foglaltak szerint, pl.: zsámoly, matrac, labdák, karikák, stb.
20.	3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
21.	a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		a pedagógiai programban foglaltak szerint.
22.	tükör (az asztal szélességében)	1	
23.	asztal	1	
24.	szék	2	egy gyermek, egy felnőtt.
25.	szőnyeg	1	
26.	játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	
27.	4. óvodapszichológusi szoba	gyermeklétszám szerint	
28.	asztal	1	
29.	szék	4	
30.	szőnyeg	1	
31.	könyvek, játékok, iratok tárolására is alkalmas polc	1	
32.	5. Játszóudvar		
33.	kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	
34.	kerti pad	gyermekcsoportonként 2	
35.	babaház	minimum 1, további 2 csoportonként 1	
36.	udvari ivócsap, ivókút	(székhelyen és telephelyen) 1	új óvoda építése esetén
37.	udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	megfelelő árnyékolás biztosításával
38.	takaróháló, takaróponyva	homokozónként 1	a homokozó használaton kívüli lefedéséhez
39.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	IV. rész szerint	pl.: fészekhinta, gyermekcsoportonként 1 db kétüléses lengőhinta, továbbá 3 - 3 db roller, három és kétkerekű kerékpár, mászóka stb.
40.	6. Igazgatói iroda		
41.	íróasztal és szék	1-1	
42.	tárgyalóasztal, székekkel	1	
43.	telefon	1	
44.	könyvszekrény	1	
45.	írat szekrény	1	

46.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, stb.
47.	7. Igazgatóhelyettesi, tagintézmény-, igazgatói, óvodatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)		
48.	íróasztal és szék	1-1	
49.	íratszekrény	1	
50.	telefon	1	közös vonallal is működtethető
51.			
	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	tagintézményben perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, közös intézményi használatra stb.
52.	8. Nevelőtestületi szoba		
53.	asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	pedagóguslétszám figyelembe vételével	
54.	szék	pedagóguslétszám szerint 1	
55.	könyvtári dokumentum	500	az óvoda-pedagógusok felkészüléséhez
56.	könyvszekrény	2	legalább ötszáz könyvtári dokumentum tárolásához alkalmas legyen
57.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, stb.
58.	9. Orvosi szoba, elkülönítővel	berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint	amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat az óvodában megszervezett, biztosított; gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben biztosítva
59.	10. Gyermekeöltöző		
60.	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló
61.	öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	
62.	11. Gyerme mosdó, WC helyiség		
63.	törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	
64.	falitükör	mosdókagylónként 1	
65.	rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	
II. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK			
	A	B	C
1.	egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosópohár
2.	tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	ruhakefe, körömkefe, szappantartó
3.	fésűtartó	csoportonként 1	
4.	törülköző	felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	
5.	abrosz	asztalonként 3	

6.	takaró	gyermeklétszám szerint 1	
7.	ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	
III. A FELNŐTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK			
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel			
	A	B	C
1.	szennyes ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
2.	mosott ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
3.	automata mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik
4.	vasaló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha csoportok száma több mint 6, akkor 2
5.	vasalóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha csoportok száma több mint 6, akkor 2
6.	szárítóállvány	csoportonként 1-1 (székhelyen és telephelyen) 1	
7.	takarítóeszközök	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
8.	kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	pl.: ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna, fűnyíró, fűszegély nyíró, sövényvágó, metszőolló, hólapát, lombvágó, locsolótömlők, seprűk
9.	hűtőgép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	
10.	porszívó	óvodánként (székhelyen és telephelyen szintenként) 1-1	pl.: lehet takarítógép
IV. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK			
	A	B	C
1.	1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
2.	különböző játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő- konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön (pl: családjáték, mesterségek játéka; közlekedési szabályjáték; boltos játékok; jelmezek, LEGO; építő kocka és építőelemek; mágneses építők, fogaskerék készletek)
3.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön (pl: akadálypálya elemei; egyensúlyérzékelő játékok, eszközök; gimnasztikai eszközök; motoros képességfejlesztő eszközök)

4.	ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: hangszerkészlet; furulya; dob; triangulum; xilofon; metalofon; cintányér, csengő)
5.	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: okoskocka; logico eszközök; beszédfejlesztés eszközei; hangképzést segítő eszközök; könyvek)
6.	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: érzékelés-észlelés fejlesztését segítő eszközök; okoskocka; összetett fejlesztő eszközök, logico, sakkjátszótér eszközesomag)
7.	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: rajzolás, festés, mintázás, kézművesség eszközei)
8.	a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: logico; okoskocka; lotto játékok; kirakó eszközök; adott témakörhöz rendelt digitális adathordozók)
9.	munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
10.	2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
11.	digitális hanglejátszásra és képmegjelenítésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	projektor, vagy interaktív kijelző
12.	hangfalak	(székhelyen és telephelyen) 1	
13.	diavetítő	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
14.	vetítővászon	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
15.	hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	az óvoda pedagógiai programja szerint
16.	hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
17.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő óvodában; az óvoda pedagógiai programja szerint
V. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI			
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel			
	A	B	C
1.	1. Beszéd fogyatékosok		
2.	tükör 120 X 180 cm	csoportonként 1	

3.	logopédiai alapkészlet	csoportonként 1	
4.	2. Hallási fogyatékosok		
5.	dallamíró	csoportonként 1	
6.	hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenháromat, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
7.	vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék	gyermeklétszám szerint 1	
8.	a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
9.	nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
10.	szurdologopédiai eszközök	csoportonként 1	
11.	3. Látási fogyatékosok		
12.	olvasótelevízió	gyermeklétszám figyelembevételével	gyengénlátók, aliglátók számára
13.	hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda	gyermeklétszám szerint 1	

